

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่พิจารณาความหมาย และขอรับข่ายพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สุธรรม์ จันทน์หอม	ภาควิชาประเมินผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่
2. ดร. พระมหาบุญช่วย สิริบุโร	มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตเชียงใหม่
3. ดร. พระเสน่ห์ ธรรมวโร	มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตเชียงใหม่
4. อาจารย์เหรียญทอง สมศักดิ์	อาจารย์ 3 ระดับ 9
ผู้เชี่ยวชาญการสอนวิชาจริยศึกษา
โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย
5. อาจารย์เย็นใจ มณีไชย	อาจารย์ 3 ระดับ 8
โรงเรียนกาวิละวิทยาลัย
6. อาจารย์อำไพภรณ์ จิตต์ระเบียบ	อาจารย์ 3 ระดับ 8
โรงเรียนกาวิละวิทยาลัย
7. อาจารย์พรรณนา จาคูรพานิชย์	อาจารย์ 3 ระดับ 8
โรงเรียนกาวิละวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่พิจารณาความสอดคล้องของพฤติกรรมบ่งชี้กับคุณธรรม
และสถานการณ์กับพฤติกรรมบ่งชี้

1. ดร. พระมหาไสว เทวปญโญ	มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย
วิทยาเขตเชียงใหม่
2. ดร. พระดวงคำ อภิวิฑูฒโน	มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย
วิทยาเขตเชียงใหม่
3. ดร. พระมหาบุญช่วย สิรินุโร	มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย
วิทยาเขตเชียงใหม่
4. ดร. พระเสนห์ ฑมมวโร	มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย
วิทยาเขตเชียงใหม่
5. พระมหาธีระ ฑมมธิโร	มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย
วิทยาเขตเชียงใหม่
6. พระมหาสง่า ธิรสวโร	มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย
วิทยาเขตเชียงใหม่
7. พระมหาแสวง ธิรวโส	มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย
วิทยาเขตเชียงใหม่
8. พระบุญธรรม บุญญธมโม	มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย
วิทยาเขตเชียงใหม่
9. ดร. เทพประวิณ จันทรแรง	มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย
วิทยาเขตเชียงใหม่
10. อาจารย์เจริญ พันธุรี	มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย
วิทยาเขตเชียงใหม่
11. อาจารย์บัณฑิต รอดเพียน	มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย
วิทยาเขตเชียงใหม่
12. อาจารย์สำราญ จันลำโรง	มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย
วิทยาเขตเชียงใหม่

13. พระมหาสุขพัฒน์ ชุติวฑฒโน	โรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน
วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร
14. พระมหาสมบัติ ภัททาจาโร	โรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน
วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร
15. พระมหาบุญชู กิตฺติสาโร	โรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน
วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร
16. พระมหาสิมัย หนฺจฺจิตฺโต	โรงเรียนสามัคคีวิทยาทาน
วัดเจดีย์หลวงวรวิหาร
17. อาจารย์เหรียญทอง สมศักดิ์	อาจารย์ 3 ระดับ 9
ผู้เชี่ยวชาญการสอนวิชาจริยศึกษา
โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย
18. อาจารย์เย็นใจ มณีไชย	อาจารย์ 3 ระดับ 8
โรงเรียนกาวิละวิทยาลัย
19. อาจารย์อำไพภรณ์ จิตต์ระเบียบ	อาจารย์ 3 ระดับ 8
โรงเรียนกาวิละวิทยาลัย
20. อาจารย์พรรณนา จาตุรพานิชย์	อาจารย์ 3 ระดับ 8
โรงเรียนกาวิละวิทยาลัย
-

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามสำหรับประมวลความหมายและขอขบ่ายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของคุณธรรม
ในด้านความกตัญญูคุณเวท การรู้จักประมาณตน การพึ่งตนเอง และความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

คำชี้แจง

ขอให้ท่านพิจารณาความหมายและขอขบ่ายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของคุณธรรมที่
กำหนด โดย

1. พิจารณาความหมายของคุณธรรมในแต่ละด้าน ว่าเป็นความหมายที่ตรงกับ
คุณธรรมที่กำหนดหรือไม่ โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ○ หน้าข้อความที่สอดคล้องกับ
ความคิดเห็นของท่านว่า ตรง หรือ ไม่ตรง ในกรณีที่ท่านมีความคิดเห็นว่าความหมายของ
คุณธรรมในด้านดังกล่าวไม่ตรงกับคุณธรรมที่กำหนด ขอความกรุณาท่านปรับแก้ความหมาย
ของคุณธรรมลงในที่ว่างที่เว้นไว้ให้

2. พิจารณาขอขบ่ายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของคุณธรรมในแต่ละด้านว่าครบถ้วน
สำหรับที่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสามารถแสดงออกหรือไม่ โดยเขียนเครื่องหมาย
✓ ลงใน ○ หน้าข้อความที่สอดคล้องกับความคิดเห็นของท่านว่า ครบถ้วน หรือ ไม่
ครบถ้วน ในกรณีที่ท่านมีความคิดเห็นว่าขอขบ่ายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของคุณธรรมที่กำหนด
ยังไม่ครบถ้วน ขอความกรุณาท่านเขียนขอขบ่ายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของคุณธรรมในด้าน
ดังกล่าวเพิ่มเติมลงในที่ว่างที่เว้นไว้ให้

3. หากท่านมีความคิดเห็นอื่นใดเกี่ยวกับคุณธรรมที่กำหนด นอกเหนือจากที่ระบุไว้
ขอความกรุณาท่านเขียนลงในที่ว่างที่เว้นไว้ให้

ขอขอบพระคุณท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นใน
ครั้งนี้ มา ณ โอกาสนี้

ว่าที่ร้อยตรีคมกฤษ ใจคำปัน

นักศึกษาบัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ความหมายและข้อข่ายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของคุณธรรม

1. ความกตัญญูกตเวที

ความหมาย

หมายถึง การรู้บุญคุณและการตอบแทนคุณแก่บุคคลหรือสิ่งอื่น ๆ ที่มีบุญคุณต่อตนเอง

ข้อข่ายพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

ความกตัญญูกตเวทีต่อบุคคล ต่อสถาบัน ต่อสัตว์ และต่อสิ่งแวดล้อม

ผลการพิจารณา

1.1 ความหมายของคุณธรรมด้านความกตัญญูกตเวที

ตรง

ไม่ตรง ควรปรับแก้เป็น

.....

1.2 ข้อข่ายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของคุณธรรมด้านความกตัญญูกตเวที

ครบถ้วน

ไม่ครบถ้วน นอกเหนือจากการมีความกตัญญูกตเวทีต่อบุคคล

ต่อสถาบัน ต่อสัตว์ และต่อสิ่งแวดล้อม นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสามารถแสดง
ออกถึงความกตัญญูกตเวทีต่อสิ่งอื่นได้อีก คือ

.....

.....

1.3 ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

2. การพึ่งตนเอง

ความหมาย

หมายถึง การทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองตามความรู้ความสามารถที่มีอยู่อย่างเต็มที่ก่อนที่จะขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น

ข้อบ่งชี้พฤติกรรมเชิงจริยธรรม

การพึ่งตนเองในการศึกษาเล่าเรียน ทางด้านเศรษฐกิจ ในด้านการคิดตัดสินใจ และในการดำเนินชีวิตประจำวัน

ผลการพิจารณา

2.1 ความหมายของคุณธรรมด้านการพึ่งตนเอง

- ตรง
- ไม่ตรง ควรปรับแก้เป็น
-
-

2.2 ข้อบ่งชี้พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของคุณธรรมด้านการพึ่งตนเอง

- ครบถ้วน
- ไม่ครบถ้วน นอกเหนือจากการพึ่งตนเองในการศึกษาเล่าเรียน ทางด้านเศรษฐกิจ ในด้านการคิดตัดสินใจ และในการดำเนินชีวิตประจำวัน นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสามารถแสดงออกถึงการพึ่งตนเองในเรื่องอื่นได้อีก คือ
-
-
-
-

2.3 ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

3. การรู้จักประมาณตน

ความหมาย

หมายถึง การกระทำในสิ่งต่าง ๆ ให้พอเหมาะ พอดี พอควรกับตนเอง

ขอข่ายพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

การรู้จักประมาณตนในการบริโภคอาหารหรือสิ่งต่าง ๆ การรู้จักประมาณตนตามกำลังทรัพย์ การรู้จักประมาณตนในการแสดงพฤติกรรมต่อบุคคลอื่น การรู้จักประมาณตนในการทำงานหรือกิจกรรมต่าง

ผลการพิจารณา

3.1 ความหมายของคุณธรรมด้านการรู้จักประมาณตน

- ตรง
- ไม่ตรง ควรปรับแก้เป็น
-
-

3.2 ขอข่ายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของคุณธรรมด้านการรู้จักประมาณตน

- ครบถ้วน
- ไม่ครบถ้วน นอกเหนือจากการรู้จักประมาณตนในการบริโภคอาหารหรือสิ่งต่าง ๆ การรู้จักประมาณตนตามกำลังทรัพย์ การรู้จักประมาณตนในการแสดงพฤติกรรมต่อบุคคลอื่น การรู้จักประมาณตนในการทำงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสามารถแสดงออกถึงการรู้จักประมาณตนในเรื่องอื่นได้อีก คือ
-
-
-
-

3.3 ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

4. ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

ความหมาย

หมายถึง การให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน เมื่อเห็นว่าผู้อื่นต้องการความช่วยเหลือ และตนเองไม่ได้รับความเดือดร้อนจากการให้ความช่วยเหลือนั้น

ข้อบ่งชี้พฤติกรรมเชิงจริยธรรม

ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ในด้านกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติปัญญา และ กำลังทรัพย์

ผลการพิจารณา

4.1 ความหมายของคุณธรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

ตรง

ไม่ตรง ควรปรับแก้เป็น

.....
.....

4.2 ข้อบ่งชี้พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของคุณธรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

ครบถ้วน

ไม่ครบถ้วน นอกเหนือจากความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ในด้านกำลังกาย

กำลังใจ กำลังสติปัญญา และ กำลังทรัพย์ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นสามารถแสดงออกถึงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ในเรื่องอื่น ได้อีก คือ

.....
.....
.....

4.3 ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....
.....
.....

ลงชื่อ..... ผู้เชี่ยวชาญ

(.....)

ภาคผนวก ง

แบบสอบถามสำหรับประมวลพฤติกรรมบ่งชี้ในด้านความกตัญญูทเวท

ชื่อ-สกุล ชั้น

คำชี้แจง

ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามต่อไปนี้ ตามความเข้าใจและประสบการณ์ที่เคยพบในชีวิตประจำวัน โดยอาศัยความหมายของความกตัญญูทเวทที่กำหนดให้เป็นแนวทางในการตอบคำถาม และในแต่ละคำถาม นักเรียนสามารถตอบได้หลายกรณี

ความหมายของความกตัญญูทเวท

ความกตัญญูทเวท หมายถึง การรู้บุญคุณและการตอบแทนคุณแก่บุคคลหรือสิ่งอื่น ๆ ที่มีบุญคุณต่อตนเอง เช่น ความกตัญญูทเวทต่อบุคคล ต่อสถาบัน ต่อสัตว์ และต่อสิ่งแวดล้อม จากความหมายดังกล่าว ให้นักเรียนยกตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีความกตัญญูทเวทต่อบุคคล ต่อสถาบัน ต่อสัตว์ และต่อสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นว่าจะมีการแสดงพฤติกรรมอย่างไร

1. ตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีความกตัญญูทเวทต่อบุคคล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

- (1)
- (2)
- (3)
- (4)
- (5)

2. ตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีความกตัญญูทวดเวที่ต่อสถาบัน เช่น สถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ โรงเรียน หรือครอบครัว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

- (1)
- (2)
- (3)
- (4)
- (5)

3. ตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีความกตัญญูทวดเวที่ต่อสัตว์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

- (1)
- (2)
- (3)
- (4)
- (5)

4. ตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีความกตัญญูทวดเวที่ต่อสิ่งแวดล้อม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

- (1)
 - (2)
 - (3)
 - (4)
 - (5)
-

แบบสอบถามสำหรับประมวลพฤติกรรมบ่งชี้ในด้านการพึ่งตนเอง

ชื่อ-สกุล ชั้น

คำชี้แจง

ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามต่อไปนี้ ตามความเข้าใจและประสบการณ์ที่เคยพบในชีวิตประจำวัน โดยอาศัยความหมายของการพึ่งตนเองที่กำหนดให้เป็นแนวทางในการตอบคำถาม และในแต่ละคำถาม นักเรียนสามารถตอบได้หลายกรณี

ความหมายของการพึ่งตนเอง

การพึ่งตนเอง หมายถึง การทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองตามความรู้ความสามารถที่มีอยู่อย่างเต็มที่จะก่อนที่จะขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น เช่น การพึ่งตนเองในการศึกษาเล่าเรียน การพึ่งตนเองทางด้านเศรษฐกิจ การพึ่งตนเองในด้านการคิดตัดสินใจ และ การพึ่งตนเองในการดำเนินชีวิตประจำวัน

จากความหมายดังกล่าว ให้นักเรียนยกตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงการรู้จักพึ่งตนเองในการศึกษาเล่าเรียน การพึ่งตนเองทางด้านเศรษฐกิจ การพึ่งตนเองในด้านการคิดตัดสินใจ และการพึ่งตนเองในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นว่าจะมีการแสดงพฤติกรรมอย่างไร

1. ตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงการรู้จักพึ่งตนเองในการศึกษาเล่าเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

- (1)
- (2)
- (3)
- (4)
- (5)

2. ตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงการรู้จักฟังตนเองทางด้านเศรษฐกิจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

- (1)
- (2)
- (3)
- (4)
- (5)

3. ตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงการรู้จักฟังตนเองในการคิดตัดสินใจ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

- (1)
- (2)
- (3)
- (4)
- (5)

4. ตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงการรู้จักฟังตนเองในการดำเนินชีวิตประจำวัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

- (1)
- (2)
- (3)
- (4)
- (5)

แบบสอบถามสำหรับประมวลพฤติกรรมบ่งชี้ในด้านการรู้จักประมาณตน

ชื่อ-สกุล ชั้น

คำชี้แจง

ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามต่อไปนี้ ตามความเข้าใจและประสบการณ์ที่เคยพบในชีวิตประจำวัน โดยอาศัยความหมายของการรู้จักประมาณตนที่กำหนดให้ เป็นแนวทางในการตอบคำถาม และในแต่ละคำถาม นักเรียนสามารถตอบได้หลายกรณี

ความหมายของการรู้จักประมาณตน

การรู้จักประมาณตน หมายถึง การกระทำในสิ่งต่าง ๆ ให้พอเหมาะ พอดี พอควรกับตนเอง เช่น การรู้จักประมาณตนในการบริโภคอาหารหรือสื่อต่าง ๆ การรู้จักประมาณตนตามกำลังทรัพย์ การรู้จักประมาณตนในการแสดงพฤติกรรมต่อบุคคลอื่น การรู้จักประมาณตนในการทำงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ

จากความหมายดังกล่าว ให้นักเรียนยกตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงการรู้จักประมาณตนในการบริโภคอาหารหรือสื่อต่าง ๆ การรู้จักประมาณตนตามกำลังทรัพย์ การรู้จักประมาณตนในการแสดงพฤติกรรมต่อบุคคลอื่น และการรู้จักประมาณตนในการทำงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นว่าจะมีการแสดงพฤติกรรมอย่างไร

1. ตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงการรู้จักประมาณตนในการบริโภคอาหาร หรือสื่อต่าง ๆ เช่น ภาพยนตร์ โฆษณา สิ่งตีพิมพ์ ฯลฯ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

- (1)
- (2)
- (3)
- (4)
- (5)

2. ตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงการรู้จักประมาณตนตามกำลังทรัพย์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

- (1)
- (2)
- (3)
- (4)
- (5)

3. ตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงการรู้จักประมาณตนในการแสดงพฤติกรรมต่อบุคคลอื่น ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

- (1)
- (2)
- (3)
- (4)
- (5)

4. ตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงการรู้จักประมาณตนในการทำงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

- (1)
- (2)
- (3)
- (4)
- (5)

แบบสอบถามสำหรับประมวลพฤติกรรมบ่งชี้ในด้านเอื้อเพื่อพ่อแม่

ชื่อ-สกุล ชั้น

คำชี้แจง

ให้นักเรียนตอบแบบสอบถามต่อไปนี้ ตามความเข้าใจและประสบการณ์ที่เคยพบในชีวิตประจำวัน โดยอาศัยความหมายของความเอื้อเพื่อพ่อแม่ที่กำหนดให้ เป็นแนวทางในการตอบคำถาม และในแต่ละคำถาม นักเรียนสามารถตอบได้หลายกรณี

ความหมายของความเอื้อเพื่อพ่อแม่

ความเอื้อเพื่อพ่อแม่ หมายถึง การให้ความช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน เมื่อเห็นว่าผู้อื่นต้องการความช่วยเหลือ และตนเองไม่ได้รับความเดือดร้อนจากการให้ความช่วยเหลือนั้น เช่น ความเอื้อเพื่อพ่อแม่ในด้านกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติปัญญา และกำลังทรัพย์

จากความหมายดังกล่าว ให้นักเรียนยกตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีความเอื้อเพื่อพ่อแม่ด้านกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติปัญญา และ กำลังทรัพย์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นว่าจะมีการแสดงพฤติกรรมอย่างไร

1. ตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีความเอื้อเพื่อพ่อแม่ด้านกำลังกาย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

- (1)
- (2)
- (3)
- (4)
- (5)

2. ตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ด้านกำลังใจ ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

- (1)
- (2)
- (3)
- (4)
- (5)

3. ตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ด้านกำลังปัญญา ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

- (1)
- (2)
- (3)
- (4)
- (5)

4. ตัวอย่างพฤติกรรมที่แสดงถึงการมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ด้านกำลังทรัพย์ ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

- (1)
- (2)
- (3)
- (4)
- (5)

ภาคผนวก จ

ตัวอย่างแบบสอบถามเพื่อประมวลคำตอบจากนักเรียน ชุดที่ 1

คำชี้แจง

1. จากสถานการณ์ที่กำหนด ให้นักเรียนสมมุติตนเองว่าถ้าอยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ นักเรียนจะกระทำอย่างไร โดยให้นักเรียนบอกวิธีการปฏิบัติมาสถานการณ์ละ 2 วิธี
2. ขอให้นักเรียนตอบให้ตรงกับความเป็นจริงสำหรับตัวนักเรียนมากที่สุด และคำตอบของนักเรียนไม่จำเป็นต้องเหมือนกับคำตอบของเพื่อนเพราะนักเรียนแต่ละคนอาจมีวิธีการปฏิบัติที่ไม่เหมือนกัน

-
1. ในวันหยุดนี้ ดนุพลมีนัดไปเที่ยวบ้านเพื่อน แต่บังเอิญว่าคุณพ่อคุณแม่ของเขาก็มีธุระสำคัญที่ต้องออกไปนอกบ้าน จึงไม่มีใครอยู่ดูแลบ้าน ถ้านักเรียนเป็นดนุพล จะทำอย่างไร
 - 1)
 - 2).....
 2. วันนี้ตอนกลางวัน หลังจากที่ประชาและเพื่อน ๆ เล่นกีฬาเสร็จมาใหม่ ๆ จึงรู้สึกร้อน ปรี่ชาเห็นเพื่อนของเขาตั้งชายเสื้อออกนอกกางเกงเพื่อเป็นการระบายความร้อน และเดินขึ้นอาคารเรียนเพื่อเข้าห้องเรียน ถ้านักเรียนเป็นประชา จะทำอย่างไร
 - 1)
 - 2).....
 3. สุนทรเลี้ยงสุนัขไว้ตัวหนึ่ง ทุกวันเขาจะเล่นกับสุนัขของเขาเสมอเพราะทำให้เขารู้สึกเป็นสุขใจ วันนี้สุนทรอารมณ์เสียกลับมาจากโรงเรียนเนื่องจากทะเลาะกับเพื่อน เมื่อกลับมาถึงบ้าน สุนัขของเขาก็เข้ามาหยอกล้อเขาเหมือนเดิม และทำให้เพื่อนนักเรียนของเขาเพื่อน ถ้านักเรียนเป็นสุนทร จะทำอย่างไร
 - 1)
 - 2).....

4. ในวันเสาร์นี้ทางหมู่บ้านของวิเชียรได้ประกาศเชิญชวนสมาชิกในหมู่บ้าน ให้ไปร่วมกันปลูกป่า วิเชียรเป็นคนหนึ่งที่ได้ทราบข่าวนี้ แต่เขามีนัดไปเที่ยวกับเพื่อนในวันเสาร์นี้เช่นกัน ถ้านักเรียนเป็นวิเชียร จะทำอย่างไร
- 1)
- 2).....
5. วันนี้ฤกษ์ดีมีการบ้านวิชาวิทยาศาสตร์ 10 ข้อ ซึ่งต้องส่งในวันพรุ่งนี้ เมื่อเขากลับถึงบ้านก็รู้สึกไม่สบายจึงไปหาหมอ ซึ่งหมอก็แนะนำให้เขาพักผ่อนมาก ๆ แต่พอวันรุ่งขึ้นฤกษ์ดีก็หายเป็นปกติสามารถไปโรงเรียนได้ แต่เขายังไม่ได้ทำการบ้านที่ต้องส่ง ถ้านักเรียนเป็นฤกษ์ดี จะทำอย่างไร
- 1)
- 2).....
6. ปลายปีนี้ทางโรงเรียนได้จัดทัศนศึกษาต่างจังหวัด เพื่อน ๆ ของมานะหลายคนได้ไปหางานพิเศษทำในเวลาว่างเพื่อเก็บเงินไว้ใช้สำหรับการไปทัศนศึกษาครั้งนี้ แต่ครอบครัวของมานะเป็นครอบครัวที่มีฐานะทางการเงินที่ดี ถ้านักเรียนเป็นมานะ จะทำอย่างไร
- 1)
- 2).....
7. ในคาบกิจกรรมชุมนุม ทางโรงเรียนได้ประกาศให้นักเรียนเลือกชุมนุมที่ตนเองต้องการลิจิตซึ่งเป็นเพื่อนรักของทงศักดิ์ ได้ชวนทงศักดิ์เข้าชุมนุมกีฬา แต่ทงศักดิ์ชอบชุมนุมดนตรีมากกว่า ถ้านักเรียนเป็นทงศักดิ์ จะทำอย่างไร
- 1)
- 2).....
8. สุรัตน์ตั้งใจว่าหลังจากซักเสื้อผ้านักเรียนแล้ว เขาจะไปทำรายงานที่บ้านเพื่อน แต่ขณะที่เขานำเสื้อผ้าไปซักนั้น พี่สาวของเขาก็กำลังซักผ้าอยู่และกาละมังซักผ้าก็มีไม่พอที่จะให้ใช้ในตอนนี้ ถ้านักเรียนเป็นสุรัตน์ จะทำอย่างไร
- 1)
- 2).....

9. ยอดขายกำลังเข้าสู่วัยรุ่น ระยะนี้ใบหน้าของเขาจะมีสิ่วขึ้น วันหนึ่งเขาได้เห็นโฆษณาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์รักษาสิ่ว ที่บอกว่ามีสรรพคุณรักษาสิ่วได้ ถ้านักเรียนเป็นยอดขาย จะทำอย่างไร
- 1)
- 2).....
10. นพชัยเก็บสะสมเงินได้จำนวนหนึ่งจากค่าอาหารกลางวันของตน และเขากำลังคิดว่าจะนำไปใช้จ่ายเพื่อประโยชน์อะไรดี ถ้านักเรียนเป็นนพชัย จะทำอย่างไร
- 1)
- 2).....
11. ขณะที่เพิ่มศักดิ์นั่งระบายสีงานศิลปะอยู่นั้น สุรชัยได้วิ่งมาชนเพิ่มศักดิ์ ทำให้สีที่เพิ่มศักดิ์กำลังระบายอยู่เลอะไปโดนส่วนอื่นของภาพ สุรชัยจึงได้ขอโทษเพิ่มศักดิ์ ถ้านักเรียนเป็นเพิ่มศักดิ์ จะทำอย่างไร
- 1)
- 2).....
12. ในช่วงโมงสังคมศึกษา ครูได้ให้นักเรียนทำรายงานเป็นกลุ่ม ประธานกลุ่มของนารีเห็นว่านารีเป็นผู้มีความสามารถจึงแบ่งงานให้มากกว่าคนอื่น ถ้านักเรียนเป็นนารี จะทำอย่างไร
- 1)
- 2).....
13. วันนี้ครูได้ให้หัวหน้าห้องรวบรวมแบบฝึกหัดของเพื่อนไปส่ง ซึ่งมีอยู่จำนวนมาก หัวหน้าห้องจึงขอให้เพื่อนอีกสักคนช่วยเขายกแบบฝึกหัดไปส่ง ถ้านักเรียนเป็นคนหนึ่งที่อยู่ในห้องนี้ จะทำอย่างไร
- 1)
- 2).....

14. เข้าวันหนึ่ง อรณูเห็นโสภานั่งร้องไห้อยู่ที่ม้านั่งหลังอาคารเรียน จึงเข้าไปซักถามและทราบว่โสภากลัวใจที่คุณพ่อและคุณแม่ทะเลาะกัน ถ้านักเรียนเป็นอรณู จะทำอย่างไร
- 1)
- 2).....
15. วันนี้ครูให้การบ้านคณิตศาสตร์เรื่องสมการ 10 ข้อ อัญชลิทำเพียงได้ 5 ข้อ ส่วนที่เหลือยังทำไม่ได้ จึงถามเพื่อน ๆ ว่ามีใครทำได้บ้างช่วยอธิบายให้เธอด้วย วรพงษ์ซึ่งสามารถทำได้ทุกข้อก็ได้ยื่นที่เธอพูด แต่เขาไม่ค่อยชอบนิสัยของอัญชลิ ถ้านักเรียนเป็นวรพงษ์ จะทำอย่างไร
- 1)
- 2).....
16. กัมพลได้เงินมาโรงเรียนวันละ 20 บาท เขาจะใช้เป็นค่าอาหาร 10 บาท ที่เหลือจะเป็นค่าขนมและน้ำ วันนี้รัชชัชซึ่งเป็นเพื่อนร่วมชั้นของกัมพลลืมนำเอาเงินมาโรงเรียนและได้มาขอยืมเงินจากกัมพล ถ้านักเรียนเป็นกัมพล จะทำอย่างไร
- 1)
- 2).....
17. ขณะที่นิคหน้อยและน้องชายของเธอกำลังนั่งดูทีวีอยู่ และถึงช่วงที่กำลังสนุกสนานนั้นคุณแม่ของนิคหน้อยซึ่งกำลังประกอบอาหารได้บอกให้เธอไปซื้อเครื่องปรุงที่ร้านในหมู่บ้าน เพราะขาดเครื่องปรุงไปบางอย่าง ถ้านักเรียนเป็นนิคหน้อย จะทำอย่างไร
- 1)
- 2).....
18. นักเรียนโรงเรียนแห่งหนึ่งไม่พอใจที่ทางโรงเรียนเข้มงวดกวดขันเรื่องทรงผมของนักเรียน จึงชวนกันไม่เข้าห้องเรียน เชดศักดิ์เป็นนักเรียนคนหนึ่งที่ไม่เห็นด้วยกับทางโรงเรียน ถ้านักเรียนเป็นเชดศักดิ์ จะทำอย่างไร
- 1)
- 2).....

19. ตู๊กแกเป็นสัตว์ที่กินหนูเป็นอาหาร ที่บ้านของสมใจมีตู๊กแก ก็เลยไม่มีหนูมารบกวน แต่สมใจเป็นคนที่ไม่ชอบตู๊กแก เย็นวันหนึ่งสมใจเห็นตู๊กแกเกาะอยู่เหนือประตูในบ้าน และเธอจะต้องเดินผ่านประตูนี้เข้าไป ถ้านักเรียนเป็นสมใจ จะทำอย่างไร
- 1)
- 2).....
20. หมู่บ้านของสังจาอยู่ใกล้กับบริเวณที่เป็นป่าเสื่อมโทรม เขามักจะเห็นชาวบ้านเข้าไปในป่า และตัดไม้มาใช้ในชีวิตประจำวันอยู่เสมอ จนต้นไม้ที่มีอยู่ลดน้อยลง ถ้านักเรียนเป็นสังจา จะทำอย่างไร
- 1)
- 2).....
21. วันนี่วิทธิพงษ์มีการบ้านที่เป็นโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ 5 ข้อ เขาทำได้เพียง 3 ข้อ เหลืออีก 2 ข้อ ที่เขาอ่านโจทย์แล้วยังไม่เข้าใจ ถ้านักเรียนเป็นวิทธิพงษ์ จะทำอย่างไร
- 1)
- 2).....
22. ทางโรงเรียนของมานิตย์ เปิดรับสมัครนักเรียนที่จะใช้เวลาว่างตอนพักกลางวันช่วยเหลืองานห้องสมุด งานร้านค้าสหกรณ์ โดยทางโรงเรียนจะให้เงินเป็นค่าตอบแทนจำนวนหนึ่ง ซึ่งไม่มากนัก ถ้านักเรียนเป็นมานิตย์ จะทำอย่างไร
- 1)
- 2).....
23. สุชาติคิดว่าถ้าเขาจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้ว เขาจะเรียนต่อทางสายวิชาช่างอุตสาหกรรม เพราะเขาชอบและมีความถนัดในด้านนี้ แต่เพื่อน ๆ กลุ่มเดียวกับเขาจะเรียนต่อในระดับมัธยมปลาย และพ่อแม่ของเขาก็มุ่งหวังให้เขาเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายด้วย ถ้านักเรียนเป็นสุชาติ นักเรียนจะทำอย่างไร
- 1)
- 2).....

24. คุณแม่ของนรินทร์บอกเขาว่า วันนี้ตอนบ่ายเธอจะต้องไปช่วยงานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ของเพื่อนบ้านในหมู่บ้าน และคงจะกลับในตอนเย็น แต่เมื่อนรินทร์กลับมาถึงบ้านและรอจนเย็นมากแล้วแม่ของเขาก็ยังไม่กลับและเขาก็รู้สึกหิวข้าว ถ้านักเรียนเป็นนรินทร์ จะทำอย่างไร
- 1)
- 2).....
25. อังคณาเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นและพยายามที่จะรักษาทรงผมไม่ให้ร่วงจนเกินไป และเธอก็ทราบดีว่าอาหารมีส่วนสำคัญที่จะทำให้เธออ้วน ถ้านักเรียนเป็นอังคณา จะทำอย่างไร
- 1)
- 2).....
26. นัยนาเก็บสุมาลีเดินดูสินค้าในห้างสรรพสินค้า นัยนาเห็นตุ๊กตาตัวหนึ่งน่ารักมากและเหลือเพียงตัวเดียว เธอมีความต้องการที่จะซื้อตุ๊กตาตัวนี้แต่เงินของเธอมีไม่พอที่จะซื้อ ซึ่งสุมาลีก็ออกปากให้นัยนาขยืมเงินไปก่อน ถ้านักเรียนเป็นนัยนา จะทำอย่างไร
- 1)
- 2).....
27. ขณะที่ทรงวุฒิกำลังนั่งทำงานอยู่นั้น ยุพดีและเพื่อนของเธอได้มาคุยกันอยู่ใกล้ๆ ทำให้เขาไม่มีสมาธิในการทำงานและรู้สึกรำคาญมาก ถ้านักเรียนเป็นทรงวุฒิ จะทำอย่างไร
- 1)
- 2).....
28. สรพงศ์กับสุรวุฒิเป็นคนที่เรียนเก่ง และจะแข่งขันในด้านการเรียนกันมาตลอด ในงานกลุ่มครั้งนี้ทั้งสองคนได้มาอยู่กลุ่มเดียวกัน สรพงศ์ได้รับเลือกให้เป็นประธานกลุ่ม เขาได้มอบหมายงานที่ค่อนข้างยากให้สุรวุฒิทำ ถ้านักเรียนเป็นสุรวุฒิ จะทำอย่างไร
- 1)
- 2).....

29. ชื่นจิตและน้องของเธอได้รับพิศชอบล้างจานโดยพลัดกันคนละวัน วันนี้ชื่นจิตนำถ้วยขนมที่เธอรับประทานเสร็จไปล้าง ก็พบว่าที่อ่างล้างชามยังมีถ้วยชามที่ไม่ได้ล้างอยู่อีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งวันนี้เป็นหน้าที่ของน้องชื่นจิต แต่น้องของเธอกำลังทำการบ้านซึ่งมีอยู่หลายวิชาเพื่อส่งในวันพรุ่งนี้ ถ้านักเรียนเป็นชื่นจิต จะทำอย่างไร
- 1)
- 2).....
30. หลังจากที่คุณยายของมานะเสียชีวิตลง มานะมักจะนั่งเหม่อลอยเสมอ เพชรซึ่งเป็นเพื่อนของมานะได้ซักถามและทราบว่า มานะคิดถึงคุณยายของเขามาก ถ้านักเรียนเป็นเพชร จะทำอย่างไร
- 1)
- 2).....
31. ในขณะที่วรเทพกำลังทำการบ้านวิชาวิทยาศาสตร์อยู่นั้น ภาสกรได้มาขอให้เขาช่วยอธิบายการบ้านวิชาภาษาอังกฤษซึ่งมีอยู่หลายข้อ ถ้านักเรียนเป็นวรเทพ จะทำอย่างไร
- 1)
- 2).....
32. ประทุมเก็บเงินค่าขนมที่ได้รับให้เพื่อนำไปซื้อที่คาดผม และตั้งใจว่าจะไปซื้อในเย็นวันนี้ แต่พอช่วงบ่ายสุภาเพื่อนของประทุมได้มาขอยืมเงินเพื่อนำไปจ่ายค่ากิจกรรมซึ่งมีกำหนดต้องจ่ายในวันนี้ ถ้านักเรียนเป็นประทุม จะทำอย่างไร
- 1)
- 2).....

ภาคผนวก ฉ

แบบวัดคุณธรรม จริยธรรมที่สร้างเพื่อนำไปหาอำนาจอำนาจ และวิเคราะห์องค์ประกอบ

ด้านความกตัญญูกตเวที

1. ในวันหยุดนี้ คุณพลมีนัดไปเที่ยวบ้านเพื่อน แต่บังเอิญว่าคุณพ่อคุณแม่ของเขาก็มีธุระสำคัญที่ต้องออกไปนอกบ้าน จึงไม่มีใครอยู่ดูแลบ้าน ถ้านักเรียนเป็นคุณพล จะทำอย่างไร
 - ก. ปิดบ้านลือคกุญแจไว้ แล้วไปเที่ยวบ้านเพื่อนตามที่นัด แต่ไปเที่ยวไม่นานก็รีบกลับมาดูแลบ้าน
 - ข. ขออนุญาตพ่อแม่ไปเที่ยวบ้านเพื่อนตามนัด ถ้าไม่ได้รับอนุญาตก็จะอยู่ดูแลบ้าน
 - ค. ไม่เป็นไร ปิดประตูบ้านไว้เฉยๆ แล้วไปเที่ยวบ้านเพื่อน เพราะพ่อแม่คงไปธุระไม่นาน
 - ง. โทรศัพท์หรือขออนุญาตออกไปบอกเพื่อนนัดเพื่อน แล้วกลับมาอยู่ดูแลบ้าน
 - จ. ปิดบ้านลือคกุญแจไว้ และฝากเพื่อนบ้านดูแลบ้านให้ก็สามารถไปเที่ยวบ้านเพื่อนได้นาน ๆ
2. ขณะที่นิคหน้อยและน้องชายของเธอกำลังนั่งดูทีวีอยู่ และถึงช่วงที่กำลังสนุกสนานนั้น คุณแม่ของนิคหน้อยซึ่งกำลังประกอบอาหาร ได้บอกให้เธอไปซื้อเครื่องปรุงที่ร้านในหมู่บ้าน เพราะขาดเครื่องปรุงไปบางอย่าง ถ้านักเรียนเป็นนิคหน้อย จะทำอย่างไร
 - ก. บอกแม่ว่าวันนี้ให้แม่ไปซื้อเองก่อน แล้วคราวต่อไปจะไปซื้อให้
 - ข. ถามแม่ว่าจะรีบใช้เดี๋ยวนี้เลยหรือไม่ ถ้ารีบใช้ก็จะไปซื้อให้ แต่ถ้าไม่รีบก็ขอดูทีวีให้จบก่อน
 - ค. บังคับให้น้องเป็นคนไปซื้อเครื่องปรุงให้แม่
 - ง. ไปซื้อเครื่องปรุงให้แม่ก่อนแล้วค่อยกลับมาดูทีวีต่อ
 - จ. ไปซื้อเครื่องปรุงให้แม่ และก้มหน้าทำนองว่า ทำไมต้องให้ไปซื้อตอนนี้ด้วย

3. ในคาบปายของวันนี้ เอกชัยมีเรียนวิชาภาษาไทย ในขณะที่เรียนเขารู้สึกง่วงนอน และเขาก็เห็นเพื่อนบางคนเอาหนังสือการ์ตูนออกมาอ่าน บางคนคุยกับเพื่อน ถ้านักเรียนเป็นเอกชัย จะทำอย่างไร
- พยายามตั้งใจเรียนต่อไปจนหมดคาบ ส่วนเพื่อนจะทำอย่างไรก็ได้แล้วแต่เขา
 - ขอยืมการ์ตูนเพื่อนมาอ่าน หรือชวนเพื่อนที่นั่งข้างๆ คุยบ้าง
 - สะบัดหน้าไล่ความง่วง และกระซิบบอกเพื่อนๆ ให้ตั้งใจเรียนหนังสือ
 - หากกระดาษมาขีดเขียนเล่น แต่ก็ฟังครูสอนไปด้วย
 - นั่งงานหรือการบ้านวิชาอื่นขึ้นมาทำ
4. คุณพ่อคุณแม่ของสุรชาติพิพย์ มักจะอบรมเธออยู่เสมอว่าไม่ควรไปเที่ยวตอนกลางคืนเพราะมีอันตราย วันนี้คุณพ่อคุณแม่ของเธอเดินทางไปด้วยต่างจังหวัดและต้องค้างคืนที่นั่นพอดีที่หมู่บ้านใกล้ๆ มีการจัดคอนเสิร์ตเวลา 1 ทุ่ม และมีนักร้องที่เธอชื่นชอบมาด้วย อุษาซึ่งเป็นเพื่อนสุรชาติพิพย์ได้มาชวนเธอไปชมคอนเสิร์ตด้วยกัน ถ้านักเรียนเป็นสุรชาติพิพย์ จะทำอย่างไร
- ปฏิเสธที่จะไปชมคอนเสิร์ต และบอกอุษาว่าไม่ควรไป เพราะอาจมีอันตรายได้
 - บอกให้อุษาไปชวนเพื่อนคนอื่นแทนตนเอง และอย่าลืมกลับมาเล่าให้ฟังด้วยว่าเป็นอย่างไร
 - ไปชมคอนเสิร์ตกับอุษา แต่จะไม่กลับบ้านให้ตึกเกินไป
 - ไปชมคอนเสิร์ตกับอุษา และชวนเพื่อนๆ ไปด้วยกันมาก ๆ จะได้สนุกยิ่งขึ้น
 - ปฏิเสธที่จะไปชมคอนเสิร์ต แต่ถ้าอุษาจะไปก็ไม่ว่าอะไร
5. ขณะที่สรวรรมและเพื่อน ๆ กำลังเล่นฟุตบอลอยู่ที่สนาม เขาเห็นครูสมหญิงที่เป็นครูสอนวิทยาศาสตร์ และขอบคุณว่ากล่าวพวกเขาอยู่เป็นประจำ กำลังหอบหิ้วอุปกรณ์การสอนมากมายเพื่อไปเตรียมการสอน ถ้านักเรียนเป็นสรวรรม จะทำอย่างไร
- เข้าไปถามครูว่ามีอะไรจะให้ช่วยหรือไม่
 - ปรึกษาเพื่อนว่าจะเข้าไปช่วยดีหรือไม่ ถ้าเพื่อนไป ก็จะไปช่วย
 - เล่นต่อไปทำเป็นไม่รู้ไม่เห็น หรือเดินหลบไปที่อื่น
 - เล่นตามปกติ ถ้าครูเรียกให้ไปช่วยถือของก็จะเข้าไปช่วย ถ้าไม่เรียกก็แล้วไป
 - หยุดเล่นฟุตบอลก่อนแล้วเข้าไปอาสาช่วยถือของให้ครู

6. วันนี้นักเรียนและเพื่อน ๆ เดินผ่านสวนมะม่วงแห่งหนึ่ง ซึ่งกำลังออกผลอยู่ในช่วงที่นำรับประทานพอดี เพื่อน ๆ จึงชวนนักเรียนสอยผลมะม่วงลงมารับประทานกัน ซึ่งเขาก็อยากจะรับประทานเหมือนกัน แต่เจ้าของสวนมะม่วงเป็นคนที่คุณมาก ถ้าถูกจับได้ก็จะทำให้เดือดร้อนไปถึงพ่อแม่ ถ้านักเรียนเป็นนักเรียน จะทำอย่างไร
- สอยมะม่วงมากินเพียงไม่กี่ลูกคงไม่เป็นอะไร
 - ปฏิเสธเพื่อน และห้ามเพื่อนไม่ให้สอยมะม่วง ไปหาซื้อในตลาดยังจะดีกว่า
 - บอกให้เพื่อนสอยมะม่วงโดยเลือกลูกโต ๆ ส่วนตนเองจะไปดูต้นทางให้
 - บอกให้เพื่อนมาสอยมะม่วงตอนที่เจ้าของสวนไม่อยู่ จะได้ไม่ถูกจับ
 - ชวนเพื่อนไปขอมะม่วงจากเจ้าของสวน ถ้าเขาไม่ให้ก็ไม่เอา
7. ในช่วงเวลาว่าง สมชายและเพื่อน ๆ ได้นั่งคุยกันในห้อง ในขณะที่สมชายส่งเสียงดังที่สุดในกลุ่มอยู่นั้น ครูสมพงษ์ซึ่งเดินผ่านมาจึงได้เรียกสมชายไปว่ากล่าวตักเตือนที่หน้าห้อง ถ้านักเรียนเป็นสมชาย จะทำอย่างไร
- รับฟังคำตักเตือน แต่แสดงความรู้สึกไม่พอใจออกทางสีหน้า โดยไม่พูดโต้เถียงอย่างไร
 - รับฟังคำตักเตือนโดยดี แม้จะรู้สึกไม่พอใจ แต่ก็ไม่ได้แสดงออกมาในตอนนั้น
 - รับฟังคำตักเตือนและกล่าวขอโทษครูที่ส่งเสียงดัง พร้อมสัญญาว่าต่อไปจะไม่ทำอีก
 - รู้สึกไม่พอใจ และบอกให้ครูสมพงษ์เรียกเพื่อนที่คุยด้วยกันมาตักเตือนด้วย
 - แสดงท่าทางไม่พอใจ และบอกครูว่าชั่วโมงนี้เป็นชั่วโมงว่างจึงคุยกัน และไม่ได้รบกวนใคร
8. หลังจากพักรับประทานอาหารกลางวันแล้ว มานีพบว่ากระเป๋าสตางค์ของเธอได้หล่นหายไป จึงไปขอให้ประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน ช่วยประกาศให้ผู้พบกระเป๋าสตางค์นำมาคืนให้ด้วย เพราะมีเอกสารสำคัญและเงินจำนวนหนึ่ง ต่อมาภารโรงของโรงเรียนได้นำกระเป๋าสตางค์ของมานีมาคืนให้แต่ภายในกระเป๋าเหลือแต่เอกสารเท่านั้น ถ้านักเรียนเป็นมานี จะทำอย่างไร
- ขอขอบคุณภารโรง และถามว่าเห็นเงินที่อยู่ในกระเป๋าหรือไม่
 - ขอขอบคุณโรงที่นำกระเป๋าเงินมาคืนให้ โดยไม่พูดถึงเรื่องเงินที่หายไป
 - ขอขอบคุณภารโรงและถามว่าเจอกระเป๋าที่ไหน หรือรู้ไหมว่าใครเป็นคนเอาไป
 - เฉย ๆ ไม่พูดว่าอะไร สำหรับเงินถือว่าเป็นค่าตอบแทนในการหากระเป๋า
 - บอกภารโรงว่าถ้าเป็นคนเอาเงิน ไปก็ให้เอามาคืนแล้วจะให้สิ่งของอย่างอื่นแทน

9. วันศุกร์ที่จะถึงเป็นวันคล้ายวันเกิดของกานดา ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทของสายรุ้ง สายรุ้งจึงได้ขออนุญาตคุณแม่เพื่อไปร่วมงานวันคล้ายวันเกิด ซึ่งก็ได้รับอนุญาต แต่พอถึงวันดังกล่าวคุณแม่ของเธอเป็นไข้ไม่สบายและไม่มีใครอยู่ดูแล ถ้านักเรียนเป็นสายรุ้ง จะทำอย่างไร
- คุณแม่ให้รับประทานยาและพักผ่อนให้เรียบร้อยก่อน แล้วจึงไปร่วมงาน
 - ไปร่วมงานตามที่นัด เพราะแม่อนุญาตแล้ว และแม่ก็สามารถดูแลตัวเองได้
 - ไปร่วมงานวันคล้ายวันเกิดของกานดา สักครู่หนึ่งแล้วขอตัวกลับบ้านก่อน
 - ฝากให้ญาติข้างบ้านมาช่วยดูแลแม่ก่อน แล้วไปร่วมงานสักครู่ก็ขอตัวกลับ
 - อยู่บ้านเพื่อดูแม่ แล้วค่อยบอกเหตุผลกับเพื่อนอีกที
10. วันนี้หลังเลิกเรียนแล้ว ภาณุและเพื่อน ๆ ได้อยู่เล่นฟุตบอลจนกระทั่งพลบค่ำ เมื่อเขากลับถึงบ้านจึงถูกคุณแม่ว่ากล่าวตักเตือน ถ้านักเรียนเป็นภาณุ จะทำอย่างไร
- ขอโทษแม่ที่ตนเองกลับบ้านค่ำ และต่อไปจะไม่ทำอีก
 - ทำสีหน้ารำคาญและบอกแม่ว่า ตนเองอยู่เล่นฟุตบอลไม่ได้ไปเที่ยวที่ไหน
 - พูดปนรำคาญว่า เพื่อน ๆ คนอื่นก็กลับพร้อมกัน จะให้ตนเองกลับก่อนได้ยังไง
 - รับฟัง และไม่พูดว่าอะไร แล้วไปอาบน้ำทำกิจวัตรประจำวัน
 - แสดงอาการไม่พอใจและบอกแม่ว่า อ่่าบ่นมากเกินไป ยังไม่มีตักท่อน้อย
11. วันนี้ตอนกลางวัน หลังจากที่ประชาและเพื่อน ๆ เล่นกีฬาเสร็จมาใหม่ ๆ จึงรู้สึกร้อน ปรระชาเห็นเพื่อนของเขาดึงชายเสื้อออกนอกกางเกงเพื่อเป็นการระบายความร้อน และเดินขึ้นอาคารเรียนเพื่อเข้าห้องเรียน ถ้านักเรียนเป็นประชา จะทำอย่างไร
- เอาชายเสื้อเข้าในกางเกงให้เรียบร้อย และบอกให้เพื่อนเอาชายเสื้อเข้าในกางเกงด้วย
 - เอาชายเสื้อออกนอกกางเกงเพราะร้อน ถ้าเห็นครูมาจึงค่อยเอาชายเสื้อเข้าข้างในกางเกง
 - เอาชายเสื้อเข้าในกางเกงให้เรียบร้อย แต่ขอแกะกระดุมสัก 1-2 เม็ด เพื่อระบายความร้อน
 - ชวนเพื่อน ๆ เอาชายเสื้อออกนอกกางเกง แล้วเดินหลบไปหลังอาคารเรียนก่อน พอหายร้อนก็เอาชายเสื้อเข้าในกางเกง แล้วค่อยเดินขึ้นอาคารเรียน
 - เอาชายเสื้อเข้าในกางเกงให้เรียบร้อย แต่ถ้าเพื่อนจะเอาชายเสื้อออกนอกกางเกงก็แล้วแต่พวกเขา

12. นักเรียนโรงเรียนแห่งหนึ่งไม่พอใจที่ทางโรงเรียนเข้มงวดกวดขันเรื่องทรงผมของนักเรียน จึงชวนกันไม่เข้าห้องเรียน เชิดศักดิ์เป็นนักเรียนคนหนึ่งที่ไม่เห็นด้วยกับทางโรงเรียน ถ้านักเรียนเป็นเชิดศักดิ์ จะทำอย่างไร
- เข้าเรียนตามปกติ และชวนเพื่อนคนอื่น ๆ เข้าเรียนด้วย เพราะนี่เป็นระเบียบของโรงเรียน
 - ไปร่วมประท้วงกับเพื่อนสักพัก แล้วค่อยกลับไปเข้าห้องเรียน
 - ไม่เข้าเรียน ขอร่วมประท้วงกับเพื่อนเพื่อสิทธิของเรา
 - ไม่เข้าเรียน และชวนนักเรียนคนอื่น ๆ ที่ผ่านไปมา มาร่วมประท้วงด้วย เพื่อจะได้มีอำนาจต่อรองมากขึ้น
 - เข้าเรียนตามปกติ ปล่อยให้เพื่อน ๆ ประท้วงกันต่อไป
13. ระหว่างทางที่ชาตรีเดินไปตลาดเพื่อซื้อรองเท้าแก่นักเรียนนั้น เขาได้พบกระเป๋าเงินใบหนึ่งตกอยู่ และพบว่าเงินในกระเป๋าจำนวน 1,000 บาท และบัตรประจำตัวของเจ้าของกระเป๋า แต่ชาตรีไม่รู้จักเจ้าของกระเป๋าคนนี้ ถ้านักเรียนเป็นชาตรี จะทำอย่างไร
- วางกระเป๋าและเงินไว้บริเวณนั้นแต่ให้ลับตาคนพอสมควร ถ้ากลับมาและพบว่ายังไม่มีใครเอาไป ก็จะเก็บกระเป๋าและเงินไว้
 - นำกระเป๋าและเงินดังกล่าว ไปให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อตามหาเจ้าของ
 - เก็บกระเป๋าและเงินไว้ ถ้าพบเจ้าของก็จะคืนให้ ถ้าไม่พบก็จะเก็บเงินนั้นไว้ใช้เอง
 - เอากระเป๋าและเงินดังกล่าว วางไว้ที่เดิมเพื่อเจ้าของกระเป๋าจะกลับมาหา
 - นำเงินนั้นไปซื้อรองเท้า เพราะถึงเราไม่เอาเงิน คนอื่นที่มาเห็นก็ต้องเอาไปอยู่ดี
14. เกียรติศักดิ์เป็นนักฟุตบอลที่เก่งของโรงเรียน วันพรุ่งนี้มีการแข่งขันระหว่างโรงเรียนของเขา กับโรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียง ทางโรงเรียนที่เป็นคู่แข่งได้มาติดต่อให้เขาไม่ต้องลงแข่งขันในครั้งนี้ ซึ่งถ้าเขาทำตามข้อตกลงนี้เขาจะได้รับค่าตอบแทนจำนวนหนึ่งซึ่งเพียงพอให้เขาจะนำไปซื้อรองเท้าฟุตบอลคู่ใหม่ได้ ถ้านักเรียนเป็นเกียรติศักดิ์ จะทำอย่างไร
- ไม่ตกลงตามข้อเสนอ และแจ้งให้ทางโรงเรียนทราบเพื่อดำเนินการกับโรงเรียนคู่แข่ง
 - ขอเปลี่ยนเงื่อนไขข้อตกลงว่า จะลงแข่งตามปกติ แต่จะไม่พยายามครองบอล
 - ไม่ตกลงตามข้อเสนอ และลงแข่งขันตามปกติ แต่ก็ไม่บอกใครว่ามีเรื่องแบบนี้
 - ไม่ลงแข่งในครั้งนี้ เพราะถึงเราไม่ลงแข่ง เพื่อน ๆ ในทีมก็สามารถเอาชนะได้
 - ปรึกษาเพื่อน ๆ ในทีม ถ้าเพื่อน ๆ ยอมเราก็ไม่ต้องลงแข่ง

15. วันนี้ตอนเย็นหลังเลิกเรียน ขณะที่สมาชิกกำลังเดินออกจากประตูโรงเรียน ก็ได้พบเห็นเพื่อนนักเรียนกำลังเขียนผนังกำแพงของโรงเรียนอยู่ ถ้านักเรียนเป็นสมาชิก จะทำอย่างไร
- กลับเข้าไปบอกครูว่ามีเพื่อนนักเรียนเขียนกำแพงโรงเรียน
 - เข้าไปถามเพื่อนนักเรียนที่เขียนกำแพงว่า กำลังทำอะไรอยู่ และมีอะไรจะให้ช่วยบ้าง
 - เข้าไปบอกให้นักเรียนกลุ่มนั้นเลิกเขียน และบอกว่าเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำ
 - เดินต่อไปไม่ต้องสนใจ เพราะพวกนี้ต้องเป็นเด็กเกราะแน่ ๆ เคี้ยวเราจะเดือดร้อนถ้าเข้าไปยุ่ง
 - บอกเพื่อนนักเรียนเหล่านั้นว่า ระวังครูเห็นและเรียกไปทำโทษ
16. วันเสาร์นี้ทางโรงเรียนของสุชาติได้จัดให้มีกิจกรรมการพัฒนาโรงเรียน และได้เชิญชวนนักเรียนมาช่วยกันโดยไม่ได้บังคับ ปรากฏว่าเมื่อถึงวันเสาร์เพื่อนของสุชาติก็มาชวนเขาไปเที่ยว ถ้านักเรียนเป็นสุชาติ จะทำอย่างไร
- ถามความคิดเห็นของเพื่อนก่อนว่าจะทำอย่างไร แล้วก็ทำตามนั้น
 - ปฏิเสธไม่ไปเที่ยวกับเพื่อน แต่จะไปร่วมพัฒนาโรงเรียน และชวนเพื่อนไปด้วย
 - ไปช่วยพัฒนาโรงเรียนสักครู แล้วค่อยขอตัวไปเที่ยวกับเพื่อน
 - ไปเที่ยวกับเพื่อน เพราะทางโรงเรียนก็ไม่ได้บังคับ และคนก็คงมีมากแล้ว
 - ไม่ไปไหน จะอยู่บ้านทำงานของตนเอง
17. ในตอนเย็นเวลา 18.00 น. ขณะที่ภัสกรกำลังเดินเพื่อไปซื้อของที่ร้านค้าในหมู่บ้าน ทางเสียงตามสายของหมู่บ้านก็ได้เปิดเพลงชาติ เขาสังเกตเห็นว่าชาวบ้านส่วนใหญ่ก็ยังทำกิจกรรมของตนตามปกติ ถ้านักเรียนเป็นภัสกร จะทำอย่างไร
- เดินไปตามปกติ เพราะชาวบ้านก็ยังทำกิจกรรมตามปกติ
 - ยืนตรงเคารพธงชาติสักครูไม่ต้องรอให้จบเพลง แล้วก็เดินต่อไป
 - รีบวิ่งหลบเข้าไปในบ้านใกล้ ๆ รอจนเพลงชาติจบค่อยออกมา
 - หยุดยืนตรงเคารพธงชาติ และบอกให้ชาวบ้านยืนตรงด้วย
 - หยุดยืนตรงเคารพธงชาติ ส่วนชาวบ้านแล้วแต่ว่าเขาจะทำหรือไม่

18. แสนบุญเป็นนักเรียนที่มีฝีมือในการวาดภาพ ทางโรงเรียนจึงเลือกแสนบุญไปเป็นตัวแทน เพื่อเข้าแข่งขันการวาดภาพกับโรงเรียนอื่น แต่ก่อนถึงวันแข่งขันแสนบุญจะต้องฝึกวาดภาพกับครูศิลปะทุกวันในตอนเย็น ซึ่งจะทำให้แสนบุญไม่ได้ทำกิจกรรมอื่น ๆ ที่ตนเองชอบ ถ้านักเรียนเป็นแสนบุญ จะทำอย่างไร
- ขออนุญาตครูเอากลับไปฝึกวาดที่บ้าน ถ้าครูไม่อนุญาตก็อยู่ฝึกที่โรงเรียน
 - ไปฝึกวาดภาพ แต่ขออนุญาตแบ่งเวลาไปทำกิจกรรมอื่นบ้าง
 - ไปฝึกวาดภาพทุกวันอย่างตั้งใจ เพื่อชื่อเสียงของโรงเรียน
 - ไม่ไปฝึกวาดภาพ เพราะจะทำให้ตนเองไม่ได้ทำกิจกรรมที่ชอบ
 - รีบฝึกวาดภาพให้เสร็จเร็ว ๆ จะได้มีเวลาเหลือไปทำกิจกรรมที่ตนเองชอบ
19. ในหมู่บ้านที่ปราณีอาศัยอยู่ มีร้านขายอาหารและสิ่งของเครื่องใช้เพียงร้านเดียว เจ้าของร้านชอบขายของในราคาที่แพงเอิร์ดเอาเปรียบลูกค้าเสมอ วันหนึ่งปราณีซื้อของจากร้านนี้ เมื่อรับเงินทอนมาแล้วพบว่าเจ้าของร้านทอนเงินเกินมา 10 บาท ถ้านักเรียนเป็นปราณี จะทำอย่างไร
- ครั้งนี้เอาคืนให้ก่อน แต่ถ้ามีครั้งต่อไปก็ต้องขอคิดดูก่อน
 - คืนเงินทอนที่เกินมานั้นให้กับเจ้าของร้าน และบอกว่าเขาทอนเงินเกิน
 - คืนเงินทอนที่เกินให้เจ้าของร้าน และบอกว่าคราวต่อไปอย่าขายของแพงอีก
 - ไม่ต้องคืน เก็บไว้ไปบริจาคตามผู้รับบริจาคเพื่อคนยากจน
 - ไม่ต้องคืน เพราะเขาควรได้รับบทเรียนจากการเอาเปรียบคนอื่นบ้าง
20. ในการจัดห้องเรียนในแต่ละครั้งมักจะมีการสลับ โต๊ะ เก้าอี้ของนักเรียนแต่ละคนอยู่เสมอ สุ่มเห็นเพื่อน ๆ ในห้องใช้น้ำยาลบคำผิดที่มีสีขาวเขียนชื่อหรือสัญลักษณ์ไว้ตามโต๊ะ เก้าอี้ ถ้านักเรียนเป็นสุเมธ จะทำอย่างไร
- ใช้ชอล์กเขียนแทนน้ำยาลบคำผิด เพราะสามารถลบออกได้ง่ายกว่า
 - ทำเหมือนกับเพื่อน แต่เขียนไม่มาก พอให้เห็นว่าเป็นโต๊ะเก้าอี้ของตนเอง
 - ทำเหมือนกับเพื่อน ให้เห็นชัด ๆ เพราะเดี๋ยวจะได้โต๊ะเก้าอี้ของคนอื่นที่สภาพไม่ดี
 - บอกเพื่อนว่าไม่ควรทำแบบนั้นเพราะเป็นการทำลายสมบัติของโรงเรียน
 - ไม่ทำตามเพื่อน แต่ถ้าเพื่อนจะทำก็เป็นเรื่องของเขา เราคงห้ามไม่ได้

21. สุนทรเลียงสุนัขไว้ตัวหนึ่ง ทุกวันเขาจะเล่นกับสุนัขของเขาเสมอเพราะทำให้เขารู้สึกเป็นสุขใจ วันหนึ่งสุนทรอารมณ์เลี้ยกกลับมาจากโรงเรียนเนื่องจากทะเลาะกับเพื่อน เมื่อกลับมาถึงบ้าน สุนัขของเขาก็เข้ามาหยอกล้อเขาเหมือนเดิม และทำให้เพื่อนนักเรียนของเขาเพื่อน ถ้านักเรียนเป็นสุนทร จะทำอย่างไร
- ไม่เป็นไรช่างมัน เพราะสุนัขมันไม่รู้เรื่อง และยังคงเล่นกับสุนัขเหมือนเดิม
 - ระงับอารมณ์โกรธไว้ และเดินหนีไปเพราะวันนี้ยังไม่มีอารมณ์ที่จะเล่นด้วย
 - ไม่ทำร้ายสุนัขแต่ใช้เสียงไล่ตะเพิดให้สุนัขไปไกล ๆ
 - เตะหรือตีสุนัขที่ทำให้เสียของเราเพื่อน
 - ใช้เสียงคุยสุนัขเบา ๆ ในทำนองที่ว่าวันนี้อย่าเพิ่งมายุ่ง
22. ตั๊กแกเป็นสัตว์ที่กินหนูเป็นอาหาร ที่บ้านของสมใจมีตั๊กแก ก็เลยไม่มีหนุมารบกวน แต่สมใจเป็นคนที่ไม่ชอบตั๊กแก เย็นวันหนึ่งสมใจเห็นตั๊กแกเกาะอยู่เหนือประตูในบ้าน และเธอจะต้องเดินผ่านประตูนี้เข้าไป ถ้านักเรียนเป็นสมใจ จะทำอย่างไร
- เดินหรือรีบวิ่งผ่านไป
 - ส่งเสียงไล่ตั๊กแกตัวนั้นให้ไปที่อื่น
 - ขอให้ใครก็ได้มาฆ่าตั๊กแกตัวนี้ เพราะจะได้ไม่ทำให้เกิดปัญหานี้อีก
 - ขอให้ใครก็ได้ช่วยหาไม้มาไล่ตั๊กแกตัวนี้ให้หนีไปจากตรงนี้
 - ขอให้ใครก็ได้มาจับตั๊กแกตัวนี้ไปปล่อยที่อื่นไกล ๆ หรือโยนออกไปนอกบ้าน
23. สมรักษ์เลี้ยงแมวไว้ตัวหนึ่ง ตอนที่แมวตัวนี้ยังหนุ่มมันสามารถจับหนูได้เป็นอย่างดี เขาจึงเลี้ยงดูมันอย่างดี แต่ทุกวันนี้มันแก่ตัวลงและไม่สามารถจับหนูได้อย่างแต่ก่อน ถ้านักเรียนเป็นสมรักษ์ จะทำอย่างไร
- เลี้ยงดูแมวตัวนั้นตามปกติอย่างที่เคยทำ
 - เอาแมวไปปล่อยนอกบ้านหรือปล่อยที่วัด
 - ให้มันอาศัยอยู่ในบ้านแต่ปล่อยให้มันหาอาหารกินเอง
 - เอาไปให้คนอื่นที่ต้องการ ให้เขาเลี้ยงแทน
 - ให้อาหารทุกมื้อ แต่ลดปริมาณอาหารลง

24. มารศรีเลี้ยงสุนัขไว้ตัวหนึ่ง สุนัขของมารศรีมักจะเห่าเมื่อมีคนแปลกหน้าเข้ามาในบ้าน ดังนั้นเธอจึงมักจะให้อาหารแก่สุนัขตัวนี้อ่างเต็มที่ แต่ต่อมาสุนัขของเธอจะไม่เห่าคนแปลกหน้าเหมือนที่เคย ถ้านักเรียนเป็นมารศรี จะทำอย่างไร
- ลดปริมาณอาหารที่ให้แก่สุนัขในแต่ละมื้อลง
 - สังเกตว่าสุนัขเป็นอะไรหรือไม่ และนำไปหาสัตวแพทย์เพื่อดูแลรักษา
 - เลี้ยงพอให้พ้นไปวัน ๆ และหาสุนัขตัวใหม่มาเพิ่มเพื่อใช้เฝ้าบ้าน
 - เลี้ยงดูสุนัขตัวนี้ตามปกติที่เคยทำต่อไป แม้มันจะไม่เห่าคนแปลกหน้าอีกก็ช่างมัน
 - นำไปปล่อยนอกบ้านหรือที่วัด และหาสุนัขตัวใหม่มาแทน
25. อานนท์เลี้ยงสุนัขไว้ตัวหนึ่งซึ่งแต่ก่อนมันเฝ้าบ้านได้ดีมาก แต่ระยะหลังมานี้สุนัขของเขามักจะชอบออกไปเที่ยวนอกบ้าน และติดโรคเรื้อนกลับมา ถ้านักเรียนเป็นอานนท์ จะทำอย่างไร
- พยายามแก้ไขโรคเรื้อนรักษาสุนัขตัวนั้นด้วยตนเอง
 - มัดหรือขังไว้ และหมั่นอาบน้ำทำความสะอาดให้สุนัข
 - ปล่อยมันอยู่อย่างนั้น อีกไม่นานมันก็หายเอง
 - นำสุนัขตัวนั้นไปหาสัตวแพทย์เพื่อทำการรักษา
 - นำไปปล่อยวัด เพราะมันอยากออกไปเที่ยวเอง
26. วิภาคเลี้ยงสุนัขไว้ตัวหนึ่งซึ่งเฝ้าบ้านได้ดีมาก วันหนึ่งสุนัขตัวนี้ได้พยายามเล็ดลอดออกจากบ้านและได้รับบาดเจ็บกลับมา บาดแผลที่ได้รับทำให้มันไม่สามารถเดินได้อย่างสะดวก ถ้านักเรียนเป็นวิภาค จะทำอย่างไร
- ปล่อยไว้อย่างนั้น เดี่ยวก็หายเองเป็นเรื่องธรรมดา
 - พาสุนัขไปหาสัตวแพทย์เพื่อทำการรักษา
 - มัดหรือขังไว้ไม่ให้ไปไหน และคอยดูอาการไปเรื่อย ๆ
 - ไล่สุนัขออกจากบ้าน หรือเอาไปปล่อยที่วัด เพราะมันไม่รักดี
 - พยายามรักษาแผลของสุนัขด้วยตนเอง

27. ที่บ้านของก้อลากเลี้ยงไก่เพื่อไว้กินไข่ วันนี้เพื่อนของก้อลากมาเที่ยวที่บ้าน พ่อจึงให้เขาฆ่าไก่ที่เลี้ยงไว้เพื่อเป็นอาหารของเพื่อน ๆ ถ้านักเรียนเป็นก้อลาก จะทำอย่างไร
- คัดเลือกไก่ที่ไม่ค่อยจะไข่แล้วมาฆ่าเพื่อทำเป็นอาหารเลี้ยงเพื่อน
 - ฆ่าไก่เพื่อทำเป็นอาหารเลี้ยงเพื่อน โดยเลือกตัวที่มีขนาดพอเหมาะ ไม่แก่เกินไป
 - ถามเพื่อนก่อนว่าจะกินหรือไม่ ถ้าเพื่อนต้องการก็ค่อยเลือกไก่มาฆ่า
 - ไม่ฆ่าไก่ และกลายเป็นบาปที่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต
 - ไม่ฆ่าไก่ และบอกพ่อว่าเราเลี้ยงไว้กินไข่ จึงไม่ควรฆ่ามัน
28. ที่บ้านของโกวิทมีแปลงพืชสวนครัวที่ใช้รับประทานผลอยู่หลายชนิด เขาสังเกตว่าทุกวันนี้มีผีเสื้อจำนวนมากมาที่แปลงพืชเสมอ และทำให้พืชสวนครัวของเขาติดผลอยู่ตลอดเวลา วันหนึ่งเพื่อน ๆ ของโกวิทได้ชวนเขาจับผีเสื้อที่มาที่แปลงพืชดังกล่าว เพื่อนำไปสตัฟไว้ดูเล่น ถ้านักเรียนเป็นโกวิท จะทำอย่างไร
- ช่วยเพื่อนจับผีเสื้อ โดยช่วยหาอุปกรณ์และเลือกผีเสื้อตัวสวย ๆ ให้เพื่อน
 - ไม่จับผีเสื้อกับเพื่อน แต่ถ้าเพื่อนจะจับผีเสื้อก็แล้วแต่พวกเขา
 - ไม่ให้เพื่อนจับผีเสื้อ เนื่องจากผีเสื้อช่วยในการผสมเกสรให้พืชผลของเรา
 - ให้เพื่อนจับผีเสื้อ เพราะผีเสื้อมีอยู่มากและถึงจับไปอีกไม่นานก็มีผีเสื้อมาใหม่
 - อนุญาตให้เพื่อนจับผีเสื้อได้ แต่อย่าจับไปมากนักเอาแค่สองสามตัวก็พอ
29. สურพลเลี้ยงไก่ตัวผู้ไว้จำนวนหนึ่ง เพื่อใช้เป็นพ่อพันธุ์ วันหนึ่งเพื่อนของสურพลได้มาชวนเขาให้เอาไก่ตัวผู้ที่มีอยู่มาชนกัน ถ้านักเรียนเป็นสურพล จะทำอย่างไร
- เลือกไก่ตัวที่ไม่ใช้ทำพันธุ์แล้ว หรือเลือกตัวที่แก่แล้วมาชนกัน ถึงบาดเจ็บก็ไม่เสียหายอะไร
 - ไม่ตกลง และบอกเพื่อนว่าไก่ตัวผู้นั้นใช้ทำเป็นพ่อพันธุ์ ถ้านำมาชนจะทำให้ไก่ได้รับบาดเจ็บ
 - ไม่ตกลง และบอกเพื่อนว่า การชนไก่เป็นบาปและเป็นการทรมานสัตว์
 - นำไก่ที่มีมาชนกัน เพื่อไม่ให้เสียน้ำใจเพื่อน แต่ไม่ให้ชนกันนานเกินไป
 - นำไก่ที่มีมาชนกัน เพื่อดูความแข็งแรง ถ้าไก่ชนเก่งอาจนำไปขายได้ราคาดี

30. ตอนที่วิภาได้ลูกสุนัขมาใหม่ ๆ เธอมักจะอาบน้ำและดูแลเรื่องเห็บหมัดให้สุนัขเป็นอย่างดี อย่าน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ตอนที่สุนัขตัวนั้นโตขึ้นและไม่ค่อยน่ารักเหมือนแต่ก่อน ถ้านักเรียนเป็นวิภา จะทำอย่างไร
- อาบน้ำและดูแลเรื่องเห็บหมัดให้สุนัขเหมือนเช่นเคย
 - ลดการทำความสะอาดสุนัขลง อาจเป็น 2 สัปดาห์ต่อครั้ง
 - ยกสุนัขตัวนี้ให้กับคนอื่น ๆ ที่ต้องการ หรืออาจนำไปปล่อยที่วัด
 - ปล่อยมันอยู่อย่างนั้น ไม่ต้องดูแลเหมือนเดิมก็ได้ เพราะสุนัขโตแล้ว
 - ขังหรือมัดสุนัขไว้ เพราะจะได้ไม่ไปวิ่งเล่น เป็นการลดความสกปรก
31. ในวันเสาร์นี้ทางหมู่บ้านของวิเชียรได้ประกาศเชิญชวนสมาชิกในหมู่บ้าน ให้ไปร่วมกันปลูกป่า วิเชียรเป็นคนหนึ่งที่ได้ทราบข่าวนี้ แต่เขามีนัดไปเที่ยวกับเพื่อนในวันเสาร์นี้เช่นกัน ถ้านักเรียนเป็นวิเชียร จะทำอย่างไร
- ไปเที่ยวกับเพื่อน เพราะน่าจะมีคนไปปลูกต้นไม้เยอะแล้ว และปลูกไปก็ไม่เห็นเกิดประโยชน์มากมายเท่าไร
 - ไม่ไปปลูกต้นไม้ แต่ฝากกล้าต้นไม้ให้คนที่รู้จักไปปลูกแทนตนเอง แล้วไปเที่ยวกับเพื่อน
 - ไปเที่ยวกับเพื่อน แต่บอกให้สมาชิกในครอบครัวให้ไปช่วยชาวบ้านปลูกต้นไม้แทนตนเองด้วย
 - ไปช่วยปลูกต้นไม้ก่อน พอได้สักพักก็ขอตัวกลับแล้วไปเที่ยวกับเพื่อน
 - บอกเพื่อนว่าวันนี้จะไปช่วยชาวบ้านปลูกต้นไม้ และชวนเพื่อนไปปลูกต้นไม้ด้วย
32. หมู่บ้านของสังจายอยู่ใกล้กับบริเวณที่เป็นป่าเสื่อมโทรม เขามักจะเห็นชาวบ้านเข้าไปในป่า และตัดไม้มาใช้ในชีวิตประจำวันอยู่เสมอ จนต้นไม้ที่มีอยู่ลดน้อยลง ถ้านักเรียนเป็นสังจาย จะทำอย่างไร
- อยู่เฉย ๆ เพราะเราเป็นเด็กคงทำอะไรมากไม่ได้ ให้ผู้ใหญ่เขาจัดการกันเอง
 - ไปปลูกป่าเพิ่ม และชวนชาวบ้านมาช่วยกันปลูกต้นไม้ทดแทนต้นไม้ที่ถูกตัดไป
 - บอกให้ชาวบ้านลดการตัดไม้ลง โดยบอกให้ทราบถึงผลกระทบที่จะตามมา
 - เข้าไปตัดไม้มากักตุนไว้เพราะเดี๋ยวชาวบ้านคนอื่นก็จะตัดไปหมด
 - แจ้งผู้ใหญ่บ้าน หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้ทราบเกี่ยวกับเรื่องนี้

33. ในการเข้าค่ายพักแรมในครั้งนี้ ทางโรงเรียนได้ให้นักเรียนเตรียมอุปกรณ์ไปสร้างค่ายด้วย วันชนะเพื่อนของวิชิตออกความเห็นว่าการสร้างที่เป็นไม้ นั้นสามารถใช้ไม้ที่อยู่ในป่าที่จะไปพักได้ เพราะเขารู้ดีว่าบริเวณที่จะไปพักแรมนั้นมีต้นไม้อยู่หลายชนิด ถ้านักเรียนเป็นวิชิต จะทำอย่างไร
- เอาไม้ไปเองบ้างบางส่วนเพื่อไม่ให้หน้าเกลียด ที่เหลือก็ค่อยไปเอาที่ตั้งค่าย
 - ถามเพื่อนในกลุ่ม ถ้าเสียงส่วนใหญ่เห็นด้วยกับความคิดนี้ ก็จะทำตามนั้น
 - บอกให้เพื่อน ๆ ที่อยู่กลุ่มอื่นทราบด้วยว่าบริเวณที่เข้าค่ายมีไม้อยู่มาก จะได้ไม่ต้องเตรียมไม้ไปจากบ้าน
 - เตรียมไม้ในส่วนของเราไปจากบ้าน สำหรับเพื่อนก็แล้วแต่เขาจะทำ
 - บอกวันชนะและเพื่อน ๆ ว่าเราควรเตรียมไม้ไปจากบ้าน ไม่ควรไปตัดไม้ในป่า
34. ชีรเดชและเพื่อน ๆ ชวนกันไปนั่งรับประทานขนมที่ม้านั่งด้านหลังโรงเรียนที่ติดกับทุ่งนา เมื่อรับประทานขนมหมดก็เหลือถุงและกระดาษห่อขนมวางอยู่บนโต๊ะ ขณะนั้นสัญญาณเข้าห้องเรียนก็ดังขึ้น ถ้านักเรียนเป็นชีรเดช จะทำอย่างไรกับขยะที่เหลือ
- เก็บขยะที่มีอยู่ใต้อุโมงค์โยนทิ้งไปนอกโรงเรียนบริเวณที่เป็นทุ่งนา เพราะอีกไม่นานขยะก็จะย่อยสลาย
 - เก็บขยะที่มีขยะใส่ได้ม้านั่ง หรือรวมวางไว้ตรงนั้นตอนเย็นถ้าไม่ลืมนก็จะมาเก็บไปถึงขยะ
 - เก็บขยะในส่วนของเราไปทิ้ง ส่วนขยะที่เหลือแล้วแต่เพื่อนจะจัดการ
 - รวบรวมขยะที่มีไปทิ้งในถังขยะที่วางอยู่ตามถนนในโรงเรียนหรือที่อยู่ในห้องเรียน
 - ชวนเพื่อนเก็บขยะที่เหลือไปทิ้งในถังขยะ ถ้าเพื่อนไม่ตกลงก็ทิ้งไว้ตรงนั้น
35. สาริตมีหน้าที่นำขยะจากบ้านไปทิ้งในที่ซึ่งทางหมู่บ้านได้จัดไว้ให้ แต่ที่ทิ้งขยะดังกล่าวอยู่ไกลจากบ้านของเขาพอสมควร และระหว่างทางที่เขานำขยะไปทิ้งนั้น ก็เห็นชาวบ้านนำขยะไปทิ้งไว้ที่ว่างข้างทางและจุดไฟเผาเพื่อทำลายขยะเหล่านั้น ถ้านักเรียนเป็นสาริต จะทำอย่างไร
- คัดเลือกเฉพาะขยะที่เผาได้ นำมาเผาพร้อมกับชาวบ้าน ที่เผาไม่ได้ก็นำไปทิ้งที่เขาจัดให้
 - ชักชวนชาวบ้านคนอื่นให้อาขยะมาเผาบริเวณนี้ด้วยกัน
 - เดินผ่านไป ไม่ต้องว่ากล่าวอะไร และนำขยะของเราไปทิ้งที่เขาจัดให้
 - นำขยะของเราไปทิ้งที่เขาจัดให้ และบอกชาวบ้านว่าไม่ควรเผาขยะที่ตรงนี้
 - นำขยะที่ต้องเอาไปทิ้ง เปรารวมกับของชาวบ้าน ถือว่าเป็นการกำจัดขยะให้หมดไป

36. วัฒนาและเพื่อน ๆ นั่งรับประทานอาหารอยู่ริมคลอง หลังจากรับประทานอาหารเสร็จ เพื่อนของวัฒนาก็นำเศษอาหารทิ้งลงในแม่น้ำ เพราะถังขยะในบริเวณนั้นไม่มี ถ้านักเรียนเป็นวัฒนา จะทำอย่างไร
- ทิ้งลงน้ำก็ดีเหมือนกัน เพราะเศษอาหารเหล่านี้ก็จะได้เป็นอาหารปลาต่อไป
 - นำเศษอาหารที่เหลือ ไปทิ้งบริเวณพงหญ้าหรือโคนต้นไม้ เดี่ยวสุนัขก็มากิน
 - บอกเพื่อนว่าอย่าทิ้งเศษอาหารลงในแม่น้ำ และรวบรวมไปทิ้งในถังขยะที่วางในบริเวณอื่น
 - บอกเพื่อนให้รวบรวมเศษอาหารใส่ถุงพลาสติก แล้วกองไว้เป็นที่ เดี่ยวก็มีคนมาเก็บ
 - เลือกทิ้งเฉพาะเศษอาหารที่ย่อยสลายได้ ส่วนที่ไม่ย่อยสลายก็จะไม่ทิ้งลงไป
37. วรวิทย์สังเกตว่าต้นไม้ใหญ่ข้างทางในหมู่บ้านของเขามีบางต้นที่เริ่มตายลง เขาพบว่าสาเหตุนี้เกิดจากชาวบ้านบางคนได้นำสารเคมีบางชนิดมาใส่ต้นไม้ เนื่องจากต้นไม้เหล่านี้ก็คขวางทางจราจรของเขา ถ้านักเรียนเป็นวรวิทย์ จะทำอย่างไร
- ไปบอกชาวบ้านว่าไม่ควรนำสารเคมีมาใส่ต้นไม้ เพราะต้นไม้มีประโยชน์มากมาย
 - ไปแจ้งตำรวจ หรือผู้ใหญ่บ้านให้ทราบเพื่อดำเนินการต่อไป
 - บอกชาวบ้านว่ายังมีอีกหลายต้นที่คขวางทางจราจร อย่าลืมหาสารเคมีไปใส่ด้วย
 - ถามเขาว่าใช้สารอะไร จะได้รู้ไว้เป็นการประดับความรู้ เพื่อวันหน้าอาจจะได้ใช้บ้าง
 - เฉย ๆ คงต้องปล่อยให้เขาทำไป เพราะเราคงทำอะไรมากกว่านี้ไม่ได้
38. ในหมู่บ้านของมนตรีมีคลองที่มีน้ำไหลผ่านตลอดปี เขามักจะเห็นว่ามีชาวบ้านบางคนนำขยะมาทิ้งบนฝั่งคลองซึ่งก็มีขยะบางส่วนได้ตกลงไปในคลอง ถ้านักเรียนเป็นมนตรี จะทำอย่างไร
- เขียนป้ายไปปักไว้บริเวณนั้นว่า “อย่าทิ้งขยะในบริเวณนี้”
 - แจ้งให้ผู้ใหญ่บ้าน หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาแก้ไข
 - บอกให้ชาวบ้านว่าไม่ควรทิ้งขยะในบริเวณนี้ เพราะจะทำให้ให้น้ำในคลองสกปรก
 - ปล่อยเขาทำไป เราไม่ทำตามก็แล้วกัน ต่อไปเขาก็จะได้รับผลกระทบเอง
 - เอาขยะที่บ้านไปทิ้งบนฝั่งคลองบ้าง แต่ไม่ให้ขยะตกลงไปในคลอง เพื่อช่วยกันไม่ให้ น้ำท่วมในฤดูน้ำหลาก

39. ในวันอาทิตย์นี้ทางโรงเรียนต้องการนักเรียนอาสาสมัคร เพื่อช่วยเดินรณรงค์เกี่ยวกับการรักษาสภาพแวดล้อม สาโรจน์ไม่มีงานที่จะต้องทำนอกจากดูโทรทัศน์อยู่กับบ้าน ถ้านักเรียนเป็นสาโรจน์ จะทำอย่างไร
- ก. ไปร่วมกิจกรรมนี้ เพราะบางทีครูอาจมีคะแนนให้ด้วย
 - ข. ไม่ไปเพราะเป็นวันหยุด ตนเองอยากพักผ่อนบ้าง และรณรงค์ไปก็ไม่เห็นได้ผลสักที
 - ค. ไปสำรวจดูก่อน ถ้ามีคนไปมากแล้วก็จะกลับมาอยู่บ้าน
 - ง. ไปอาสาสมัครกับทางโรงเรียนในการเดินรณรงค์
 - จ. ไปร่วมกิจกรรมสักครู่ แล้วก็ขอตัวกลับบ้าน
40. ในวันหยุดนี้ทางสาธารณสุขหมู่บ้านได้เชิญชวนสมาชิกในหมู่บ้านไปช่วยกันขุดลอกคลองระบายน้ำเสีย เพราะคลองดังกล่าวเริ่มมีสิ่งปฏิกูลและวัชพืชขึ้นทำให้น้ำมีกลิ่นเหม็น และส่งผลให้ประชาชนที่ผ่านไปมาเสียสุขภาพ ถ้านักเรียนเป็นคนหนึ่งที่ได้ทราบข่าวนี้ จะทำอย่างไร
- ก. ไปช่วยงานเขาสักครู่ พอคนมาาก ๆ แล้วก็ขอตัวกลับก่อน
 - ข. ไปช่วยงานดังกล่าว และชวนเพื่อนบ้านคนอื่น ๆ ไปด้วยเพราะเป็นหมู่บ้านของเรา
 - ค. ไปดูเขาทำงานก่อน ถ้าจำเป็นจริง ๆ ก็จะลงไปช่วยขุดลอกคลอง
 - ง. ไม่ไป เพราะคงมีคนไปช่วยกันมากแล้ว ขอทำงานอยู่กับบ้านดีกว่า
 - จ. ไม่ไป เพราะจะทำให้เราสกปรก และอาจได้รับเชื้อโรคกลับมาด้วย
-

ภาคผนวก ฉ (ต่อ)

ด้านการพึ่งตนเอง

1. วันนี้ฤกษ์ดีมีการบ้านวิชาวิทยาศาสตร์ 10 ข้อ ซึ่งต้องส่งในวันพรุ่งนี้ เมื่อเขากลับถึงบ้านก็รู้สึกไม่สบายจึงไปหาหมอ ซึ่งหมอก็แนะนำให้เขาพักผ่อนมาก ๆ แต่พอวันรุ่งขึ้นฤกษ์ดีก็หายเป็นปกติสามารถไปโรงเรียนได้ แต่เขายังไม่ได้ทำการบ้านที่ต้องส่ง ถ้านักเรียนเป็นฤกษ์ดี จะทำอย่างไร
 - ก. รีบทำการบ้านด้วยตนเองให้เสร็จในตอนเช้าที่บ้าน ก่อนที่จะไปโรงเรียน
 - ข. ขอยืมการบ้านเพื่อนมาลอกเพื่อส่งไปก่อน เพราะไม่เช่นนั้นจะทำให้ทันส่ง
 - ค. ไปทำการบ้านที่โรงเรียนในตอนเช้าด้วยตนเองให้เสร็จ ถ้าทำไม่เสร็จก็ไปอธิบายเหตุผลให้ครูฟังและขอส่งการบ้านที่หลังเพื่อน ๆ
 - ง. ไปทำการบ้านที่โรงเรียนและขอให้เพื่อนมาช่วยบอก หรือช่วยอธิบายจะได้เสร็จเร็วขึ้น
 - จ. ไปบอกครูในตอนเช้าก่อนเข้าเรียนถึงสาเหตุที่ไม่ได้ทำการบ้าน และขอทำส่งในตอนเย็น
2. วันนี้วิทธิพงษ์มีการบ้านที่เป็นโจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ 5 ข้อ เขาทำได้เพียง 3 ข้อ เหลืออีก 2 ข้อ ที่เขาอ่านโจทย์แล้วยังไม่เข้าใจ ถ้านักเรียนเป็นวิทธิพงษ์ จะทำอย่างไร
 - ก. ขอยืมการบ้านเพื่อนมาลอกเพื่อส่งก่อนแล้วค่อยกลับมาทำความเข้าใจอีกทีเมื่อครูตรวจเสร็จแล้ว
 - ข. พยายามอ่านหลาย ๆ ครั้งให้เข้าใจ และทำตามที่เขาเข้าใจ
 - ค. ขอยืมของเพื่อนที่ทำเสร็จแล้วมาดูเพื่อเป็นแนวทาง แล้วลงมือทำด้วยตนเอง
 - ง. ขอให้เพื่อนที่เข้าใจช่วยอธิบายวิธีทำของการบ้าน 2 ข้อนี้ให้
 - จ. ทำเท่าที่ทำได้ ถ้าทำไม่ได้ก็จะไม่ทำ

3. วันนี้ครูได้สั่งให้นักเรียนไปคัดลายมือเพื่อส่งเป็นคะแนนเก็บ เรื่องศักดิ์เขียนลายมือไม่สวย จึงรู้สึกกังวลใจมาก เพราะถ้าเขาได้คะแนนจากการคัดลายมือครั้งนี้น้อย เขาอาจจะไม่ได้เกรด 4 ในวิชานี้ มนตรีซึ่งเป็นเพื่อนของเรื่องศักดิ์ทราบเรื่องนี้ดี จึงเสนอว่าจะช่วยคัดลายมือให้ แต่เรื่องศักดิ์ต้องทำการบ้านให้เขาเป็นการแลกเปลี่ยน ถ้านักเรียนเป็นเรื่องศักดิ์ จะทำอย่างไร
- พยายามคัดลายมือด้วยตนเองก่อน ถ้ายังไม่เป็นที่พอใจก็จะรับข้อเสนอของมนตรี
 - ขอให้มนตรีแนะนำวิธีการคัดลายมือให้ และตนจะช่วยแนะแนวทางการทำการบ้านให้มนตรี
 - ให้เพื่อนคนอื่นที่ลายมือดี และไม่มีข้อเสนอใด ๆ แลกเปลี่ยน ช่วยคัดลายมือให้
 - ตกลงตามที่มนตรีเสนอ เพราะคุณแล้วก็ยุติธรรมดีเป็นการเอื้อประโยชน์ซึ่งกันและกัน
 - ไม่รับข้อเสนอของมนตรี และจะพยายามคัดลายมือด้วยตนเอง
4. ในวิชาการงาน ครูได้ให้นักเรียนประดิษฐ์สิ่งของจากวัสดุที่เหลือใช้มา 1 ชิ้น และให้ส่งภายในสิ้นเดือน พงษ์เทพได้พยายามคิดและทำมาตลอด แต่ก็ได้ชิ้นงานไม่เป็นที่พอใจสำหรับตนเองในขณะที่เพื่อนหลายคนสามารถประดิษฐ์ได้สวยงามและแปลกใหม่ จนกระทั่งเหลือเวลาอีกเพียง 1 สัปดาห์ก็จะถึงเวลาที่ต้องส่งงาน ถ้านักเรียนเป็นพงษ์เทพ จะทำอย่างไร
- ไปหาซื้อจากร้านค้า เพราะปัจจุบันมักจะมีการนำวัสดุเหลือใช้มาประดิษฐ์ขาย
 - ขอให้เพื่อนช่วยทำชิ้นงานให้ โดยอาจจะให้สิ่งของเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นการตอบแทน
 - พยายามทำด้วยตนเองอีกครั้ง ถ้ายังไม่เป็นที่น่าพอใจ ก็จะขอให้เพื่อน หรือผู้ปกครองทำให้
 - ขอให้เพื่อนช่วยแนะนำว่าควรจะทำอย่างไรจึงจะได้ชิ้นงานที่สวยงามและแปลกใหม่
 - นำชิ้นงานที่ทำแล้วมาตกแต่งเพิ่มเติม หรือประดิษฐ์ใหม่อีกครั้งหนึ่งและเลือกเอาชิ้นที่ดีที่สุดไปส่ง

5. เมธีและวุฒิกรเป็นเพื่อนที่รักกันมาก เมธีเก่งในวิชาคณิตศาสตร์ ส่วนวุฒิกรไม่เก่งในวิชานี้ และอาจจะสอบไม่ผ่านในวิชาดังกล่าว ดังนั้นในการสอบปลายภาค เมธีจึงบอกวุฒิกรว่าเขาจะส่งคำตอบวิชาคณิตศาสตร์ให้วุฒิกร ถ้านักเรียนเป็นวุฒิกร จะทำอย่างไร
- บอกเมธีว่าไม่เป็นไร จะพยายามทำข้อสอบด้วยตนเอง
 - บอกเมธีว่าจะรับคำตอบไว้ เพื่อนำมาเทียบกับคำตอบของตนเอง
 - บอกเมธีว่าจะพยายามทำด้วยตนเองก่อน ถ้าทำไม่ได้จริงๆ ก็จะขอดูคำตอบ
 - บอกเมธีว่าจะขอดูคำตอบเฉพาะข้อที่ยากๆ เท่านั้น
 - ตกลงตามนั้น และบอกว่าจะรอคำตอบคณิตศาสตร์จากเมธี และให้ระวังครูด้วย
6. ในการสอบปลายภาควิชาภาษาอังกฤษ มีข้อสอบอยู่หลายข้อที่มานพทำไม่ได้ซึ่งอาจมีผลทำให้เขาสอบไม่ผ่าน ขณะที่เขากำลังคิดเกี่ยวกับข้อสอบนั้น เขาก็เหลือบไปเห็นกระดาษคำตอบของเพื่อนที่นั่งอยู่ข้างหน้าซึ่งทำข้อสอบเสร็จเรียบร้อยแล้ว แต่มานพก็มองเห็นคำตอบไม่ชัด ถ้านักเรียนเป็นมานพ จะทำอย่างไร
- กระซิบถามเพื่อนว่าข้อนั้นตอบว่าอย่างไร หรือตอบข้ออะไร
 - จะพยายามทำด้วยตนเองก่อน ถ้าไม่ได้จริงๆ จึงค่อยดูคำตอบของเพื่อน
 - ชะโงกหน้าเข้าไปดูชัดๆ ว่าตอบอะไร แล้วนำมาพิจารณาว่าถูกหรือไม่
 - บอกให้เพื่อนเอียงข้อสอบให้เห็นชัดๆ อีกหน่อย
 - ไม่สนใจ และพยายามทำข้อสอบเหล่านั้นด้วยตนเอง
7. ภูซงค์ได้ยินผู้ใหญ่สนทนากันถึงเรื่องอุณหภูมิจากโลกที่สูงขึ้น ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการค้าทางชีวิตของสิ่งมีชีวิตบนพื้นโลก เขามีความสนใจและต้องการทราบรายละเอียดที่เกี่ยวกับเรื่องนี้เพิ่มขึ้น ถ้านักเรียนเป็นภูซงค์ จะทำอย่างไร
- สอบถามจากครูที่สอนวิชาวิทยาศาสตร์ หรือสังคม
 - ไม่ต้องทำอะไร เพราะถ้ามีเหตุการณ์นี้เกิดขึ้น ก็จะมีข่าวออกมาเอง
 - ซักถามรายละเอียดจากผู้ใหญ่ที่กำลังสนทนากัน
 - ขยับเข้าไปนั่งฟังการสนทนาใกล้ๆ อย่างเงียบๆ
 - กลับไปค้นหาความรู้จากสื่อต่างๆ ที่มีในห้องสมุด

8. ในวิชาสังคมศึกษา ครูได้ให้นักเรียนทำรายงานเกี่ยวกับโบราณสถานในท้องถิ่น คมสันทราบว่าเมื่อปีการศึกษา ก่อน สันติ ซึ่งเป็นนักเรียนรุ่นพี่ก็เคยทำมาแล้วและได้คะแนนจากรายงานนั้นสูงมาก ถ้านักเรียนเป็นคมสัน จะทำอย่างไร
- ขอดูรายงานของสันติ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำรายงานของตน
 - ค้นคว้าและทำรายงานที่ได้รับนั้นด้วยตนเอง ไม่ให้ความสนใจรายงานของสันติ
 - ไปขอคำแนะนำ หรือคำปรึกษาในการทำรายงานจากสันติเพื่อเป็นแนวทางในการทำ
 - ขอยืมรายงานของสันติมาลอก เพราะจะทำให้ไม่เสียเวลา และเรายังมีงานอื่นต้องทำอีกมาก
 - ขอยืมรายงานของสันติมาลอกในส่วนที่สำคัญ และทำการค้นคว้าเพิ่มเติมอีกส่วนหนึ่ง
9. ครูผู้สอนวิชาศิลปะได้สั่งให้นักเรียนทุกคนเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะใช้ในวันจันทร์สัปดาห์หน้ามาให้พร้อม แต่กฤษกรเพิ่งจะนึกถึงสิ่งที่ครูสั่งได้ในวันอาทิตย์ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ครูสั่ง จะต้องใช้เวลาค่อนข้างมากในการจัดเตรียมและหาเพื่อให้ได้ครบ ถ้านักเรียนเป็นกฤษกร จะทำอย่างไร
- พยายามหาเท่าที่จะหาได้ ถ้าได้ไม่ครบก็ค่อยไปขอใช้กับเพื่อน
 - ไปหายืมจากเพื่อนห้องอื่นที่เขาไม่ได้ใช้ในเวลานั้น
 - พยายามหาเท่าที่จะหาได้ ถ้าได้ไม่ครบก็ไปยืมรับผิดจากครู
 - ไม่ต้องเตรียมแล้ว และไปยืมรับผิดกับครูว่าไม่ได้เตรียมมา
 - ไม่เตรียมแล้ว ค่อยไปขอแบ่งจากเพื่อนในชั่วโมงเรียน
10. ในชั่วโมงภาษาไทยครูได้อธิบายเกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน ซึ่งมีอยู่บางเรื่องที่สามภพฟังแล้วรู้สึกไม่เข้าใจ เมื่อครูได้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามในส่วนที่ยังสงสัยก่อนที่จะให้ทำการบ้าน ปรากฏว่าไม่มีนักเรียนคนใดซักถามครู ถ้านักเรียนเป็นสามภพ จะทำอย่างไร
- ขอให้เพื่อนที่นั่งข้าง ๆ เป็นคนช่วยถามครูให้
 - เฉยไว้ ไม่ถาม เพราะเพื่อนยังไม่ถาม แล้วค่อยทำความเข้าใจเอาเองอีกที
 - ไปถามครูนอกห้องเรียนเป็นการส่วนตัว
 - ยกมือถามครูในส่วนที่ตนยังไม่เข้าใจ
 - รอดถามจากเพื่อน เมื่อครูออกจากห้องไปแล้ว

11. ปลายปีนี้ทางโรงเรียนได้จัดทัศนศึกษาต่างจังหวัด เพื่อน ๆ ของมานะหลายคนได้ไปทำงานพิเศษทำในเวลาว่างเพื่อเก็บเงินไว้ใช้สำหรับการไปทัศนศึกษาครั้งนี้ แต่ครอบครัวของมานะเป็นครอบครัวที่มีฐานะทางการเงินที่ดี ถ้านักเรียนเป็นมานะ จะทำอย่างไร
- รับจ้างพ่อแม่ทำงานแล้วขอค่าแรง
 - ไปทำงานพิเศษกับเพื่อน ๆ เพื่อจะได้ไม่ต้องรบกวนพ่อแม่
 - ไม่ไปทำ แต่จะใช้วิธีการเก็บออมเงินจากค่าขนมที่ได้ในแต่ละวัน
 - ขอเงินพ่อแม่ไปดีกว่า เพราะฐานะทางการเงินดีอยู่แล้ว และจะได้ใช้เวลาว่างไปทำอย่างอื่น
 - จะดูก่อนว่าในช่วงนั้นมีธุระอะไรหรือไม่ ถ้าไม่มีธุระก็จะไปทำงานพิเศษทำ
12. ทางโรงเรียนของมานิตย์ เปิดรับสมัครนักเรียนที่จะใช้เวลาว่างตอนพักกลางวันช่วยเหลืองานห้องสมุด งานร้านค้าสหกรณ์ โดยทางโรงเรียนจะให้เงินเป็นค่าตอบแทนจำนวนหนึ่งซึ่งไม่มากนัก ถ้านักเรียนเป็นมานิตย์ จะทำอย่างไร
- ไปสมัครทำงาน ถึงจะได้เงินค่าตอบแทนน้อยก็ตาม
 - ปรึกษาเพื่อน ถ้าเพื่อนไปสมัครทำงาน ตนเองก็จะไป
 - ไปสอบถามรายละเอียดดูก่อนว่างานที่ต้องทำมีมากหรือน้อย แล้วพิจารณาว่าคุ้มกับเงินที่ได้หรือไม่ ถ้าคุ้มค่าก็จะทำ
 - ไม่ไปสมัครทำงาน เพราะโรงเรียนบอกว่าจะได้เงินค่าตอบแทนน้อย
 - ไม่ไปสมัครทำงาน เพราะช่วงพักกลางวันสามารถทำกรบ้านที่ได้รับในช่วงเช้าได้
13. คุณพ่อของมาลีมักจะซื้อหนังสือการ์ตูนมาให้มาลีอ่านเป็นประจำ จนกระทั่งที่บ้านของเธอมีหนังสือการ์ตูนเป็นจำนวนมาก เธอคำลังคิดว่าจะทำอย่างไรกับหนังสือการ์ตูนเหล่านี้ดี จึงจะก่อให้เกิดรายได้แก่ตัวเธอ ถ้านักเรียนเป็นมาลี จะทำอย่างไร
- เอามาพับลงขาย
 - ให้เพื่อนเช่าหนังสือการ์ตูนไปอ่าน
 - เก็บไว้ไม่ต้องทำอะไร เพราะคงได้เงินไม่มาก
 - ซั่งกิโยขาย
 - นำออกขายลดราคา

14. เปรมจิตเห็นว่าเพื่อน ๆ ในกลุ่มสั่งซื้อเสื้อกีฬาดัวใหม่ เธอก็รู้สึกอยากได้เพราะเสื้อกีฬาที่เธอมีอยู่เริ่มเก่าแล้วแต่ก็ยังใช้ได้อยู่ ถ้านักเรียนเป็นเปรมจิต จะทำอย่างไร
- ขอเงินผู้ปกครองซื้อเสื้อกีฬาดัวใหม่ และบอกว่าเพื่อน ๆ เขาก็ซื้อกันใหม่ทั้งนั้น
 - ไปขอเงินผู้ปกครอง และบอกว่าทางโรงเรียนให้ซื้อเสื้อกีฬาดัวใหม่
 - กลับไปปรึกษาผู้ปกครองว่าจะซื้อเสื้อกีฬาใหม่ได้หรือไม่ ถ้าได้ ก็จะซื้อ
 - ใช้เสื้อกีฬาดัวเก่าตัวนั้น เพราะยังใช้ได้
 - ขอเงินผู้ปกครองซื้อเสื้อกีฬาดัวใหม่ และบอกว่าจะใส่สลับกับเสื้อตัวเก่า
15. กำจรได้เงินมาใช้จ่ายที่โรงเรียนวันละ 20 บาท ถ้าหักค่าใช้จ่ายเฉพาะค่าอาหารกลางวัน เขาจะเหลือเงิน 10 บาท ซึ่งเขากำลังคิดว่าจะทำอย่างไรกับเงินที่เหลือนี้จึงจะเกิดประโยชน์กับเขามากที่สุด ถ้านักเรียนเป็นกำจร จะทำอย่างไร
- เอาไปเล่นเกมในวันหยุดเพื่อเป็นการคลายเครียด
 - เอาไปซื้อขนมที่ตนเองชอบ จะได้ไม่ต้องขอเงินจากผู้ปกครองอีก
 - แบ่งใส่ออมสิน 5 บาท ซื้อขนม 5 บาท
 - นำไปคืนให้ผู้ปกครอง เพื่อใช้ในวันต่อไปเพื่อลดภาระครอบครัว
 - เก็บสะสมไว้ เพื่อใช้ในคราวจำเป็นต่อไป
16. ครอบครัวของกิตติปลูกกระเทียมขาย และชอบรับประทานผัก แม่ของเขามักจะซื้อผักจากตลาดมารับประทานซึ่งบางฤดูกาลผักก็จะมีราคาแพง และยังมีการใช้สารเคมีเพื่อกำจัดศัตรูพืชที่เป็นพิษต่อร่างกาย เพิ่มมากขึ้น ถ้านักเรียนเป็นกิตติ จะทำอย่างไร
- ซื้อผักที่มีในฤดูกาลมารับประทานจะได้มีราคาถูก
 - ซื้อผักมารับประทานเพราะสะดวกกว่า และถ้าล้างให้สะอาดก็ไม่ต้องกลัวสารเคมี
 - ถ้าผักมีราคาแพงก็หันไปรับประทานอาหารอย่างอื่นแทน
 - ปลูกพืชผักสวนครัวที่รับประทานบ่อย ๆ ไว้รับประทานเอง
 - ลดการรับประทานผักลง โดยการรับประทานบ้างเป็นบางครั้ง

17. ชายชาติชายมีเสื้อที่เขาชอบมากอยู่ตัวหนึ่งและมักจะใส่ไปไหนมาไหนเสมอ อยู่มาวันหนึ่งเสื้อตัวนี้ถูกตะปูเกี่ยวทำให้เป็นรอยขาดที่บริเวณด้านหลัง ไม่กว้างมากนักแต่พอสังเกตเห็นได้ ถ้านักเรียนเป็นชายชาติชาย จะทำอย่างไร
- เก็บเสื้อตัวนั้นไว้ไม่ใส่อีก ถ้ามีคนมาขอรับบริจาคก็จะให้ไป
 - ซ่อมแซมเสื้อตัวนั้นด้วยวิธีการต่างๆ ที่เรียนมา
 - นำไปซ่อมแซมที่ร้านตัดเย็บเสื้อผ้า หรือให้แม่ซ่อมแซมให้
 - นำไปทำผ้าชีวรี่ ใช้เช็ดมือหรือเอาไว้ถูบ้าน และซื้อตัวใหม่มาใส่แทน
 - ปล่อยให้ไว้อย่างนั้น และใส่เสื้อตัวนั้นเฉพาะเวลาอยู่บ้าน
18. ในเทศกาลวันขึ้นปีใหม่ สุดาตั้งใจว่าจะให้บัตรอวยพรแก่เพื่อนในชั้นเรียน เธอเห็นบัตรอวยพรที่วางขายทั่วไปมีลวดลายน่ารัก สวยงาม และในขณะเดียวกันเธอก็เห็นการสาธิตการทำบัตรอวยพรจากวัสดุต่างๆ ที่มีอยู่ในบ้าน ถ้านักเรียนเป็นสุดา จะทำอย่างไร
- ซื้อบัตรอวยพรที่มีขายตามท้องตลาด เพราะมีให้เลือกมากและไม่เสียเวลาด้วย
 - ดูก่อนว่ามีเวลาหรือไม่ ถ้ามีเวลาว่าง ก็จะทำบัตรอวยพรด้วยตนเอง
 - ทำเองบ้างบางส่วน และซื้อบ้างในบางส่วน
 - ลองทำเองดูก่อน ถ้าทำไม่ยากจนเกินไปก็จะทำบัตรอวยพรด้วยตนเอง
 - ศึกษาวิธีการ และลงมือทำบัตรอวยพร ตามที่เขาสาธิต
19. เมื่อเปิดภาคเรียนใหม่ เพื่อน ๆ ของพิชญ์ต่างก็ซื้อหนังสือเรียนใหม่ พิชญ์กำลังคิดว่าเขาควรจะทำอย่างไรดีเพราะพี่ชายของเขาก็มีหนังสือเรียนเหล่านี้อยู่แล้ว แต่เขาก็อยากจะได้หนังสือเล่มใหม่เพราะดูดีกว่าหนังสือเก่า ถ้านักเรียนเป็นพิชญ์ จะทำอย่างไร
- หนังสือเรียนเก่าต่อจากพี่ชาย และอาจห่อปกให้สวยกว่าเดิม
 - ขายหนังสือเรียนเก่าของพี่ชายให้คนอื่น แล้วไปซื้อหนังสือใหม่มาใช้
 - ใช้หนังสือเรียนเก่าของพี่เป็นบางเล่ม เล่มที่เก่ามาก ๆ ก็ซื้อเล่มใหม่มาใช้แทน
 - ขอเงินผู้ปกครองไปซื้อหนังสือเรียนใหม่ และบอกผู้ปกครองว่าเพื่อน ๆ เขาก็ซื้อกันใช้
 - ถามผู้ปกครองว่าขอซื้อใหม่ได้หรือไม่ ถ้าผู้ปกครองไม่ขัดข้องก็จะซื้อเล่มใหม่มาใช้

20. บุญชูเก็บออมเงินได้ 1,000 บาท และนำไปซื้อรองเท้า เมื่อเขาไปถึงร้านขายรองเท้าก็พบรองเท้าที่มีลักษณะต่าง ๆ คล้ายกันแต่ราคาต่างกัน เจ้าของร้านบอกว่ารองเท้าที่ราคาถูกทำในประเทศไทย ส่วนที่ราคาแพงทำมาจากต่างประเทศ ซึ่งเงินที่บุญชูออมไว้ก็เพียงพอที่จะซื้อได้ ถ้านักเรียนเป็นบุญชู จะทำอย่างไร
- ซื้อคู่ที่ผลิตจากต่างประเทศ เพราะคุณภาพย่อมดีกว่า ทนกว่า คุ่มค่าเงิน
 - ซื้อคู่ที่ผลิตจากต่างประเทศ เพราะใส่แล้วต้องดูดีกว่าคู่ที่ผลิตภายในประเทศ
 - ซื้อคู่ที่ผลิตในประเทศ เพราะเงินจะได้หมุนเวียนอยู่ในประเทศ
 - ซื้อคู่ที่ผลิตในประเทศ เพราะราคาถูก ประหยัด จะได้เหลือเงินไว้ซื้ออย่างอื่น
 - พิจารณารูปทรง และการตัดเย็บรองเท้าให้ละเอียด แล้วเลือกคู่ที่ตนชอบ
21. ในคาบกิจกรรมชุมนุม ทางโรงเรียนได้ประกาศให้นักเรียนเลือกชุมนุมที่ตนเองต้องการ ลิจิตซึ่งเป็นเพื่อนรักของทงศักดิ์ ได้ชวนทงศักดิ์เข้าชุมนุมกีฬา แต่ทงศักดิ์ชอบชุมนุมดนตรีมากกว่า ถ้านักเรียนเป็นทงศักดิ์ จะทำอย่างไร
- เลือกชุมนุมที่ตนชอบ และอธิบายเหตุผลให้เพื่อนฟัง
 - เลือกชุมนุมตามเพื่อน เพราะจะได้มีเพื่อนเรียนชุมนุมด้วยกัน
 - เลือกชุมนุมที่ตนชอบ และบอกให้ลิจิตไปชวนเพื่อนคนอื่น
 - เลือกชุมนุมที่ตนชอบ และบอกเพื่อนว่าภาคเรียนต่อไปจะเข้าชุมนุมตามเพื่อน
 - เลือกชุมนุมตามเพื่อนก่อน แล้วค่อยขอย้ายชุมนุมในตอนหลัง
22. สุชาติคิดว่าถ้าเขาจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้ว เขาจะเรียนต่อทางสายวิชาช่างอุตสาหกรรม เพราะเขาชอบและมีความถนัดในด้านนี้ แต่เพื่อน ๆ กลุ่มเดียวกับเขาจะเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และพ่อแม่ของเขาก็มุ่งหวังให้เขาเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายด้วย ถ้านักเรียนเป็นสุชาติ จะทำอย่างไร
- บอกให้พ่อแม่ทราบถึงเหตุผลที่จะเลือกเรียนสายวิชาช่างอุตสาหกรรม แต่ถ้าไม่ได้รับอนุญาตก็จะศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
 - ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจนจบแล้วค่อยไปศึกษาต่อทางสายวิชาช่างอุตสาหกรรม
 - ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและเลือกเรียนวิชาเลือกทางช่างอุตสาหกรรม
 - ศึกษาต่อทางสายวิชาช่างอุตสาหกรรม และบอกเหตุผลที่เลือกให้พ่อแม่ทราบ
 - ศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพราะใคร ๆ ก็เห็นว่าดีกว่าทางสายวิชาช่างอุตสาหกรรม

23. เพื่อน ๆ ในกลุ่มของมานิกาได้ชวนกันไปเจาะใบหูข้างละ 2 รู เพราะกำลังเป็นที่นิยม แต่มานิกาไม่ค่อยจะชอบความคิดนี้เท่าไร แต่ถ้าไม่ทำตาม เพื่อนก็อาจจะโกรธ ถ้านักเรียนเป็นมานิกา จะทำอย่างไร
- ไม่เจาะหูตามเพื่อน และบอกเหตุผลว่าตนเองไม่ชอบ
 - ไม่เจาะหูตามเพื่อน และอ้างว่าเดี๋ยวผู้ปกครองจะดุ
 - ถามเพื่อนก่อนว่าตนจะไม่เจาะหูได้หรือไม่ ถ้าเพื่อนไม่ยอมก็จะเจาะหูตามเพื่อน
 - ไปดูเพื่อนเจาะหูก่อน ถ้าเห็นว่าสวย ก็จะลองเจาะหูดูบ้าง
 - ไปเจาะหูให้เหมือนกับเพื่อน เพราะเดี๋ยวเพื่อนจะไม่ให้เข้ากลุ่มด้วย
24. ในวันขึ้นปีใหม่ เพื่อน ๆ ในกลุ่มของนิพนธ์ได้ปรึกษาหารือกันว่า ในงานเลี้ยงที่จะจัดขึ้นที่โรงเรียนจะแอบเอาสุราเข้ามาดื่มโดยไม่ให้ครูทราบ ถ้านักเรียนเป็นนิพนธ์ จะทำอย่างไร
- สนับสนุนความคิดนี้และบอกว่าจะเอากับแก้มมาร่วมด้วย
 - บอกเพื่อนว่าเราไม่ควรทำแบบนี้ เพราะถ้าครูทราบจะถูกลงโทษ
 - เฉย ๆ ปล่อยให้เพื่อนเอา แต่จะไม่ร่วมดื่มสุราที่เพื่อนนำมา
 - ชวนเพื่อน ๆ ไปดื่มนอกบริเวณ โรงเรียนหลังงานเลี้ยงเลิกคิดว่า
 - เตือนหรือห้ามเพื่อนว่าสิ่งที่จะทำเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง และจะไม่ร่วมกระทำด้วย
25. กมลและคมเดช ชวนกันไปซื้อเสื้อในตลาด กมลเห็นเสื้อตัวหนึ่งมีสีสันและลวดลายที่ดูใจก็คิดจะซื้อ แต่คมเดชบอกว่าอีกตัวหนึ่งสวยกว่าและเหมาะกับกมล ถ้านักเรียนเป็นกมล จะทำอย่างไร
- เลือกซื้อเสื้อตัวที่ดูใจและคิดว่าดีในสายตาของตน
 - ไปดูเสื้อตัวที่คมเดชบอก ถ้าดูแล้วคิดว่าเหมาะสมจริงก็จะซื้อตัวนั้น
 - ตกลงใจว่าวันนี้ยังไม่ซื้อ ขอลกลับไปทบทวนดูก่อนว่าจะทำอย่างไร
 - ซื้อเสื้อทั้งสองตัว เพราะเพื่อนจะได้ไม่เสียความรู้สึก และเราก็จะได้เสื้อตัวที่ชอบด้วย
 - ซื้อเสื้อตัวที่เพื่อนบอก เพราะเพื่อนจะรู้ว่าถ้าเราใส่แล้วจะเป็นอย่างไร

26. เป็นวันหนึ่งขณะที่ชาติเดินทางกลับบ้าน ก็เห็นเพื่อนนักเรียนกลุ่มหนึ่งนั่งล้อมวงอยู่ใต้ต้นไม้ จึงเข้าไปดูและเห็นว่าเพื่อน ๆ กำลังสูบบุหรี่กันอยู่ และยังชวนเขาให้สูบบุหรี่ด้วย ถ้านักเรียนเป็นชาติ จะทำอย่างไร
- เข้าไปยื่นดูเพื่อนสูบบุหรี่ว่าเขาทำกันอย่างไรเพื่อศึกษาไว้เป็นประสบการณ์
 - เฉย ๆ ไม่พูดอะไรแล้วรีบเดินหนีเพื่อนกลุ่มนี้
 - ปฏิเสธเพื่อนว่าไม่สูบบุหรี่ และบอกเพื่อนว่าบุหรี่มีโทษต่อร่างกาย
 - ปฏิเสธเพื่อนว่าไม่สูบบุหรี่ และบอกว่าถ้าครูรู้จะถูกลงโทษ
 - สูบบุหรี่กับเพื่อนนิดหน่อยไม่มากเดี๋ยวเพื่อนจะว่าเราไม่แน่จริง แล้วก็รีบกลับบ้าน
27. วันนี้อย่างไร นงเยาว์ตั้งใจว่าจะทำการบ้านให้เสร็จเพื่อที่วันเสาร์ - อาทิตย์ จะได้ช่วยคุณแม่ทำงานบ้าน ในขณะที่นงเยาว์ทำการบ้านอยู่นั้น ยูพินได้มาชวนเธอไปชมการประกวดร้องเพลงที่สนามฟุตบอลของหมู่บ้าน ถ้านักเรียนเป็นนงเยาว์ จะทำอย่างไร
- บอกยูพินว่าคงไม่ไป เพราะตั้งใจไว้แล้วว่าจะทำการบ้านให้เสร็จ
 - บอกยูพินให้รอได้ไหม ขอทำการบ้านให้เสร็จก่อน ถ้ารอได้ก็จะรีบทำให้เสร็จ
 - ไปชมการประกวดร้องเพลงกับยูพิน แต่ก็ไม่ไปนาน รีบไปรีบกลับ
 - ไปชมการประกวดร้องเพลงกับยูพิน ถ้าสนุกก็จะอยู่นานหน่อย ถ้าไม่สนุกก็จะกลับ
 - ไปชมการประกวดร้องเพลงกับยูพิน เพราะนาน ๆ จะมีโอกาสแบบนี้ การบ้านทำวันเสาร์อาทิตย์ก็ได้
28. สมนึกกำลังกล่าวหาขจรว่าขโมยปากกาของเขาไป และไม่ว่าขจรจะปฏิเสธอย่างไรสมนึกก็ไม่เชื่อ รุ่งโรจน์เป็นผู้ที่ทราบว่าคุณขจรขโมยปากกาไม่ใช่ขจรแต่เป็นศักดิ์สิทธิ์ซึ่งเป็นคนที่เกรงมาก ถ้านักเรียนเป็นรุ่งโรจน์ จะทำอย่างไร
- บอกสมนึกว่าคนที่เอาปากกาไปคือศักดิ์สิทธิ์ และให้สมนึกขอโทษขจรด้วย
 - บอกสมนึกว่าคนที่เอาปากกาไปไม่ใช่ขจร แต่ไม่บอกว่าใครเป็นคนเอาไป
 - บอกให้สมนึกรู้ความจริง โดยให้สมนึกสัญญาก่อนว่าจะไม่บอกให้ศักดิ์สิทธิ์รู้ว่าตนเองเป็นคนบอก
 - ไปขอให้ครูมาช่วยสอบสวนเรื่องที่เกิดขึ้น แล้วก็จะรู้ว่าใครเอาไปโดยที่เราไม่ต้องบอกโดยตรง
 - ไม่ต้องทำอะไร อยู่เฉย ๆ เพราะเดี๋ยวเราจะได้รับความเดือดร้อนไปด้วย

29. วันหนึ่งเสื้อกีฬาของนพดลหายไป คนัยได้บอกกับนพดลว่าสงสัยชาติชายเป็นคนเอาไป เพราะเขาเห็นเสื้ออยู่ในกระเป๋าหนังสือของชาติชาย รวมทั้งนพดลและชาติชายก็เคยมีเรื่องกันมาก่อน ถ้านักเรียนเป็นนพดล จะทำอย่างไร
- ขอกับกระเป๋าหนังสือของชาติชาย
 - ถามชาติชายว่าเสื้อกีฬาตัวนั้นเป็นของใคร
 - ไปต่อว่าชาติชาย และเอาเสื้อตัวนั้นคืนมา
 - ไปถามชาติชายว่าเห็นเสื้อของตนเองหรือเปล่า
 - พยายามสืบให้แน่ชัดก่อน ถ้าใช่จริงค่อยเข้าไปถาม
30. สมิงเป็นคนตัวใหญ่และแข็งแรง ชอบทำตัวเป็นนักเลงประจำห้อง เพื่อน ๆ ในห้องต่างก็เอาอกเอาใจและยอมเป็นเพื่อนกับสมิงทั้ง ๆ ที่รู้ว่าเขาเกเร เพราะกลัวจะถูกรังแก ภาคภูมิเป็นนักเรียนคนหนึ่งในห้องนี้และไม่ชอบการกระทำของสมิง ถ้านักเรียนเป็นภาคภูมิ จะทำอย่างไร
- คบกับสมิง เพราะจะทำให้เราไม่ต้องถูกรังแก
 - พยายามอยู่ให้ห่างจากสมิงมากที่สุด ไม่จำเป็นก็จะไม่เข้าไปเกี่ยวข้อง
 - พูดกับสมิงในฐานะเพื่อนคนหนึ่ง แต่ไม่เอาอกเอาใจเหมือนกับเพื่อนคนอื่น
 - ไม่คบกับสมิง แต่ก็ไม่แสดงออกว่าไม่ชอบให้มากนัก
 - ไม่คบกับสมิงและบอกเพื่อน ๆ ว่าอย่ายอมสมิงอีก
31. สุรัตน์ตั้งใจว่าหลังจากซักเสื้อผ้านักเรียนแล้ว เขาจะไปทำรายงานที่บ้านเพื่อน แต่ขณะที่เขานำเสื้อจะไปซักนั้น พี่สาวของเขาก็กำลังซักผ้าอยู่และกะละมังซักผ้าก็มีไม่พอที่จะให้ใช้ในตอนนี้ ถ้านักเรียนเป็นสุรัตน์ จะทำอย่างไร
- ขอให้พี่สาวแบ่งกะละมังให้ตนเองซักบ้าง ถ้าได้ก็จะซักผ้าเอง ถ้าไม่ได้ก็จะฝากให้พี่สาวซักผ้าให้
 - ไปทำรายงานหรือรอให้พี่สาวซักผ้าเสร็จก่อน แล้วค่อยซักผ้าของตนเอง
 - ฝากพี่สาวซักผ้าให้ และสัญญาว่าคราวหน้าจะซักผ้าให้พี่สาว
 - ฝากพี่สาวซักเสื้อผ้าชุดที่ตนเองจำเป็นต้องใช้ก่อน
 - ฝากให้พี่สาวซักผ้าให้ และบอกว่าจะต้องรีบไปทำรายงานเดี๋ยวไม่ทัน

32. คุณแม่ของนรินทร์บอกเขาว่า วันนี้ตอนบ่ายเธอจะต้องไปช่วยงานทำบุญขึ้นบ้านใหม่ของเพื่อนบ้านในหมู่บ้าน และคงจะกลับในตอนเย็น แต่เมื่อนรินทร์กลับมาถึงบ้านและรอจนเย็นมากแล้วแม่ของเขาก็ยังไม่กลับและเขาก็รู้สึกหิวข้าว ถ้านักเรียนเป็นนรินทร์ จะทำอย่างไร
- ทำอาหารอย่างง่าย ๆ รับประทานเอง โดยไม่ต้องรอแม่ เช่น เจียวไข่ หรือต้มบะหมี่สำเร็จรูป
 - ไปขอกินข้าวที่บ้านญาติ เพื่อรองท้องไปก่อน
 - อดทนต่อความหิว และรอให้แม่กลับมาทำอาหารให้ตามปกติ
 - หาวัตถุดิบเช่น ไข่ไก่ เอาไปให้ญาติที่อยู่ข้างบ้านทำเป็นอาหารให้
 - ไปตามหาแม่ที่งานทำบุญบ้านใหม่ และรับประทานอาหารที่งานนั้น
33. พຽ່ງนี้ທ່າງโรงเรียนได้ให้นักเรียนแต่งชุดลูกเสือเพื่อเข้าพิธีสวนสนาม มงคลพบว่าเสื้อลูกเสือของเขายังไม่ได้รีด เพราะตามปกติแม่ของเขาจะเป็นคนรีดเสื้อผ้าให้ ถ้านักเรียนเป็นมงคล จะทำอย่างไร
- ส่งร้านซักรีดให้รีดผ้าให้ในตอนเย็น
 - ลองรีดด้วยตนเองก่อน ถ้าทำไม่ได้ก็จะขอคนอื่นรีดให้
 - รีดเสื้อผ้าเอง ถ้ารีดไม่เป็นก็ขอให้ผู้อื่นช่วยสอน
 - ขอให้แม่รีดให้ตามปกติที่เคยทำ
 - ใส่ไปทั้งที่ไม่ต้องรีดเพราะคงไม่มีใครสังเกต
34. ทุกวันคุณพ่อของเจษฎาจะคอยไปรับและส่งเขาไปโรงเรียน แต่วันนี้คุณพ่อบอกว่าตอนเย็นมารับเขาไม่ได้เพราะมีธุระสำคัญ แต่เจษฎาไม่เคยกลับบ้านเองมาก่อน ถ้านักเรียนเป็นเจษฎา จะทำอย่างไร
- พยายามกลับบ้านด้วยตนเอง ซึ่งอาจจะปรึกษาพ่อหรือเพื่อนว่าจะขึ้นรถกลับบ้านได้อย่างไร
 - กลับบ้านกับเพื่อนที่มีบ้านอยู่ทางเดียวกับเรา
 - ขอให้เพื่อนไปส่งกลับบ้าน
 - บอกให้แม่หรือญาติพี่น้องมารับกลับบ้านแทนพ่อหนึ่งวัน
 - บอกพ่อว่าจะอยู่คอยจนพ่อเสร็จธุระแล้วค่อยมารับก็ได้

35. ในวันหยุดเสาร์ อาทิตย์นี้ ปกรณ์คิดว่าเขาจะรักษาความสะอาดปิดกวาดห้องนอนของเขา แต่เมื่อดู ๆ แล้วเขาคิดว่างานนี้ค่อนข้างหนักทีเดียวเพราะมีฝุ่นและหยากไย่ค่อนข้างมาก เขาอาจจะใช้เวลาเกือบทั้งวันถ้าทำคนเดียว ถ้านักเรียนเป็นปกรณ์ จะทำอย่างไร
- รีบทำให้เสร็จ ๆ ไป ถึงไม่สะอาดเท่าไรก็ยังดีกว่าไม่ทำ
 - ฝากให้ผู้ปกครองช่วยทำให้ในวันอื่นที่ผู้ปกครองว่าง
 - บอกให้น้อง หรือขอให้เพื่อนมาช่วยทำความสะอาด
 - ทำคนเดียวไปเรื่อย ๆ ทั้งวันหรือแบ่งทำวันละนิดละหน่อย
 - จ้างคนมาทำความสะอาดห้องนอนให้
36. วันนี้ตอนเย็นหลังจากที่พรพจน์กลับบ้าน เขารู้สึกครั่นเนื้อครั่นตัวคล้ายจะเป็นไข้ ถ้านักเรียนเป็นพรพจน์ จะทำอย่างไร
- ขอให้ผู้ปกครองพาตนเองไปหาหมอ
 - บอกให้ผู้ปกครองทราบเพื่อท่านจะได้หายาลดไข้ให้
 - รีบอาบน้ำแล้วพักผ่อนโดยการนอนหลับ
 - หายาลดไข้มารับประทาน ถ้ายังไม่ดีขึ้นก็บอกผู้ปกครอง
 - อยู่เฉย ๆ ไม่ต้องทำอะไรเดี๋ยวก็หายเอง
37. พรุ่งนี้ทางโรงเรียนนัดให้นักเรียนมาพร้อมกันที่โรงเรียนในเวลา 06.00 น. เพื่อเดินทางไปทัศนศึกษา อัสนีกคิดว่าพรุ่งนี้เขาจะตื่นไม่ทัน เพราะตามปกติแล้วเขาจะนอนตื่นประมาณ 07.00 น. ถ้านักเรียนเป็นอัสนีก จะทำอย่างไร
- ไปนอนกับเพื่อนที่ตื่นเช้า
 - บอกให้เพื่อนที่อยู่ใกล้บ้านมาช่วยปลุก
 - บอกเวลาให้ผู้ปกครองมาปลุก
 - ตั้งนาฬิกาปลุกไว้
 - เข้านอนแต่หัวค่ำแล้วรีบตื่นแต่เช้า

38. จาตุรงค์และเพื่อน ๆ ชวนกันไปซื้อของที่ร้านค้าที่อยู่บนถนนอีกฝั่งหนึ่ง ขณะที่เขากำลังยืนดูป้ายประกาศที่ติดอยู่ข้างถนน เพื่อน ๆ ของเขาได้พากันข้ามถนนไปหมดแล้ว และวันนั้นรถที่วิ่งบนถนนก็พลุกพล่านมาก รวมทั้งเขาเองก็ไม่เคยข้ามถนนที่มีรถมากอย่างนี้มาก่อน ถ้านักเรียนเป็นจาตุรงค์ จะทำอย่างไร
- ขอให้ผู้ใหญ่ หรือคนที่อยู่แถวนั้นช่วยพาข้าม
 - ตะโกนบอกให้เพื่อนกลับมาจับตนเอง
 - ตะโกนบอกให้เพื่อนรอก่อน และรอจนถนนว่างแล้วจึงข้าม
 - รอข้ามไปพร้อม ๆ กับคนอื่นที่กำลังจะข้ามถนน
 - รอเพื่อนอยู่ฝั่งนี้ วันอื่นค่อยมาซื้อ หรือตะโกนฝากเพื่อนซื้อมาให้
39. มาลินีต้องการหาซื้อรูปภาพที่เกี่ยวกับการละเล่นของไทยมาจัดป้ายนิเทศ วันนี้ทางโรงเรียนมีเรียนเพียงครึ่งวัน มาลินีคิดว่าถ้าเธอจะไปซื้อรูปภาพนี้ในช่วงบ่ายก็น่าจะดี เพราะจะได้นำมาจัดวันต่อไปได้เลย แต่เธอก็กลัวว่าจะไปไม่ถูกเพราะยังไม่เคยไปด้วยตนเอง และอีกอย่างหนึ่งเธอสามารถขอให้คุณพ่อของเธอไปส่งเธอซื้อภาพนี้ในวันเสาร์ก็ได้ ถ้านักเรียนเป็นมาลินี จะทำอย่างไร
- ฝากเพื่อนซื้อ โดยอธิบายลักษณะของรูปภาพที่ต้องการ
 - ไปซื้อเอง โดยถามเส้นทางจากครู หรือเพื่อนที่เคยไป
 - ทดลองไปเองดูก่อน ไม่ต้องถามใคร ถ้าไม่เจอก็ขอให้พ่อไปส่งในวันเสาร์
 - ขอให้พ่อไปส่งซื้อในวันเสาร์
 - ขอเพื่อน ๆ ไปส่งซื้อในตอนบ่าย
40. ทุกเช้าหลังจากที่สุนัขที่ตื่นนอน เธอจะจัดเก็บที่นอนและพับผ้าห่มให้เรียบร้อยก่อนที่จะไปโรงเรียนหรือทำธุระอย่างอื่น วันนี้วันเสาร์ขณะที่สุนัขกำลังนอนอยู่เพลิน ๆ นั้น เธอก็นึกได้ว่ามีนัดกับเพื่อนที่โรงเรียนซึ่งเธอจะต้องรีบไป ถ้ารวมเวลาที่เธอต้องจัดเก็บที่นอนและทำกิจวัตรประจำวันแล้วเธออาจจะไปไม่ทันแน่ ถ้านักเรียนเป็นสุนัข จะทำอย่างไร
- เก็บที่นอนและทำกิจวัตรประจำวันให้เรียบร้อย แล้วขอโทษเพื่อนที่ตื่นสาย
 - ทิ้งไว้ตรงนั้นไม่ต้องเก็บก็ได้ เพราะเป็นเรื่องเล็กน้อย ไม่ได้เสียหายอะไร
 - ไปตามนัดก่อน แล้วค่อยกลับมาเก็บที่นอนในตอนเย็นก็ได้
 - ฝากให้น้อง หรือผู้ปกครองช่วยเก็บที่นอนให้ด้วย เพราะเดี๋ยวจะไปไม่ทัน
 - รีบเก็บที่นอนแม้จะไม่ค่อยเรียบร้อยเหมือนทุกวันนี้ก็ตาม แล้วก็รีบไปให้ทันแน่

ภาคผนวก ฉ (ต่อ)

ด้านการรู้จักประมาณตน

1. ยอดชายกำลังเข้าสู่วัยรุ่น ระยะนี้ใบหน้าของเขาจะมีสิวจน วันหนึ่งเขาได้เห็นโฆษณาเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์รักษาสิว ที่บอกว่ามีสรรพคุณรักษาสิวได้ ถ้านักเรียนเป็นยอดชาย จะทำอย่างไร
 - ก. ปรีกษาผู้ใหญ่ว่ามีความคิดเห็นอย่างไรถ้าตนเองจะใช้ผลิตภัณฑ์นี้
 - ข. ซื้อผลิตภัณฑ์นั้นมาใช้ เพราะไม่เช่นนั้นสิวอาจจะมามากกว่านี้
 - ค. ไปสอบถามคนที่เคยใช้ผลิตภัณฑ์นั้นมาก่อน ว่าได้ผลเป็นอย่างไร
 - ง. ขอแบ่งของคนที่กำลังใช้มาทดลองใช้ แล้วดูว่าผลที่ได้เป็นอย่างไร
 - จ. ศึกษาสรรพคุณและข้อควรระวังของผลิตภัณฑ์นั้น จากป้ายฉลากของผลิตภัณฑ์นั้นให้ละเอียดก่อน
2. อังคณาเริ่มเข้าสู่วัยรุ่นและพยายามที่จะรักษาทรวดตรงไม่ให้อ้วนจนเกินไป และเธอก็ทราบดีว่าอาหารมีส่วนสำคัญที่จะทำให้เธออ้วน ถ้านักเรียนเป็นอังคณา จะทำอย่างไร
 - ก. รับประทานอาหารพวกไขมันต่าง ๆ ให้น้อยลง
 - ข. ลดอาหารหรือรับประทานอาหารให้น้อยลงในทุกมื้อ
 - ค. รับประทานอาหารตามปกติ แต่กินยาลดความอ้วนที่มีผลต่อการดูดซึมสารอาหารร่วมด้วย
 - ง. งดรับประทานอาหารเย็นทุกมื้อ
 - จ. รับประทานอาหารให้อิ่มพอดีในทุกมื้อและให้ครบทุกประเภท ไม่ต้องกลัวอ้วน
3. แสงดาวได้ยื่นเพื่อน ๆ พุดถึงละครทีวีที่เพิ่งออกมาใหม่ว่าสนุกมาก และเมื่อแสงดาวได้ดูเธอก็รู้สึกสนุกดังที่เพื่อนบอกจริง ๆ แต่ละครเรื่องนี้จะออกอากาศก่อนข้างดึก ถ้านักเรียนเป็นแสงดาว จะทำอย่างไร
 - ก. ถ้าจะดูละครที่ออกอากาศตอนดึก จะดูเฉพาะที่ตรงกับวันหยุด
 - ข. หลับก่อนแล้วตั้งนาฬิกาให้ปลุกเมื่อถึงเวลาที่ละครออกอากาศ
 - ค. ดู นอนดึกก็ไม่ใช่ไร เพราะสนุกและสามารถนำมาคุยกับเพื่อนได้
 - ง. ตัดใจไม่ดู เพราะดึกเกินไป ทำให้พักผ่อนไม่เพียงพอ และอาจทำให้ตื่นสายได้
 - จ. ดู แต่ไม่จำเป็นต้องดูจนจบ ถ้ารู้สึกง่วงก็จะเข้านอน

4. ในช่วงนี้ตามโรงภาพยนตร์ต่าง ๆ มักจะมีภาพยนตร์ที่สนุกสนานมาให้ชมอยู่เสมอครั้งละหลาย ๆ เรื่อง ในสัปดาห์นี้มีภาพยนตร์ที่ก่อเกียรตียากจะดูจำนวน 5 เรื่อง ถ้านักเรียนเป็นก่อเกียรติ จะทำอย่างไร
- เลือกดูภาพยนตร์เรื่องที่สนุกที่สุดเพียงหนึ่งเรื่องก็พอ
 - แบ่งเวลาในหนึ่งสัปดาห์เพื่อดูภาพยนตร์ให้ครบทุกเรื่อง
 - ตั้งใจไม่ดูภาพยนตร์เลยแม้แต่เรื่องเดียว
 - ดูจำนวนเงินที่มี ถ้ามีเงินมากพอดูทุกเรื่องก็จะดูทุกเรื่อง
 - เลือกดูภาพยนตร์ประมาณ 2-3 เรื่อง โดยเลือกเรื่องที่ชอบมาก ๆ
5. ทุกวันเนรมิตและเพื่อน ๆ จะรับประทานอาหารกลางวันร่วมกัน เมื่อทุกคนเริ่มอ้วม เนรมิตสังเกตเห็นว่ายังมีกับข้าวเหลืออยู่ และแม้เขาจะรู้สึกอ้วมแล้วเขาคิดว่าเขายังสามารถที่จะกินกับข้าวที่เหลือได้อีก ถ้านักเรียนเป็นเนรมิต จะทำอย่างไร
- กินกับข้าวที่เหลือให้หมด ถือกตาท้องแตกคิดว่าอาหารเหลือ
 - บอกให้เพื่อน ๆ มาช่วยกันกินให้หมด อย่ากินทิ้งกินขว้าง
 - พยายามกินต่อไปอีก ถ้ากินไม่ไหวจริง ๆ ก็จะหยุด
 - ไม่กินอีก แต่จะนำกับข้าวที่เหลือกลับไปกินที่บ้านหรือเมื่อเวลาหิวในตอนเย็น
 - ไม่กินอีก ส่วนกับข้าวที่เหลือก็เอาไปให้เพื่อนคนอื่นที่ยังไม่ได้กินหรือที่ยังกินไม่อ้วม
6. วรเดชและเพื่อน ๆ กำลังคุยกันถึงรายการโทรทัศน์ที่ชอบ เพื่อน ๆ ได้ถามวรเดชว่าถ้าให้วรเดชเลือกชมรายการโทรทัศน์เพียงรายการเดียวที่ชอบที่สุด วรเดชจะเลือกชมรายการเกี่ยวกับอะไร ถ้านักเรียนเป็นวรเดช จะบอกเพื่อน ๆ ว่าอย่างไร
- รายการสารคดีต่าง ๆ ที่ให้ความรู้เชิงวิชาการ
 - รายการบันเทิง ละคร หรือเกมโชว์ต่าง
 - รายการถ่ายทอดกีฬาต่าง ๆ
 - รายการแข่งขันการตอบปัญหาทางวิชาการ
 - รายการข่าวประจำวัน

7. ตอนพัก 10 นาที เพ็ญศรีและเพื่อน ๆ เดินผ่านโรงอาหาร เห็นแม่ค้านำขนมพวกลูกกวาด และของหมักคองต่าง ๆ มาขาย ดูแล้วทำทางน่าจะอร่อย พวกเพื่อน ๆ จึงชวนกันไปซื้อ ถ้า นักเรียนเป็นเพ็ญศรี จะทำอย่างไร
- สนับสนุนความคิดนี้ และถ้าอร่อยจริงคราวหน้าจะชวนเพื่อนมาซื้ออีก
 - ไม่ซื้อ เพราะอีกไม่กี่ชั่วโมงก็จะรับประทานอาหารกลางวันแล้ว
 - บอกเพื่อนว่าเดี๋ยวตอนพักเที่ยงค่อยกลับมาซื้อดีกว่า
 - ดูก่อนว่าสะอาดหรือไม่ ถ้าสะอาดก็จะลองซื้อมากินจำนวนน้อย ๆ
 - ซื้อตามเพื่อน เพราะเพื่อนซื้อรับประทานแล้วถ้าเราไม่ซื้อก็น่าเกลียด
8. รัตนาและเพื่อน ๆ เดินผ่านร้านขายพิซซ่าแห่งหนึ่ง เพื่อน ๆ บอกว่าพิซซ่าร้านนี้อร่อยมาก แต่ราคาค่อนข้างแพง รัตนามองเข้าไปในร้านก็เห็นสีส้มของพิซซ่าที่น่ารับประทาน และ เห็นคนที่รับประทานอยู่ก็มีทำทางที่เอร็ดอร่อยมาก ถ้านักเรียนเป็นรัตนา จะทำอย่างไร
- ขอเดินคิดดูก่อน ถ้ายังต้องการรับประทาน ก็ค่อยกลับมาก็ได้
 - เข้าไปรับประทาน นาน ๆ จะมีโอกาส แพงหน่อยก็คุ้มกับความอร่อย
 - เดินผ่านไป และบอกเพื่อนว่าไม่ต้องรับประทาน เพราะมีราคาแพงเกินไป
 - ถามเพื่อนว่าต้องการรับประทานหรือไม่ ถ้ายังไงก็มาเฉลี่ยเงินกันจ่าย
 - บอกเพื่อนว่า ไปรับประทานพิซซ่าร้านอื่นที่ขายถูกกว่านี้
9. ตอนกลางวันขณะที่ถนนกำลังนั่งคุยอยู่กับเพื่อน ๆ ก็มีเพื่อนคนหนึ่งบอกว่าคืนนี้หลัง 4 ทุ่ม จะมีภาพยนตร์ทางโทรทัศน์เรื่องหนึ่งที่นำดูและมีฉากที่เกี่ยวกับเพศสัมพันธ์อยู่ด้วย เพื่อน ๆ หลายคนก็ให้ความสนใจกันมาก ถ้านักเรียนเป็นถนน จะทำอย่างไร
- ไม่ดู เพราะออกอากาศดึกเกินไป เดี่ยวจะตื่นสาย
 - ดูภาพยนตร์เรื่องนั้น เพื่อเป็นการศึกษาและจะได้นำมาคุยกับเพื่อนได้
 - ไม่ดู แต่พรุ่งนี้ค่อยให้เพื่อนเล่าให้ฟังว่าเป็นอย่างไร
 - ดู แต่ไม่เจาะจงดูเฉพาะฉากที่เกี่ยวกับเพศสัมพันธ์
 - ไม่ดู และบอกเพื่อนว่าไม่ควรดู เพราะเป็นภาพยนตร์ที่ไม่เหมาะสมกับวัย

10. ในงานเลี้ยงแห่งหนึ่ง ทางเจ้าภาพได้เชิญให้ผู้ร่วมงานรับประทานอาหาร เอกภพเห็นอาหารที่เป็นของโปรดของเขามากมายหลายอย่าง เขาคิดว่าถ้าเขาดักอาหารพวกนี้ไปน้อยถ้าไม่อิ่ม แล้วกลับมาตักใหม่ อาหารที่มีคงจะหมดแล้วเพราะแขกที่มาร่วมงานมีมาก ถ้านักเรียนเป็นเอกภพ จะทำอย่างไร
- ชวนเพื่อนตักอาหารคนละอย่างที่ไม่เหมือนกัน แล้วนำมารับประทานด้วยกัน
 - ตักทีเดียวมาก ๆ ให้รับประทานแล้วอิ่มแน่นอน ถ้าจะเหลืออยู่ในจานบ้างก็คงไม่เป็นอะไร
 - ตักอาหารทุกอย่างที่ชอบให้มากที่สุดเท่าที่งานเราจะใส่ได้ ถ้าเหลือก็เอาให้สุนัขได้
 - ตักอาหารให้พอดีกับที่คิดว่าจะอิ่ม ถ้าต้องกลับมาตักอีกแล้วอาหารหมดเสียก่อนก็ไม่เป็นไร
 - รีบไปตักอาหารก่อนคนอื่น ๆ แล้วรีบรับประทาน ถ้าไม่อิ่มจะได้กลับไปตักใหม่ได้ทัน
11. นพชัยเก็บสะสมเงินได้จำนวนหนึ่งจากค่าอาหารกลางวันของตน และเขากำลังคิดว่าจะนำไปใช้จ่ายเพื่อประโยชน์อะไรดี ถ้านักเรียนเป็นนพชัย จะทำอย่างไร
- เก็บไว้เล่นเกมหรือดูภาพยนตร์เพื่อเป็นการคลายเครียด
 - นำไปฝากธนาคารไว้กินดอกเบี้ย
 - เก็บไว้ซื้อสิ่งของที่ต้องการได้อาจจะเป็นเสื้อผ้า กระเป๋า หรือขนมเป็นต้น
 - เก็บไว้เป็นค่าเล่าเรียนในภาคเรียนต่อไป
 - เก็บไว้ซื้ออุปกรณ์การเรียนหรือของใช้ที่จำเป็นจริงๆ ในชีวิตประจำวัน
12. นัยนา กับ สุมาลี เดินดูสินค้าในห้างสรรพสินค้า นัยนาเห็นตุ๊กตาตัวหนึ่งน่ารักมากและเหลือเพียงตัวเดียว เธอมีความต้องการที่จะซื้อตุ๊กตาตัวนี้แต่เงินของเธอมีไม่พอที่จะซื้อ ซึ่งสุมาลีก็ออกปากให้นัยนายืมเงินไปก่อน ถ้านักเรียนเป็นนัยนา จะทำอย่างไร
- กลับไปขอเงินแม่มาซื้อตุ๊กตาตัวนี้
 - ยืมเงินของสุมาลีซื้อตุ๊กตาตัวนี้ เพราะเดี๋ยวถ้าเข้าไปอาจจะมีคนมาซื้อไปก่อน
 - ไม่ยืมเงินของสุมาลี คิดว่าไม่ซื้อดีกว่า หรือหาซื้อตัวอื่นที่พอดีกับเงินที่เรามี
 - ขอเวลาเดินในห้างสรรพสินค้าเพื่อคิดสักหนึ่งรอบ ถ้ายังอยากจะได้ตุ๊กตาตัวนี้น้อยๆ ก็จะไปยืมเงินของสุมาลีไปซื้อ
 - วันนี้ยังไม่ซื้อ กลับไปออมเงินให้พอกับราคาตุ๊กตา ก่อนแล้วค่อยกลับมาซื้อ

13. ขณะนี้เพื่อน ๆ ของสมถวิลมักจะชวนกันไปถ่ายรูปที่ตู้สตีกเกอร์ เพื่อนำมาสะสมและแลกเปลี่ยนกัน สมถวิลก็อยากจะมีรูปถ่ายสตีกเกอร์เหมือนกัน ถ้านักเรียนเป็นสมถวิล จะทำอย่างไร
- ถ้ามีเงินพอก็จะไปถ่ายสตีกเกอร์กับเพื่อน
 - ไม่ไปถ่ายสตีกเกอร์ และบอกเพื่อนอย่าไปเลย เพราะไม่ใช่สิ่งจำเป็น
 - ชวนเพื่อนไปเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ และถ่ายสตีกเกอร์ด้วยกัน แล้วเฉลี่ยเงินกันออก
 - ไปถ่ายสตีกเกอร์บ้าง อาจจะเพียงครั้งเดียว ไม่ไปบ่อยเหมือนเพื่อน
 - ไปถ่ายสตีกเกอร์กับเพื่อน และชวนเพื่อนไปมาก ๆ เพื่อจะได้นำมาแลกกันกับเพื่อนได้
14. เมื่อสัปดาห์ก่อนวรนุชซื้อเสื้อยืดมา 2 ตัว สัปดาห์ถัดมาเธอเดินผ่านร้านขายเสื้อแห่งหนึ่ง และเห็นเสื้อยืดที่เพิ่งออกมาใหม่ มีสีสันลวดลายน่ารักมาก เธอจึงอยากจะได้อีก ถ้านักเรียนเป็นวรนุช จะทำอย่างไร
- ดูว่าเงินของตนเองมีพอที่จะซื้อหรือไม่ ถ้ามีพอก็จะซื้ออีก
 - ขายเสื้อตัวที่ซื้อมาเมื่อสัปดาห์ก่อนให้เพื่อน แล้วก็มาซื้อตัวใหม่ที่ต้องการ
 - เก็บสะสมเงินเพื่อนำมาซื้อเสื้อ ถ้าไม่ทันคราวนี้ก็เก็บไว้ซื้อในคราวต่อไป
 - ตัดใจไม่ซื้อ เพราะเพิ่งซื้อมาเมื่อสัปดาห์ก่อน
 - ไปขอเงินผู้ปกครองมาซื้ออีกสัก 1-2 ตัว
15. เพื่อนบางคนของนราธรรมีเพจเจอร์ไว้ใช้ และเมื่อมีคนติดต่อเข้ามาก็เอามาเปิดอวดกันเป็นที่สนุกสนาน นราธรรมีคิดว่าถ้าเขามีเพจเจอร์บ้างก็คงจะดี ถ้านักเรียนเป็นนราธรรมี จะทำอย่างไร
- เก็บสะสมเงินค่าขนม ไว้เงินมากพอแล้วจึงไปซื้อเพจเจอร์มาใช้
 - ซื้อเพจเจอร์ตามเพื่อนและเลือกที่มีบริการเสริมมาก ๆ จะได้เปิดอวดเพื่อนได้
 - ตัดใจไม่ซื้อเนื่องจากยังไม่มีเวลาจำเป็นต้องใช้เพจเจอร์มากนัก
 - ปรึกษากับผู้ปกครอง ถ้าผู้ปกครองไม่ขัดข้องก็จะขอเงินผู้ปกครองไปซื้อ
 - เลือกซื้อยี่ห้อที่จ่ายค่ารายเดือนไม่แพงมากนัก

16. จักรพันธ์กำลังจะซื้อสบู่ทำความสะอาดร่างกาย เขากำลังคิดว่าเขาจะเลือกสบู่ยี่ห้อใดดี ถ้านักเรียนเป็นจักรพันธ์ จะมีวิธีเลือกอย่างไร
- เลือกซื้อมือยี่ห้อที่มีผู้นิยมมาก หรือที่โฆษณาบ่อย ๆ โดยไม่สนใจว่าจะดีหรือไม่
 - เลือกซื้อมือยี่ห้อที่มีของแถม หรือที่ขายลดราคา
 - เลือกซื้อที่มีราคาไม่แพงจนเกินไป และมีกลิ่นหอมน่าใช้
 - พิจารณาคุณภาพและสรรพคุณว่าเหมาะสมกับผิวหรือไม่
 - ถามคนขายว่าควรซื้อสบู่ยี่ห้ออะไรถึงจะดี แล้วซื้อตามที่เขาบอก
17. วันนี้ที่ห้องเรียนของอุทิศได้ของผ้าป่ามา 1 ซอง เพื่อน ๆ ในห้องช่วยกันบริจาคคนละ 5 บาท อุทิศรู้ว่าถ้าเขาบริจาค 5 บาท จะทำให้เขามีเงินไม่พอที่จะซื้ออาหารรับประทานตอนกลางวัน ถ้านักเรียนเป็นอุทิศ จะทำอย่างไร
- ไม่บริจาคเลย เพราะเงินจะไม่พอซื้ออาหารกลางวันและค่าขนม
 - บริจาคน้อยกว่า 5 บาท ให้เหลือเงินพอรับประทานอาหาร
 - บริจาคไป 5 บาท สำหรับอาหารกลางวันก็รับประทานให้น้อยลง
 - ยืมเงินเพื่อนมาสมทบกับของตนให้ครบ 5 บาท แล้วนำไปบริจาค
 - ยืมเงินเพื่อนบริจาคไปก่อน 5 บาท ให้เท่ากับเพื่อนคนอื่น
18. กุสุมาเก็บเงินค่าขนมสะสมไว้ครบ 500 บาท และตั้งใจว่าจะนำไปฝากธนาคาร บังเอิญเธอเห็นเพื่อนซื้อกางเกงยีนส์มาสวยได้ ก็มีความต้องการอยากได้เหมือนเพื่อน ถ้านักเรียนเป็นกุสุมา จะทำอย่างไร
- ซื้อกางเกงยีนส์ก่อน แล้วค่อยออมเงินไปฝากธนาคารในคราวต่อไป
 - ซื้อกางเกงยีนส์ที่มีราคาถูกได้ แล้วเงินที่เหลือก็นำไปฝากธนาคาร
 - ซื้อกางเกงยีนส์มาใส่ เพราะเงินของเรา เรามีสิทธิ์ที่จะใช้ทำอะไรก็ได้
 - ตัดสินใจไม่ซื้อ นำเงินไปฝากธนาคารตามที่ตั้งใจไว้
 - เอาเงินไปฝากธนาคารก่อน ถ้ามีเงินฝากมากแล้วค่อยถอนเงินมาซื้อกางเกงยีนส์

19. สมบูรณ์ได้เงินไปโรงเรียนวันละ 15 บาท ซึ่งเพียงพอกับค่าอาหารกลางวันและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ อีกเล็กน้อยที่โรงเรียน เขาต้องการที่จะได้รองเท้าผ้าใบคู่ใหม่ เขาจึงใช้วิธีนำเฉพาะข้าวไปจากบ้านและซื้อกับข้าวที่โรงเรียน ซึ่งจะทำให้เขาเหลือเงินอย่างน้อยวันละ 5 บาท เพื่อสะสมซื้อรองเท้า ถ้าเป็นนักเรียนจะทำเช่นเดียวกับสมบูรณ์หรือไม่ อย่างไร
- ทำมากกว่า โดยจะนำมาทั้งข้าวและกับข้าว ทำให้มีเงินเก็บมากกว่า 5 บาทต่อวัน
 - ทำเช่นเดียวกัน เพราะจะทำให้ได้สิ่งของตามที่ต้องการโดยไม่เดือดร้อนผู้ปกครอง
 - ทำเช่นเดียวกัน แต่อาจจะออมเงินในแต่ละวันน้อยกว่า
 - ทำบ้างไม่ทำบ้างแล้วแต่สถานการณ์ในแต่ละวัน
 - ไม่ทำแบบเขา เพราะจะทำให้กินไม่อิ่ม รวมทั้งสามารถขอเงินจากผู้ปกครองได้
20. สืบศักดิ์และพิชญเป็นเพื่อนที่รักกันมาก วันหนึ่งที่โรงเรียนสืบศักดิ์ได้มาขอยืมเงินจากพิชญเพื่อนำไปจ่ายค่ากิจกรรมห้อง แต่ถ้าให้สืบศักดิ์ยืมเงิน เขาก็จะมีเงินเหลือไม่พอสำหรับจ่ายค่ากิจกรรมห้องเช่นกัน ถ้านักเรียนเป็นพิชญ จะทำอย่างไร
- จ่ายเงินค่ากิจกรรมห้องก่อน ที่เหลือก็ให้สืบศักดิ์ยืม
 - บอกสืบศักดิ์ว่าไม่มี ให้เขาไปยืมจากเพื่อนคนอื่นก่อนก็แล้วกัน
 - ไปขอยืมเงินจากเพื่อนคนอื่น ๆ ให้กับสืบศักดิ์
 - ให้สืบศักดิ์ยืมเงินไปก่อน ส่วนตนเองยังไม่ต้องจ่ายเงินค่ากิจกรรมก็ได้
 - อธิบายให้สืบศักดิ์ฟังว่า ถ้าตนเองให้ยืมเงินก็จะทำให้ไม่มีเงินจ่ายค่ากิจกรรมห้องเหมือนกัน
21. ขณะที่เพิ่มศักดิ์นั่งระบายสีงานศิลปะอยู่นั้น สุรชัยได้วิ่งมาชนเพิ่มศักดิ์ ทำให้สีที่เพิ่มศักดิ์กำลังระบายอยู่เลอะไปโดนส่วนอื่นของภาพ สุรชัยจึงได้ขอโทษเพิ่มศักดิ์ ถ้านักเรียนเป็นเพิ่มศักดิ์ จะทำอย่างไร
- บอกเขาว่าไม่เป็นไร และยกโทษให้สุรชัยเพราะเขาคงไม่ได้ตั้งใจ
 - ยกโทษให้สุรชัย แต่เตือนเขาว่าคราวต่อไปให้ระวังด้วย
 - วาดภาพและระบายสีใหม่ แต่ให้สุรชัยช่วยทำ
 - ต่อว่าสุรชัย และให้เขาทำงานชิ้นนี้ให้เราเพื่อเป็นการแสดงความรับผิดชอบ
 - ยังไม่ขอโทษเหตุผล แต่ขอชกหรือตี ให้หายเจ็บใจก่อน

22. ขณะที่ทรงวุฒิกำลังนั่งทำงานอยู่นั้น ยูฟติและเพื่อนของเธอได้มาคุยกันอยู่ใกล้ ๆ ทำให้เขาไม่มีสมาธิในการทำงานและรู้สึกรำคาญมาก ถ้านักเรียนเป็นทรงวุฒิ จะทำอย่างไร
- ระงับอารมณ์ไว้ และทำงานต่อไปโดยทำเป็นไม่สนใจ
 - ทำงานต่อไปแต่พยายามแสดงอาการให้เพื่อนรู้ว่าเรารำคาญ
 - ลุกไปทำงานที่อื่น โดยไม่ให้เขาเห็นว่าตนเองรู้สึกอย่างไร
 - ไล่เพื่อนไปไกล ๆ บอกว่าย่ามาพูดแถวนี้กำลังทำงานอยู่
 - บอกเพื่อนว่าให้คุยกันเบา ๆ เพราะกำลังใช้สมาธิ
23. ขณะที่โยชินกำลังนั่งดูหนังสืออยู่นั้น สุกาได้เข้ามาทักหาเขาว่าขโมยปากกาของเธอไป โยชินรู้สึกโกรธเพราะเขาไม่ได้ขโมยปากกาของสุคา ถ้านักเรียนเป็นโยชิน จะทำอย่างไร
- ระงับอารมณ์โกรธไว้ แล้วชี้แจงว่าตนเองไม่ได้ขโมย ถ้ายังงั้นจะช่วยสุคาหาอีกแรงหนึ่ง
 - ชวนสุคาไปหาครูด้วยกัน จะได้รู้ว่าใครเป็นคนผิดใครเป็นคนถูก
 - พูดกลับไปว่ามีหลักฐานอะไรถึงมาว่าให้ตน อาย่ามาหาเรื่องกันดีกว่า
 - ทิ้งหนังสือลงพื้นอย่างแรง ให้สุคาเห็นว่าตนเองโกรธ และต่อว่าสุคาด้วยคำที่รุนแรง
 - นำปากกาที่มีอยู่มายืนยันว่าไม่ได้ขโมย และบอกให้สุคากล่าวขอโทษด้วย
24. ปัญญา กับ ประยูร ชวนกันไปชมงานนิทรรศการ โดยนัดพบกันที่หน้างาน และที่หน้างาน ปัญญาเห็นประยูรก่อนในระยะที่ห่างกันพอประมาณ แต่เนื่องจากผู้คนเยอะมากทำให้ประยูรไม่เห็นปัญญา และประยูรยังได้เดินไปอีกทางหนึ่ง ถ้านักเรียนเป็นปัญญา จะทำอย่างไร
- ขอโทษคนที่อยู่ข้างหน้าพร้อม ๆ กับรีบเดินแหวกกลุ่มคนเพื่อไปให้ทันประยูร
 - ตะโกนดัง ๆ เพื่อเรียกประยูรพร้อมกับโบกมือให้เขาเห็นได้ชัด
 - ปรบมือให้เกิดเสียงดัง จนประยูรหันมาแล้วจึงกวักมือเรียก
 - ขอให้คนที่อยู่ข้างหน้าช่วยเรียกประยูรต่อ ๆ กันไป
 - เดินตามไปเรื่อย ๆ พอเข้าไปใกล้ตัวประยูรแล้วจึงเรียก

25. สมภพได้รับคัดเลือกให้ไปแข่งขันการตอบปัญหา และได้รับรางวัลชนะเลิศ เพื่อน ๆ ในห้องก็ได้เข้ามาแสดงความยินดีและพูดคุยอย่างชมเชยสมภพ ถ้านักเรียนเป็นสมภพ จะทำอย่างไร
- ก. ขอบใจเพื่อน และบอกเพื่อน ๆ ว่าถ้าอยากเก่งก็ต้องตั้งใจเรียน
 - ข. ขอบใจเพื่อน และบอกเพื่อนไปว่า “ของมันแน่อยู่แล้ว ก็คนมันเก่ง”
 - ค. ขอบใจเพื่อน และบอกว่าเพื่อน ๆ ก็สามารถทำได้เหมือนตนเองเช่นกัน
 - ง. ขอบใจเพื่อน ๆ และบอกว่ายังเชิญตนเองอ่านตรงกับที่ถูกถาม จึงทำให้ตอบได้
 - จ. ขอบใจเพื่อนแล้วทำเฉย ๆ เสีย หรือขอตัวไปทำงานอื่นต่อ
26. ขณะที่ฤทธิชัยและเพื่อน ๆ กำลังแสดงความคิดเห็นในงานที่ทำกันอยู่นั้น ประหยัดก็ได้วิจารณ์ความคิดเห็นของฤทธิชัย ถ้านักเรียนเป็นฤทธิชัย จะทำอย่างไร
- ก. เฉยไว้ ไม่สนใจที่จะฟัง และปล่อยให้เขาพูดไป
 - ข. เตือนประหยัดว่าก่อนที่จะวิจารณ์คนอื่นนั้นให้ดูตัวเองก่อนว่าเป็นอย่างไร
 - ค. บอกให้ประหยัดแสดงความคิดเห็นออกมา แทนที่จะมาวิจารณ์คนอื่น
 - ง. เปิดโอกาสให้ประหยัดวิจารณ์ และนำไปคิดว่าจริงหรือไม่ ถ้าจริงก็ยอมรับ
 - จ. รับฟังที่ประหยัดวิจารณ์ แม้จะไม่พอใจ แต่ก็พยายามไม่แสดงออก
27. วิภาดาเป็นนักเรียนใหม่ที่เพิ่งย้ายมาอยู่ห้องเดียวกับหฤทัย ในการทำงานกลุ่มครั้งนี้หฤทัยได้ทำงานร่วมกับวิภาดา แต่หฤทัยได้ยืนยันว่าวิภาดาเป็นคนนิสัยไม่ดี ถ้านักเรียนเป็นหฤทัย จะทำอย่างไร
- ก. เฉย ๆ ไม่ต้องสนใจต่างคนก็ต่างทำงานที่ตนเองได้รับผิดชอบ
 - ข. บอกวิภาดาว่าถ้าจะทำงานด้วยกัน ก็ให้ปรับนิสัยเสียใหม่ อย่าเอานิสัยเดิมมาใช้ที่นี่
 - ค. พยายามทำใจ เพราะยังไงเราก็ต้องทำงานร่วมกับเขาอยู่แล้ว แต่ก็จับตาดูไปเรื่อย ๆ
 - ง. พุดและทำงานร่วมกับวิภาดาเหมือนที่ปฏิบัติกับเพื่อนคนอื่น เพราะอาจจะไม่เป็นดังที่รับรู้มาก็ได้
 - จ. ยินดีรับวิภาดาทำงานร่วมด้วย เพราะคงจะมีนิสัยที่ดีอยู่บ้าง

28. วันนี้แจ่มจิตกับเพ็ญจันทร์ ไปช่วยงานศพของเพื่อนบ้าน ขณะที่กำลังนั่งทำงานอยู่นั้น เพ็ญจันทร์ซึ่งนั่งอยู่อีกที่หนึ่งได้ขอให้แจ่มจิตส่งอุปกรณ์บางอย่างมาให้เธอ ซึ่งบุคคลที่นั่งอยู่ระหว่างเพ็ญจันทร์และแจ่มจิตนั้นก็เป็นผู้ใหญ่ที่รู้จักมักคุ้นกันดี ถ้านักเรียนเป็นแจ่มจิต จะทำอย่างไร
- ฝากอุปกรณ์ชิ้นนั้นกับผู้ใหญ่ เพื่อส่งต่อให้เพ็ญจันทร์
 - ยื่นอุปกรณ์ชิ้นนั้นผ่านหน้าผู้ใหญ่ให้กับเพ็ญจันทร์
 - โยนอุปกรณ์ชิ้นนั้นไปให้เพ็ญจันทร์
 - วานให้ผู้ใหญ่คนนั้นช่วยหยิบอุปกรณ์ส่งให้เพ็ญจันทร์
 - ส่งอุปกรณ์ชิ้นนั้นอ้อมไปทางด้านหลังให้เพ็ญจันทร์
29. เอกรินทร์และเพื่อน ๆ ได้ชวนกันไปนั่งคุยเกี่ยวกับการถ่ายทอดสดกีฬาที่ฟังดูในคืนที่ผ่านมา ขณะที่กำลังคุยกันเสียงดังเป็นที่สนุกสนาน เอกรินทร์ก็เหลือบไปเห็นว่าที่ม้านั่งใกล้ ๆ กับกลุ่มพวกเขานั้นมีนักเรียนอีกคนกำลังนั่งอ่านหนังสืออยู่ ถ้านักเรียนเป็นเอกรินทร์ จะทำอย่างไร
- ก็คุยกันไปตามปกติ ไม่ต้องสนใจ บางทีเขาอาจจะอยากจจะรู้เรื่องด้วย
 - เข้าไปถามเขาว่าราคาคุยหรือไม่ ถ้ายังไงก็ขอโทษด้วย แล้วกลับมาคุยกันต่อ
 - คุยให้ดังขึ้นกว่าเดิม เพื่อไม่ให้เขาอยู่ในบริเวณนั้น
 - ชวนเพื่อนไปคุยกันที่อื่น
 - บอกเพื่อนคุยกันให้เสียงเบาลง
30. นิกรเป็นคนที่ชอบพูดอะไรเกินความจริงอยู่เสมอ วันนี้นิกรกำลังคุยให้เพื่อนฟังเกี่ยวกับการได้ไปเที่ยวของเขา ชัยยศซึ่งฟังอยู่รู้ดีว่ามีบางสิ่งทีนิกรคุยให้ฟังนั้นเกินความจริงเพราะเขาก็ไปมาด้วยเหมือนกัน ถ้านักเรียนเป็นชัยยศ จะทำอย่างไร
- ขออนุญาตเพื่อน ๆ ลุกไปที่อื่น เพราะไม่อยากได้ยิน แต่ก็ไม่ต้องแสดงออกให้ใครรู้
 - เงียบไว้ ถ้ามีคนถามว่าที่นิกรพูดมานั้นเป็นจริงหรือไม่ ก็ค่อยบอกความจริง
 - นั่งฟังนิกรพูดต่อไป โดยไม่ต้องว่าอะไร
 - บอกเพื่อน ๆ ว่านิกรพูดเกินความจริง อย่าไปเชื่อ
 - พูดทำนองที่เล่นทีจริงกับนิกรว่า ที่พูดมานั้นจริงหรือไม่

31. ในช่วงโมงสังคมศึกษา ครูได้ให้นักเรียนทำรายงานเป็นกลุ่ม ประธานกลุ่มของนารีเห็นว่า นารีเป็นผู้มีความสามารถจึงแบ่งงานให้มากกว่าคนอื่น ถ้านักเรียนเป็นนารี จะทำอย่างไร
- เฉย ๆ ไม่สนใจไม่ต้องทำ เพราะเป็นการเอาเปรียบกันเกินไป
 - รับงานนั้นมา และทำพอให้เสร็จ เพราะไม่ใช่หน้าที่ของเราคนเดียว
 - โต้แย้งว่าไม่ยุติธรรม ควรแบ่งงานให้เท่า ๆ กัน และให้แบ่งงานใหม่
 - รับงานนั้นมาทำ และขอให้เพื่อนคนอื่นมาช่วยงานในบางส่วน
 - รับงานนั้นมาทำด้วยความเต็มใจ และทำอย่างเต็มความสามารถ
32. สรพงศ์กับสุรวุฒิเป็นคนที่เรียนเก่ง และจะแข่งขันในด้านการเรียนกันมาตลอด ในงานกลุ่ม ครั้งนี้ทั้งสองคนได้มาอยู่กลุ่มเดียวกัน สรพงศ์ได้รับเลือกให้เป็นประธานกลุ่ม เขาได้มอบหมายงานที่ค่อนข้างยากให้สุรวุฒิทำ ถ้านักเรียนเป็นสุรวุฒิ จะทำอย่างไร
- ไม่สนใจ และปฏิเสธที่จะทำงานนั้น เพราะถึงแม้จะทำงานนี้ได้ แต่มันไม่ยุติธรรม สำหรับตนเอง
 - รับงานที่ได้รับมอบหมายนั้นมาทำ แม้จะไม่พอใจเท่าไร แต่ก็ทำงานนั้นอย่างเต็มที่
 - รับงานนั้นมาทำอย่างไม่เต็มใจ และบอกว่าถ้างานออกมาไม่ดีห้ามมากล่าวโทษกัน
 - ทำงานตามที่ตนเองได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ และเต็มความสามารถที่มี
 - ถามเพื่อน ๆ ในกลุ่มว่ามีความคิดเห็นเป็นอย่างไร ถ้าเพื่อนในกลุ่มเห็นด้วยกับสรพงศ์ ตนเองก็จะทำงานตามที่ได้รับมอบหมายนั้นอย่างเต็มที่
33. ที่บ้านของวิฑูรย์เป็นร้านขายของชำ ทุกวันตอนเย็นหลังเลิกเรียน วิฑูรย์ต้องช่วยพ่อแม่ขายของเสมอจึงไม่ค่อยมีเวลาอ่านหนังสือและทำแบบฝึกหัดเพิ่มเติม ถ้านักเรียนเป็นวิฑูรย์ จะทำอย่างไร
- บอกพ่อแม่ว่าจะขออ่านหนังสือหรือทำแบบฝึกหัดเพิ่มเติมก่อน เมื่อเสร็จแล้วถึงจะช่วย
 - ช่วยพ่อแม่สักครู่ แล้วขอตัวไปอ่านหนังสือหรือทำแบบฝึกหัด
 - ชี้แจงเหตุผลให้พ่อแม่ทราบว่าตนต้องอ่านหนังสือหรือทำแบบฝึกหัดเพิ่มเติม จึงขอไม่ช่วยงาน
 - อ่านหนังสือหรือทำแบบฝึกหัดเพิ่มเติมตอนกลางคืนหลังปิดร้าน
 - เอาหนังสือมาอ่านหรือเอาแบบฝึกหัดมาทำขณะที่ยังไม่มีคนมาซื้อ

34. หลังจากเลิกเรียนอุดรและเพื่อน ๆ มักจะชวนกันเล่นฟุตบอลก่อนกลับบ้าน วันนี้ก็เช่นกัน อุดรและเพื่อน ๆ ก็อยู่เล่นฟุตบอลจนกระทั่งถึงเวลาเย็นมากแล้ว อุดรรู้ว่าเขาจะต้องกลับไปทำการบ้านซึ่งมีอยู่หลายวิชา แต่เกมการเล่นกำลังสนุก ถ้านักเรียนเป็นอุดร จะทำอย่างไร
- หยุดเล่นฟุตบอล และชวนเพื่อนหยุดเล่นด้วย เพื่อจะได้กลับไปทำการบ้าน
 - เล่นต่อไปอีกสักครู่ แล้วค่อยกลับไปทำการบ้าน
 - เล่นต่อไปจนจบเกม การบ้านค่อยทำตอนกลางคืนก็ได้
 - หยุดเล่นฟุตบอล และบอกเพื่อน ๆ ว่าต้องรีบกลับไปทำการบ้าน
 - เล่นต่อไปจนจบเกม ส่วนการบ้านทำเมื่อไหร่ก็ได้
35. ในช่วงโมงงานเกษตรครูได้ให้นักเรียนช่วยกันขุดดินทำแปลงปลูกดอกไม้ ปรีชารู้ดีว่าถึงแม้เขาจะช่วยบ้างไม่ช่วยบ้าง งานก็จะเสร็จอยู่ดีเพราะมีคนทำหลายคนอยู่แล้ว ถ้านักเรียนเป็นปรีชา จะทำอย่างไร
- ยืนดู และคอยบอกเพื่อนว่า ตรงโน้นยังไม่ได้ ตรงนี้ยังใช้ไม่ได้
 - ช่วยเพื่อนทำงานอย่างเต็มที่ที่จะได้เสร็จเร็วขึ้น
 - ช่วยบ้างไม่ช่วยบ้างเพราะคนมีมากอยู่แล้ว เคี้ยวหลายคนจะไม่ได้ทำ
 - คอยหยิบอุปกรณ์ หรือช่วยบริการน้ำดื่มให้เพื่อน
 - คอยผลัดเปลี่ยนกับเพื่อนเมื่อเพื่อนเหนื่อย
36. วันนี้ครูปรีชาได้มาขอให้พินิจช่วยทำงานบางอย่าง ซึ่งเขารู้ดีว่างานนี้ตนเองไม่ถนัด และนำชัยสามารถทำได้ดีกว่าตนเอง ถ้านักเรียนเป็นพินิจ จะทำอย่างไร
- บอกครูว่าตนเองไม่ถนัดในงานนี้ แต่นำชัยมีความถนัดมากกว่า
 - ปฏิเสธไม่รับงานนี้ และบอกครูว่าตนเองไม่มีความสามารถพอแต่ไม่บอกว่ามีใครทำได้
 - ไปช่วยทำงานตามที่ครูขอด้วยตนเอง ผลออกมาจะเป็นอย่างไรนั่นเป็นอีกเรื่องหนึ่ง
 - รับงานไว้แต่เอาไปให้นำชัยทำแทนตนเอง โดยไม่ต้องบอกให้ครูทราบ
 - รับงานไว้และบอกครูไปขอให้นำชัยมาช่วยกันทำ

37. ในการอภิปรายภายในกลุ่มเพื่อหาคำตอบ ประธานกลุ่มได้ให้สมาชิกภายในกลุ่มเสนอความคิดเห็นก่อนที่จะลงข้อสรุป เฉลิมชัยได้แสดงความคิดเห็นในฐานะสมาชิกคนหนึ่ง เมื่อสรุปคำตอบแล้วปรากฏว่าข้อสรุปของกลุ่มไม่ตรงกับความคิดของเขาส่งต่อไป ถ้านักเรียนเป็นเฉลิมชัย จะทำอย่างไร
- ขอให้เพื่อน ๆ บอกเหตุผลให้ฟังว่าทำไมถึงสรุปอย่างนั้น
 - บ่นกันตัวเองว่า คราวต่อไปอย่ามาขอให้เสนอความคิดเห็นอีก
 - ยอมรับความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มโดยไม่มีข้อโต้แย้ง
 - แสดงกิริยาว่าไม่พอใจ และบอกว่าความคิดของคนส่วนใหญ่อาจไม่ถูกต้องเสมอไป
 - แสดงความคิดเห็นของตนใหม่อีกครั้ง ถ้าเพื่อนยังไม่เห็นด้วยก็จะยอมรับมติของกลุ่ม
38. ในการทำงานกลุ่ม วัลลภได้รับเลือกให้เป็นประธานกลุ่ม เพราะเพื่อน ๆ ต่างก็เห็นว่าวัลลภเป็นคนที่มีความสามารถมากที่สุดในกลุ่ม และงานครั้งนี้จะมีผลต่อคะแนนรวมปลายภาคด้วย ซึ่งวัลลภรู้ดีว่าถ้าเขารับทำงานนี้คนเดียวงานจะออกมาดีอย่างแน่นอน ถ้านักเรียนเป็นวัลลภ จะทำอย่างไร
- แบ่งงานให้เฉพาะเพื่อนที่มีความสามารถในกลุ่มช่วยทำ
 - แบ่งงานให้เพื่อนทุกคนในกลุ่ม ช่วยกันทำงานให้เต็มที่
 - แบ่งเฉพาะงานในส่วนที่ไม่สำคัญให้เพื่อนช่วยทำ
 - เป็นคนออกความคิดเห็นแล้วให้เพื่อน ๆ ทำตาม
 - รับมาทำเอง เพื่อคะแนนกลุ่มจะได้ออกมาดี
39. ในช่วงก่อนสอบปลายภาค ประวิณจะใช้เวลาในการดูหนังสือเพื่อเตรียมสอบมากกว่าปกติ ซึ่งบางที่ทำให้เขารู้สึกเหนื่อยและเครียด แต่ถ้าไม่อ่านเขาก็อาจจะทำข้อสอบปลายภาคได้ไม่ดี ถ้านักเรียนเป็นประวิณ จะทำอย่างไร
- ไปหาอ่านหนังสือตามสวนสาธารณะหรือนอกบ้าน จะได้เป็นการผ่อนคลายไปในตัว
 - ไม่ต้องอ่านมาก ถึงวันสอบก็ไปสอบ เพราะสุขภาพสำคัญกว่า
 - หาเวลาผ่อนคลายบ้าง โดยทำกิจกรรมอย่างอื่นเช่นเล่นกีฬา หรือเดินเล่น
 - อ่านต่อไปจนไม่ไหวจริงๆ ค่อยนอนหลับสักพัก แล้วลุกมาอ่านหนังสือต่อ
 - อ่านหนังสือเพื่อเตรียมสอบต่อไป แม้เหนื่อยก็ต้องทน ไม่นานก็สอบเสร็จ

40. ในวิชาภาษาไทย ครูได้ให้นักเรียนทำรายงานเป็นกลุ่มและรายบุคคล สุธิกำลังคิดว่าเขาควรทำรายงานชิ้นใดก่อน ถ้านักเรียนเป็นสุธิ จะทำอย่างไร
- ก. ถ้ารายงานบุคคลต้องออกรายงานก่อน ก็ทำรายงานบุคคลก่อน
 - ข. ทำรายงานกลุ่มก่อน เพราะเป็นงานของส่วนรวม
 - ค. ทำรายงานบุคคลก่อน เพราะถ้าเสร็จแล้วก็สามารถทำรายงานกลุ่มได้ดีขึ้น
 - ง. ทำรายงานบุคคลก่อน เพราะรายงานกลุ่มมีคนทำมากแล้ว
 - จ. แบ่งเวลาโดย ทำรายงานกลุ่มที่โรงเรียน และเมื่ออยู่บ้านก็ทำรายงานบุคคล
-

ภาคผนวก ฉ (ต่อ)

ด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

1. วันนี้ครูได้ให้หัวหน้าห้องรวบรวมแบบฝึกหัดของเพื่อนไปส่ง ซึ่งมีอยู่จำนวนมาก หัวหน้าห้องจึงขอให้เพื่อนอีกสักคนช่วยเขยยกแบบฝึกหัดไปส่ง ถ้านักเรียนเป็นคนหนึ่งที่อยู่ในห้องนี้ จะทำอย่างไร
 - ก. ไม่ไปช่วย แต่จะบอกให้เพื่อนคนอื่น ๆ ไปช่วยหัวหน้ายกแบบฝึกหัด
 - ข. ถ้าไม่มีภาระหรือธุระอะไรต้องทำ ก็จะช่วยยกแบบฝึกหัดไปส่ง
 - ค. รับอาสายกแบบฝึกหัดช่วยหัวหน้าห้อง
 - ง. ถ้าหัวหน้าห้องมาขอให้ช่วยโดยตรงก็จะช่วยเขยยกแบบฝึกหัดไปส่ง
 - จ. อยู่เฉย ๆ ทำเป็นไม่ได้ยินที่เขาพูด เพราะเดี๋ยวก็มีเพื่อนคนอื่น ๆ ไปช่วย
2. ชื่นจิตและน้องของเธอได้รับผิดชอบล้างจานโดยผลัดกันคนละวัน วันนี้ชื่นจิตนำถ้วยขนมที่เธอรับประทานเสร็จไปล้าง ก็พบว่าที่อ่างล้างชามยังมีถ้วยชามที่ไม่ได้ล้างอยู่อีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งวันนี้เป็นหน้าที่ของน้องชื่นจิต แต่น้องของเธอกำลังทำการบ้านซึ่งมีอยู่หลายวิชาเพื่อส่งในวันพรุ่งนี้ ถ้านักเรียนเป็นชื่นจิต จะทำอย่างไร
 - ก. ล้างจานแทนน้อง แต่พรุ่งนี้น้องต้องล้างจานแทนตนเอง
 - ข. เรียกน้องมาล้างจานก่อน แล้วค่อยกลับไปทำการบ้านต่อ เพราะเดี๋ยวจะลืม
 - ค. ไม่ต้องทำอะไร และนำถ้วยขนมของตนเองฝากรวมไปกับถ้วยชามที่มี เดี่ยวน้องก็มาจัดการเอง เพราะเป็นหน้าที่ที่น้องต้องรับผิดชอบ
 - ง. เรียกน้องให้มาล้างจาน และตนเองก็จะช่วยน้องล้างจานด้วย งานจะได้เสร็จเร็วขึ้น
 - จ. ล้างจานแทนน้อง เพราะน้องมีงานที่ต้องทำอีกมาก

3. ในตอนเช้าสุวิทย์เห็นต่อศักดิ์กำลังกวาดห้องอยู่เพียงคนเดียว จึงได้ซักถามและทราบว่าเพื่อนคนอื่นที่เป็นเวรทำความสะอาดร่วมกับต่อศักดิ์ในวันนี้ยังไม่มาถึงโรงเรียน และในบางครั้งต่อศักดิ์ก็ได้ทำความสะอาดคนเดียว ขณะที่พูดกันอยู่นั้นเพื่อนของสุวิทย์ที่อยู่ห้องข้าง ๆ ก็มาชวนสุวิทย์ลงไปเล่น ถ้านักเรียนเป็นสุวิทย์ จะทำอย่างไร
- ลงไปเล่นกับเพื่อน เพราะต่อศักดิ์จะต้องแก้ปัญหานี้ด้วยตนเอง
 - อยู่ช่วยต่อศักดิ์ทำเวร และชวนเพื่อนทำเวรช่วยต่อศักดิ์
 - อยู่เป็นเพื่อนคุยกับต่อศักดิ์ในขณะที่เขาทำเวรสักครู่ แล้วก็ขอตัวลงไปเล่น
 - ช่วยต่อศักดิ์ทำเวรสักครู่ แล้วขอตัวลงไปเล่นกับเพื่อน
 - อยู่ช่วยต่อศักดิ์ทำเวร และให้เพื่อนลงเล่นไปก่อน
4. ในบริเวณโรงเรียนเช่นตามถนน ม้านั่งหรือที่ต่าง ๆ มักจะมีขยะพวกเศษกระดาษหรือถุงพลาสติกทิ้งอยู่เรียกรวด ซึ่งบางครั้งภารโรงของโรงเรียนก็ไม่สามารถเก็บและทำความสะอาดได้ทั่วถึง วันนี้อุชชาศักดิ์และเพื่อน ๆ ชวนกันไปนั่งม้านั่งอ่อนหลังอาคารเรียน และพบเศษขยะทิ้งอยู่ที่ม้านั่งอ่อน ถ้านักเรียนเป็นอุชชาศักดิ์ จะทำอย่างไร
- รวบรวมขยะใส่ถุงพลาสติก หรือรวมเป็นกองไว้ และเก็บคนที่ทิ้งไปด้วย
 - ชวนเพื่อน ๆ ช่วยกันเก็บขยะที่ม้านั่งหินอ่อนดังกล่าวไปทิ้งในถังขยะ
 - ถ้าถังขยะอยู่บริเวณนั้นก็เก็บไปทิ้งในถัง ถ้าไม่มีก็จะรวบรวมใส่ถุงพลาสติกไว้ตรงนั้น
 - ไปหานั่งม้านั่งตัวที่ไม่มีขยะ หรือตัวที่มีขยะน้อย หรือไม่ก็ไปนั่งที่บริเวณอื่น
 - ทิ้งไว้ตรงนั้น แต่หากพบภารโรงก็จะบอกเขาว่าที่ม้านั่งหลังอาคารมีขยะอยู่มาก
5. ขณะที่โกสินทร์เดินอยู่บริเวณหน้าตลาดและกำลังรีบจะไปโรงเรียน เขาเห็นว่ามี้เด็กกำลังพยายามข้ามถนนตรงหน้าตลาดเพื่อข้ามไปยังอีกฝั่งหนึ่งแต่ก็ข้ามไม่ได้เพราะมีรถวิ่งอยู่มาก ถ้านักเรียนเป็นโกสินทร์ จะทำอย่างไร
- ขอให้ผู้ใหญ่ที่อยู่บริเวณนั้นพาเด็กคนนี้ข้ามถนน
 - ช่วยดูแลเด็กคนนั้น พอเห็นถนนว่างก็บอกให้เด็กคนนั้นข้าม
 - เดินผ่านไป ปล่อยให้เขาข้ามเองถือว่าการฝึกให้เขารู้จักช่วยเหลือตนเอง
 - บอกให้เด็กคนนั้นว่าก่อนจะข้ามถนนให้ดูรถให้ดี ๆ เสียก่อน
 - ไปส่งเด็กคนนั้นข้ามถนนไปอีกฝั่งหนึ่ง

6. ในตอนเย็นหลังเลิกเรียนก่อนออกจากห้อง เพื่อนที่เป็นเวรทำความสะอาดได้ขอให้นักเรียนในห้องช่วยยกเก้าอี้ขึ้นบนโต๊ะเพื่อความสะดวกในการทำความสะอาด สมโภชไม่ได้เป็นเวรทำความสะอาดในวันนี้ และเขาสังเกตเห็นว่ามียุเพื่อนหลายคนที่ยอกจากห้องโดยไม่ยกเก้าอี้ขึ้น ถ้านักเรียนเป็นสมโภช จะทำอย่างไร
- ยกเฉพาะเก้าอี้ของตนขึ้น สำหรับของเพื่อนคนอื่นนั้นเป็นหน้าที่ของเขา
 - ยกเฉพาะเก้าอี้ของตน แล้วออกไปตามเพื่อนที่ไม่ได้ยกเก้าอี้ให้กลับเข้ามายกให้เรียบร้อย
 - ไม่ทำตามที่เวรประจำวันขอ เพราะเป็นหน้าที่ของพวกเขาที่ต้องทำอยู่แล้ว
 - ช่วยยกเก้าอี้ของเพื่อนที่นั่งใกล้ ๆ กับตนเองขึ้นก็พอแล้ว ที่เหลือก็ให้คนอื่นยกบ้าง
 - ช่วยยกเก้าอี้ของเพื่อนคนอื่นที่ไม่ได้ยกขึ้นด้วยจนครบทุกโต๊ะ แล้วค่อยออกไป
7. วันเสาร์นี้ ทางคณะกรรมการหมู่บ้านของสมพรได้ประกาศเชิญชวนให้สมาชิกของหมู่บ้านออกมาร่วมกันพัฒนาถนนทางเข้าหมู่บ้าน สมพรทราบว่าทุกครั้งที่มีการพัฒนาหมู่บ้านจะมีคนไปช่วยกันมากมายอยู่แล้ว ถ้านักเรียนเป็นสมพร จะทำอย่างไร
- ถ้าผู้ปกครองไปช่วยพัฒนาหมู่บ้าน ตนเองก็จะไปร่วมพัฒนาด้วย
 - ไปช่วยเขาพัฒนา แต่ไปไม่นาน พอให้เขาเห็นว่าเราก็มาร่วมแล้ว
 - ไปช่วยเขาพัฒนา เพราะถึงแม้มีคนมากแล้วเราก็ไม่ควรละเลย
 - ไม่ไปพัฒนา จะทำงานอยู่กับบ้านเพราะมีคนไปร่วมพัฒนามากอยู่แล้ว
 - ไม่ไปพัฒนา เพราะเป็นงานของผู้ใหญ่ ไม่ใช่งานของเด็ก
8. ขณะที่ไตรภพกำลังเล่นตะกร้ออยู่ที่สนาม ได้มีนักเรียนรุ่นน้องวิ่งมาที่สนามตะกร้อแล้วสะดุดหกล้ม ทำให้ได้รับบาดเจ็บบริเวณหัวเข่า และข้อศอก ซึ่งต้องพาไปทำความสะอาดแผลและใส่ยาที่ห้องพยาบาล ถ้านักเรียนเป็นไตรภพ จะทำอย่างไร
- เข้าไปพุงรุ่นน้องคนนั้น และถามว่าไปห้องพยาบาลไหวหรือไม่ ถ้าไม่ไหวก็จะไปส่ง
 - บอกให้เพื่อนที่ไม่ได้เล่น พารุ่นน้องคนนั้นไปห้องพยาบาล
 - บอกให้รุ่นน้องคนนั้นไปห้องพยาบาล เพราะเดี๋ยวแผลจะอักเสบ
 - เล่นตามเดิม ไม่ต้องสนใจ อยากร่วมชมตัวเอง
 - หยุดเล่นตะกร้อ และช่วยพารุ่นน้องคนนั้นไปห้องพยาบาล

9. ขณะที่อนุชากำลังเดินเล่นอยู่บนทางเท้า เขาเห็นรถยนต์คันหนึ่งจอดเสียอยู่กลางถนนและเจ้าของรถกำลังพยายามที่จะเข็นรถคันนั้นเข้าจอดข้างทาง ถ้านักเรียนเป็นอนุชา จะทำอย่างไร
- เข้าไปอาสาช่วยเจ้าของรถเข็นรถเข้าข้างทาง
 - เข้าไปถามว่ารถเป็นอะไร และมีอะไรจะให้ช่วยหรือไม่
 - เดินผ่านไป เพราะไม่ได้เกี่ยวกับเราเท่าไร
 - แนะนำให้เขาไปเรียกช่างมาซ่อม และบอกทางไปร้านซ่อมรถให้เขา
 - ยืนดูอยู่ข้างทาง ถ้าเจ้าของรถขอให้ช่วยจึงค่อยเข้าไปช่วย
10. พรุ่งนี้วันอาทิตย์เพื่อนบ้านของสุพจน์จะมีการแต่งงาน วันนี้จึงมีคนมาช่วยจัดเตรียมงานสำหรับพรุ่งนี้มากมาย ถ้านักเรียนเป็นสุพจน์ จะทำอย่างไร
- ดูก่อนว่ามีธุระหรือการบ้านที่ต้องทำหรือไม่ ถ้าไม่มีก็จะไปช่วยเขาจัดเตรียมงาน
 - ไปช่วยเขาจัดเตรียมงานในวันนี้ เพราะจะมีสิ่งที่ต้องทำมากกว่าวันงานจริง ๆ
 - ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับ เพราะไม่ใช่หน้าที่ของเรา
 - วันนี้ยังไม่ไปเพราะมีคนมากแล้ว แต่จะไปช่วยในวันงาน
 - อยู่เฉย ๆ ถ้าเขามาชวนหรือมาเรียกก็จะไปช่วย
11. เข้าวันหนึ่ง อนุชเห็นโสภานั่งร้องไห้อยู่ที่ม้านั่งหลังอาคารเรียน จึงเข้าไปซักถามและทราบว่าโสภานเสียใจที่คุณพ่อและคุณแม่ทะเลาะกัน ถ้านักเรียนเป็นอนุช จะทำอย่างไร
- บอกเพื่อนว่าชีวิตคู่ก็ต้องมีการกระทบกระทั่งกันบ้างอย่าเสียใจไปเลย
 - บอกเพื่อนให้เลิกร้องไห้ซะ อย่าทำตัวเป็นเด็กขี้แยที่ไม่รู้จักโตสักที
 - บอกเพื่อนว่าเราเป็นเด็กอย่าไปยุ่งเรื่องผู้ใหญ่เลย ตั้งใจเรียนดีกว่า
 - รู้แล้วก็เงียบ ไม่ซักถามอะไรอีก เพราะบางทีโสภานอาจต้องการคิดอะไรคนเดียว
 - ไม่พูดอะไรเกี่ยวกับเรื่องนี้ แต่ชวนเพื่อนไปทำกิจกรรมอย่างอื่น หรือชวนคุยเรื่องอื่น

12. หลังจากที่คุณยายของมานะเสียชีวิตลง มานะมักจะนั่งเหม่อลอยเสมอ เพชรซึ่งเป็นเพื่อนของมานะได้ซักถามและทราบว่า มานะคิดถึงคุณยายของเขามาก ถ้านักเรียนเป็นเพชร จะทำอย่างไร
- ไม่พูดเรื่องนี้อีก และชวนมานะไปทำกิจกรรมอย่างอื่น
 - บอกให้มานะไม่ต้องเสียใจ เพราะเป็นเรื่องธรรมดาของมนุษย์
 - ไม่ซักถามต่อ และเดินไปที่อื่น เพราะบางทีมานะอาจต้องการอยู่ตามลำพัง
 - บอกมานะว่าอย่าทำตัวเป็นเด็ก ๆ และถึงเขาทำอย่างนี้คุณยายก็ไม่พินิจขึ้นมา
 - นั่งเฉย ๆ ไม่พูดอะไร และอยู่เป็นเพื่อนมานะเพื่อไม่ให้เขาเหงา
13. สุนัขของชูใจออกไปหาเศษอาหารกินนอกบ้านและถูกวางยาจนตาย ทำให้เธอรู้สึกเสียใจและร้องไห้ ไพลินซึ่งเป็นเพื่อนของชูใจเดินมาเห็นเหตุการณ์นี้พอดี ถ้านักเรียนเป็นไพลินจะทำอย่างไร
- เข้าไปนั่งใกล้ ๆ แต่ก็ไม่ซักถามอะไร เพราะชูใจอาจจะเสียใจมากขึ้น
 - บอกชูใจให้หักห้ามความเสียใจ มันไปสบายแล้ว
 - สมน้ำหน้าชูใจ และบอกว่าเป็นเพราะเลี้ยงดูสุนัขไม่ดี
 - สอบถามเรื่องราวที่เกิดขึ้น และช่วยชูใจนำสุนัขไปฝัง
 - เดินผ่านไปเฉย ๆ ไม่ต้องถาม เพราะไม่ใช่เรื่องใหญ่โตอะไร
14. เมื่อวันก่อนสมคิดซึ่งเป็นเพื่อนร่วมชั้นของไมตรี ได้ประสบอุบัติเหตุและได้เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล เพื่อน ๆ ในห้องได้ชวนกันไปเยี่ยมสมคิดในตอนเย็นวันนี้ แต่ไมตรีกับสมคิดไม่ค่อยสนิทกันเท่าไร ถ้านักเรียนเป็นไมตรี จะทำอย่างไร
- เขียนการ์ด หรือฝากของเยี่ยมกับเพื่อน ไปเยี่ยมสมคิดแทน
 - ไม่ไปเยี่ยมเพราะไม่ได้สนิทกันและเพื่อนก็ไปมากแล้ว
 - ดูก่อนว่ามีธุระอะไรหรือไม่ในตอนเย็น ถ้ามีธุระก็ไม่ไป
 - ไปเยี่ยมสมคิดในฐานะที่เป็นเพื่อนร่วมห้องเรียนเดียวกัน
 - ฝากเพื่อน ๆ ไปบอกสมคิดด้วยว่าขอให้หายเร็ว ๆ

15. ในการแข่งขันบาสเกตบอลวันนี้ ชูศักดิ์ได้บอกให้วินัยและเพื่อน ๆ ในห้องช่วยไปเชียร์ให้กำลังใจแก่เขาด้วย แต่ในเวลาเดียวกันกับที่ชูศักดิ์แข่งบาสเกตบอลนั้น ที่สนามฟุตบอลก็มีการแข่งขันฟุตบอลนัดชิงชนะเลิศ ซึ่งวินัยก็อยากจะไปดูเช่นกัน ถ้านักเรียนเป็นวินัย จะทำอย่างไร
- บอกชูศักดิ์ว่าเขาจะไปดูชูศักดิ์แข่งไม่ได้เพราะจะไปดูฟุตบอล แต่ก็ขอให้ชูศักดิ์ชนะ
 - ไป ๆ มา ๆ ระหว่างสนามบาสเกตบอลกับสนามฟุตบอลเพื่อดูการแข่งขันทั้งสองประเภท
 - ไปเชียร์ชูศักดิ์ในครั้งแรก ส่วนครั้งเวลาหลังก็ไปดูฟุตบอล
 - ไปดูการแข่งขันฟุตบอล เพราะชูศักดิ์ต้องมีเพื่อนคนอื่นไปช่วยเชียร์อยู่แล้ว
 - อยู่เชียร์ชูศักดิ์จนเล่นเสร็จแล้วค่อยไปดูการแข่งขันฟุตบอล
16. คณูพรเป็นคนนิสัยไม่ค่อยดีแต่เรียนเก่ง ได้เป็นตัวแทนของห้องไปแข่งขันตอบปัญหาและได้รับรางวัลชนะเลิศกลับมา และเมื่อเขาพบพรชัยซึ่งเป็นเพื่อนร่วมชั้น เขาก็เล่าเรื่องที่เขาประสบความสำเร็จในครั้งนีให้ฟัง ถ้านักเรียนเป็นพรชัย จะทำอย่างไร
- บอกคณูพรว่าอย่าคุยโม้โอ้อวด หรือดีใจให้มากเกินไป
 - ไม่ขอฟังเรื่องของเขา บอกว่าตนเองมีงานที่ต้องไปทำอีกมาก
 - ร่วมแสดงความยินดีกับคณูพร แม้จะไม่ค่อยเต็มใจก็ตาม
 - ร่วมแสดงความยินดีกับคณูพร และบอกว่าเขาเก่งจริง ๆ
 - รับฟังเฉย ๆ ไม่กล่าวว้ออะไร แล้วขอตัวไปทำธุระอื่น
17. สมเกียรติได้รับการคัดเลือกจากโรงเรียน ให้ไปร่วมแข่งขันการตอบปัญหาทางวิชาการ ซึ่งต้องแข่งกับนักเรียนอีกหลายโรงเรียนทำให้สมเกียรติรู้สึกกังวลและไม่อยากไปร่วมงาน สุรัชซึ่งเป็นเพื่อนของสมเกียรติทราบถึงความรู้สึกของสมเกียรติดี ถ้านักเรียนเป็นสุรัช จะทำอย่างไร
- อยู่เฉย ๆ ไม่ต้องทำอะไร เดี่ยวสมเกียรติก็แก้ปัญหาเองได้
 - หาหนังสือมาให้สมเกียรติ และฝึกการตอบปัญหาช่วยสมเกียรติ
 - รับอาสาสมเกียรติไปบอกครูให้หาคนอื่นไปแข่งขันแทน
 - พูดให้สมเกียรติเกิดความมั่นใจที่จะไปแข่งขัน
 - บอกสมเกียรติว่า ถ้าไม่อยากไปก็ไม่ต้องไป และถึงไปก็อาจจะไม่ชนะก็ได้

18. รัตนาเป็นคนที่มีความวิตกกังวลเกี่ยวกับผลการสอบมาก วันนี้ครูได้บอกคะแนนผลการสอบวิชาคณิตศาสตร์ ปรากฏว่ารัตนาได้คะแนนจากการสอบครั้งนี้ น้อยมาก อุษณีย์ซึ่งเป็นเพื่อนของรัตนาสังเกตว่า หลังจากที่รัตนาทราบคะแนนแล้วเธอก็ไม่ร่าเริงเหมือนเดิม และปลีกตัวไปอยู่ตามลำพัง ถ้านักเรียนเป็นอุษณีย์ จะทำอย่างไร
- นั่งเป็นเพื่อนรัตนา และคุยถึงเรื่องอื่น ที่ไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องผลการสอบ
 - บอกรัตนาว่า ก็ไม่ต้องใจเรียนเอง แล้วจะมาเสerahซึมไปทำไม
 - บอกรัตนาว่าต่อไปให้ตั้งใจเรียน และอ่านหนังสือให้มากกว่านี้
 - บอกรัตนาว่าโอกาสหน้ายังมี อย่าไปคิดอะไรมาก ไม่ใช่เราคนเดียวที่ได้คะแนนน้อย
 - อยู่เฉย ๆ ให้รัตนาอยู่คนเดียวสักพัก เดี่ยวก็ดีขึ้นเอง
19. วุฒิชัยกับชัยวัฒน์เป็นเพื่อนร่วมชั้นแต่ไม่ค่อยสนิทกันมากนัก วันหนึ่งชัยวัฒน์ทราบว่าวุฒิชัยคิดถึงเสพย์ติดชนิดหนึ่งและกำลังจะหาทางเลิกสิ่งเสพย์ติดนั้น แต่ก็ยังเลิกไม่ได้ ถ้านักเรียนเป็นชัยวัฒน์ จะทำอย่างไร
- บอกวุฒิชัยว่า ถ้าต้องการให้ช่วยเหลืออะไรก็ให้บอก
 - บอกวุฒิชัยว่า พยายามต่อไปอย่าทิ้งความตั้งใจ ต้องเลิกได้แน่นอน
 - บอกวุฒิชัยว่า เพื่อนอนาคต วุฒิชัยจะต้องเลิกสิ่งเสพย์ติดนี้ให้ได้
 - บอกวุฒิชัยว่า เห็นมาเยอะแล้ว ไม่เห็นมีใครเลิกได้จริงๆ สักที
 - อยู่เฉย ๆ ไม่เข้าไปยุ่งดีกว่า เดี่ยวจะพลอยเสียไปด้วย
20. เชิดศักดิ์และอุเทนเป็นเพื่อนที่เรียนห้องเดียวกัน วันพุธที่จะถึงนี้อุเทนจะต้องได้ออกไปพูดหน้าห้อง เชิดศักดิ์รู้ว่าอุเทนเป็นคนที่ไม่ค่อยกล้าพูดและมีความกังวลที่จะออกไปพูดหน้าห้อง ถ้านักเรียนเป็นเชิดศักดิ์ จะทำอย่างไร
- บอกให้อุเทนทำใจซะ เพราะยังไงทุกคนก็ต้องได้ออกไปพูดเหมือนกัน
 - บอกอุเทนว่าถ้าไม่กล้าก็ไม่ต้องออกไปพูด
 - พูดถากถางให้อุเทนเกิดความโกรธ และกล้าออกไปพูดเพื่อลบคำสบประมาท
 - พูดให้อุเทนเกิดความมั่นใจที่จะออกไปพูดหน้าห้อง
 - อยู่เฉย ๆ ไม่ต้องทำอะไร เอาตัวของเราให้รอดก่อน

21. วันนี้ครูให้การบ้านคณิตศาสตร์เรื่องสมการ 10 ข้อ อัญชลิทำได้เพียง 5 ข้อ ส่วนที่เหลือยังทำไม่ได้ จึงถามเพื่อน ๆ ว่ามีใครทำได้บ้างช่วยอธิบายให้เธอด้วย วรพงษ์ซึ่งสามารถทำได้ทุกข้อก็ได้ยื่นที่เธอพูด แต่เขาไม่ค่อยชอบนิสัยของอัญชลิ ถ้านักเรียนเป็นวรพงษ์ จะทำอย่างไร
- อยู่เฉย ๆ แต่ถ้าอัญชลิมาขอให้อธิบายการบ้านดังกล่าวก็จะอธิบายให้ฟัง
 - ช่วยอธิบายการบ้านให้ แต่พยายามแสดงอาการให้รู้ว่าตนเองไม่ชอบอัญชลิ
 - อธิบายการบ้านประมาณ 1 หรือ 2 ข้อ ที่เหลือก็บอกให้อัญชลิทำเอง
 - อยู่เฉย ๆ หรือเดินหนีไปที่อื่น เดี่ยวอัญชลิก็แก้ปัญหาเองได้
 - ช่วยอธิบายการบ้านให้อัญชลิเข้าใจ แม้จะไม่ชอบนิสัยก็ตาม
22. ในขณะที่รเทพกำลังทำการบ้านวิชาวิทยาศาสตร์อยู่นั้น ภาสกรได้มาขอให้เขาช่วยอธิบายการบ้านวิชาภาษาอังกฤษซึ่งมีอยู่หลายข้อ เพราะรเทพเป็นคนที่เก่งในวิชาภาษาอังกฤษมาก ถ้านักเรียนเป็นรเทพ จะทำอย่างไร
- หยุดทำการบ้านวิทยาศาสตร์ของตน และอธิบายการบ้านภาษาอังกฤษให้ภาสกรจนเข้าใจ
 - อธิบายให้ภาสกรสัก 1-2 ข้อ แล้วให้เขาลองทำด้วยตนเองก่อน ถ้าไม่เข้าใจจึงค่อยถามอีก
 - ไม่อธิบายการบ้านภาษาอังกฤษให้ภาสกร และบอกว่าตนเองก็ไม่เข้าใจเหมือนกันเพราะยังไม่ได้ทำ
 - บอกให้ภาสกรรอ ขอให้ตนเองทำการบ้านวิทยาศาสตร์ให้เสร็จก่อนแล้วจะอธิบายให้ฟัง
 - แนะนำให้ภาสกรไปถามเพื่อนคนอื่น แต่ถ้าภาสกรไม่ไปก็ให้เขารอตนเองทำการบ้านวิทยาศาสตร์ให้เสร็จก่อน
23. ขณะที่สมัยกำลังดูละครทางโทรทัศน์อยู่นั้น สมานซึ่งเป็นน้องของสมัยได้ขอให้เขาช่วยสอนการบ้าน ถ้านักเรียนเป็นสมัย จะทำอย่างไร
- บอกน้องว่าจะดูละคร ให้น้องทำการบ้านด้วยตนเอง อย่ามารบกวน
 - สอนการบ้านให้น้องเพื่อเป็นตัวอย่าง 1 - 2 ข้อ แล้วให้น้องลองทำข้อที่เหลือเอง
 - บอกให้น้องรอก่อน จะสอนช่วงที่มีโฆษณา หรือหลังละครจบ
 - สอนการบ้านน้อง และก็บ่นไปด้วยว่าทำไมไม่รู้จักทำด้วยตนเอง
 - หยุดดูละคร และสอนการบ้านให้น้องก่อน

24. ในการจัดงานประจำปีของโรงเรียน ทางโรงเรียนได้มอบหมายให้ห้องของมนัสจัดรายการบันเทิงเพื่อแสดงบนเวที และมีรางวัลแจกให้ด้วย แต่เพื่อน ๆ ในห้องยังตกลงกันไม่ได้ว่าจะแสดงอะไรจึงจะดี ถ้านักเรียนเป็นมนัส จะทำอย่างไร
- บอกเพื่อนว่าถ้าลำบากมากก็ไม่ต้องแสดงกันดีกว่า แล้วก็เดินออกห้องไป
 - พยายามเสนอความคิดของตนเองว่าจะแสดงอะไรให้มากที่สุด แล้วให้เพื่อนพิจารณา
 - ออกไปเดินเล่นข้างนอกแล้วค่อยกลับมาถามเพื่อนว่าได้รับการแสดงกันหรือยัง
 - บอกให้เพื่อนแต่ละคนเสนอความคิด แล้วช่วยกันลงมติว่าจะแสดงอะไร
 - นั่งฟังเพื่อนแสดงความคิดเห็น ไม่ต้องแสดงความคิดเห็นอะไร
25. จากการเรียนเรื่องโจทย์ปัญหาเศษส่วน ปรากฏว่ามีเพื่อนนักเรียนอยู่จำนวนหนึ่งที่ไม่เข้าใจ และได้มาขอให้สมพรช่วยอธิบายเรื่องนี้ในตอนเย็นหลังเลิกเรียน เพราะสมพรเป็นคนเรียนเก่งและตอบคำถามครูเกี่ยวกับเรื่องนี้ได้ตลอด แต่สมพรตั้งใจว่าเย็นนี้จะไปเอาปลาหางนกยูงที่บ้านเพื่อน ถ้านักเรียนเป็นสมพร จะทำอย่างไร
- ขอโทษเพื่อน ๆ และบอกว่าวันนี้ไม่ว่าง ขออธิบายเรื่องนี้ในวันพรุ่งนี้ก็ได้
 - บอกเพื่อนว่าวันนี้ไม่ว่าง ให้ไปหาเพื่อนคนอื่นที่เข้าใจ หรือให้ไปถามครูผู้สอน
 - บอกให้เพื่อนรออยู่ที่โรงเรียน จะขอไปเอาปลาก่อนแล้วจะรีบกลับมาอธิบายให้
 - อธิบายหลักการในการทำโจทย์ปัญหาพอคร่าว ๆ แล้วขอตัวไปเอาปลาถ้ายังไม่เข้าใจ ค่อยถามใหม่
 - อยู่อธิบายให้เพื่อน ๆ เข้าใจ ถ้าเย็นนี้ไม่ทันไปเอาปลา ก็ไปเอาพรุ่งนี้ก็ได้
26. ในการทำโครงการงานวิทยาศาสตร์เพื่อประกวดในระดับชั้น กลุ่มของเอกวิทย์กำลังมีปัญหาในเรื่องการลงข้อสรุปของโครงการ และได้มาขอให้นักเรียนซึ่งอยู่อีกกลุ่มหนึ่งช่วยเสนอแนะความคิดเห็น นักเรียนจะทำอย่างไร
- ช่วยเสนอความคิดเห็นให้ แต่ก็แสดงท่าทางที่ไม่เต็มใจเท่าไร
 - บอกเอกวิทย์ว่า ของแบบนี้เขาไม่ช่วยกันหรอก ใครฉลาดกว่าคนนั้นก็ชนะ
 - ไม่ช่วยเสนอความคิด และบอกให้เพื่อนไปปรึกษาครูหรือเพื่อนคนอื่น
 - เสนอแนะความคิดเห็นของตนให้กลุ่มของเอกวิทย์ฟังด้วยความเต็มใจ
 - เสนอแนะพอเป็นแนวทางให้เขาเท่านั้น ที่เหลือให้คิดกันเอง

27. ในวันจันทร์ที่จะถึงนี้จะมีการสอบกลางภาค เพื่อน ๆ ในห้องได้นัดกันมาที่โรงเรียนในวันเสาร์ก่อนที่จะถึงวันสอบเพื่อทบทวนวิชาที่จะต้องใช้สอบ และขอให้เพื่อนที่มีความสามารถในวิชาต่าง ๆ มาช่วยกันทบทวน ถ้านักเรียนเป็นคนที่เก่งในวิชาคณิตศาสตร์ จะทำอย่างไร
- เตรียมตัวมาให้ดี และมาช่วยทบทวนวิชาคณิตศาสตร์ให้กับเพื่อน
 - ถ้าเพื่อนมาขอให้ตนช่วยทบทวนโดยตรง ก็จะมาช่วยทบทวนให้
 - ถ้ามีเพื่อนที่เก่งในวิชาอื่นมาช่วยทบทวน ตนเองก็จะมาช่วยทบทวนเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้กัน
 - มา แต่รอฟังเพื่อนคนอื่นทบทวนก่อน แล้วช่วยพูดเสริมให้ในส่วนที่ตนเองทราบ
 - ไม่มา จะอ่านหนังสืออยู่ที่บ้าน เพราะคนมรภมักจะชวนกันพูดเรื่องอื่น
28. สัปดาห์หน้าจะมีการสอบอ่านภาษาอังกฤษ มาณพซึ่งมีปัญหาในการออกเสียงภาษาอังกฤษ ไม่ถูกต้อง ได้มาขอให้อุทัยซึ่งอ่านภาษาอังกฤษได้ดีมากช่วยสอนวิธีการออกเสียง ขณะนั้นอุทัยกำลังจะไปเล่นกีฬาอยู่พอดี ถ้านักเรียนเป็นอุทัย จะทำอย่างไร
- งดไปเล่นกีฬา เพื่ออยู่สอนการอ่านภาษาอังกฤษให้มาณพ
 - แนะนำให้มาณพไปหาเพื่อนคนอื่นช่วยสอนแทน หรือถ้ายังไงก็ให้มาหาตนเอง
 - บ่นบ้างเล็กน้อย แต่ก็สอนการอ่านภาษาอังกฤษให้มาณพ
 - บอกมาณพว่าตนเองไม่ว่าง จะไปเล่นกีฬาให้หัดอ่านเอง
 - สอนพื้นฐานให้มาณพก่อน ที่เหลือให้ไปฝึกต่อ ถ้ามีปัญหา ก็เอาไว้คราวต่อไป
29. ในชั่วโมงภาษาไทย ครูได้ถามความหมายของราชาศัพท์ที่ได้สอนไปเมื่อคราวที่แล้วและให้โสภิตลุกขึ้นตอบ แต่โสภิตตอบไม่ได้ ครูจึงไม่อนุญาตให้นั่งจนกว่าจะมีใครคนใดคนหนึ่งในห้องที่ตอบถูก แต่ครูท่านนี้เป็นคนที่ดูมาก ทำให้นักเรียนไม่กล้าตอบ อุดมเป็นคนหนึ่งที่ทราบความหมายของคำราชาศัพท์นี้ ถ้านักเรียนเป็นอุดม จะทำอย่างไร
- บอกคำตอบให้เพื่อนที่นั่งข้าง ๆ รู้ และให้เขาตอบครูแทนตนเอง
 - บอกคำตอบให้เพื่อนที่นั่งข้าง ๆ รู้ และให้เขาบอกโสภิตแทนตนเอง
 - ลุกขึ้นตอบคำถามเรื่องนี้แทนโสภิต
 - อยู่เฉย ๆ รอให้คนอื่นตอบ หรือรอนจนกว่าครูจะเรียกให้ตอบ
 - แอบบอกคำตอบให้โสภิตทราบ และให้โสภิตเป็นผู้ตอบ

30. มาลีเป็นคนที่มีฝีมือในการทำกล้วยบวชชีมาก จวีวรรณซึ่งเป็นเพื่อนของมาลีก็ชอบรับประทานกล้วยบวชชีแต่ทำไม่เป็น จึงขอให้มาลีช่วยสอนวิธีการทำกล้วยบวชชีให้ที่บ้าน ในวันหยุดที่จะถึงนี้ ซึ่งตามปกติในวันหยุดมาลีจะคอยดูรายการโทรทัศน์ที่ชอบอยู่ที่บ้าน ถ้านักเรียนเป็นมาลี จะทำอย่างไร
- ขอลेंสอนการสอนไปเป็นวันอื่น หรือเวลาอื่นที่ว่าง
 - เขียนวิธีทำและอธิบายขั้นตอนให้จวีวรรณไปหัดทำเอง
 - ไปดูโทรทัศน์ที่บ้านจวีวรรณ และสอนเพื่อนไปด้วย
 - ไปสอนจวีวรรณทำกล้วยบวชชี ไม่ต้องดูโทรทัศน์สักวันหนึ่งก็ได้
 - ไม่ไปสอน และบอกจวีวรรณว่าตนเองไม่มีเวลาว่าง
31. กัมพลได้เงินมาโรงเรียนวันละ 20 บาท เขาจะใช้เป็นค่าอาหาร 10 บาท ที่เหลือจะเป็นค่าขนมและน้ำ วันนี้ธงชัยซึ่งเป็นเพื่อนร่วมชั้นของกัมพลืมเอาเงินมาโรงเรียนและได้มาขอยืมเงินจากกัมพล ถ้านักเรียนเป็นกัมพล จะทำอย่างไร
- แบ่งเงินให้ธงชัย 10 บาท วันนี้งดซื้อขนมและน้ำสักวันหนึ่งก็แล้วกัน
 - ไม่ให้ยืมเงิน แต่จะถามยืมเงินจากเพื่อนคนอื่นให้ธงชัย
 - ไม่ให้ยืมเงิน และบอกธงชัยว่าตนเองก็ไม่มีเงินเหมือนกัน แล้วรีบเดินหนีไปที่อื่น
 - ให้ธงชัยยืมเงินน้อยกว่า 10 บาท และที่เหลือก็ให้ไปยืมจากเพื่อนคนอื่น
 - ไม่ให้ยืมเงิน และบอกให้ธงชัยไปยืมจากเพื่อนคนอื่น
32. ประทุมเก็บเงินค่าขนมที่ได้รับเพื่อนำไปซื้อที่ตลาดผม และตั้งใจว่าจะไปซื้อในเย็นวันนี้ แต่พอช่วงบ่ายสุภาเพื่อนของประทุมได้มาขอยืมเงินเพื่อนำไปจ่ายค่ากิจกรรมซึ่งมีกำหนดต้องจ่ายในวันนี้ ถ้านักเรียนเป็นประทุม จะทำอย่างไร
- ถ้าสุภาสัญญาว่าจะนำเงินที่ยืมมาคืนในเย็นนี้หรือพรุ่งนี้ก็จะให้ยืม
 - ไม่ให้ยืม เพราะเราเองก็จำเป็นที่จะต้องซื้อ
 - ไม่ให้ยืมเงินของตนเอง แต่จะไปขอยืมเงินจากเพื่อนคนอื่นให้สุภา
 - หักเงินที่จะซื้อที่ตลาดผมไว้ ที่เหลือก็ให้สุภายืม ถ้าไม่ครบก็บอกให้สุภาไปยืมเพื่อนคนอื่นอีก
 - ให้สุภายืมเงินไปก่อน สำหรับที่ตลาดผมค่อยไปซื้อวันอื่นก็ได้

33. วันนี้ตอนเย็นหลังเลิกเรียน ปวีณาเพื่อนของบุษบาได้มาขอเรียไรเงินจากเธอเพื่อเอาไปช่วยนักเรียนรุ่นน้องคนหนึ่งซึ่งไม่มีเงินขึ้นรถกลับบ้าน ซึ่งบุษบาก็กำลังตั้งใจว่าจะไปซื้อลูกชิ้นมารับประทานในช่วงที่รอรถ ถ้านักเรียนเป็นบุษบา จะทำอย่างไร
- ร่วมบริจาคให้บางส่วน และก็บ่นไปด้วยว่า มีมารคอหอยจนได้
 - ไม่บริจาค บอกเพื่อนว่าจะไปซื้อลูกชิ้นมารับประทานเพราะกำลังหิว
 - บริจาคให้บ้างเล็กน้อย เพราะต้องเหลือเงินไว้ซื้อลูกชิ้น
 - ร่วมบริจาคเงินไปบางส่วนแต่บอกเพื่อนว่าครั้งนี้ครั้งเดียวเท่านั้นนะ และจำหน้าน้องคนนั้นไว้
 - เอาเงินที่จะซื้อลูกชิ้นบริจาคให้ไป วันนี้ยังไม่ต้องกินลูกชิ้นก็ได้
34. ทุกวันถ้าคุณจะเหลือเงินเก็บจากค่าขนมวันละ 5 บาท เพื่อสะสมซื้อของตามที่ต้องการ แต่ในช่วงสัปดาห์นี้ทางโรงเรียนได้จัดตั้งผู้รับบริจาคเงินรวมน้ำใจสู่ผู้ประสบอุทกภัยที่อยู่ในภาคอื่น และประกาศเชิญชวนให้นักเรียนร่วมกันบริจาค ถ้านักเรียนเป็นลำดวง จะทำอย่างไร
- ร่วมบริจาคเงิน และชวนเพื่อนๆ ร่วมบริจาคด้วย เพื่อช่วยเหลือผู้อื่น
 - บริจาควันละบาทสองบาทจนครบ 1 สัปดาห์ หรือบริจาคเพียงวันสองวันก็ได้
 - ไม่ร่วมบริจาค เพราะจะทำให้ได้เงินสะสมไม่ครบตามที่กำหนด
 - ไม่ร่วมบริจาค และบอกเพื่อนๆ ว่า แน่ใจหรือไม่ว่าเขาจะเอาเงินที่ได้ไปช่วยผู้ประสบอุทกภัยจริง
 - คุณก่อนว่ามีคนบริจาคมากแล้วหรือยัง ถ้ามีมากแล้วก็ไม่จำเป็นที่จะบริจาค
35. ในฤดูหนาวปีนี้ ทางโรงเรียนของทวนทองได้ขอรับบริจาคเครื่องนุ่งห่มกันหนาวจากนักเรียน เพื่อนำไปช่วยเหลือผู้ที่ยากแค้น ซึ่งก็มีผู้ร่วมบริจาคมากมายและที่บ้านของทวนทองก็พอมีเสื้อกันหนาวเก่าที่ยังพอใช้ได้อยู่บ้าง ถ้านักเรียนเป็นทวนทอง จะทำอย่างไร
- คุณก่อนว่ามีเสื้อกันหนาวเก่าหลายตัวหรือไม่ ถ้ามีมากก็จะแบ่งบางส่วนมาร่วมบริจาค
 - นำเสื้อกันหนาวที่มีอยู่มาร่วมบริจาค และชวนเพื่อนคนอื่นร่วมบริจาคด้วย
 - ไม่บริจาค เนื่องจากจะเก็บไว้ใส่เองจะได้ไม่ต้องซื้อตัวใหม่
 - ไม่บริจาค และบอกเพื่อนว่าคนที่รับเสื้อไปนั้น อาจนำไปทำอย่างอื่น
 - ไม่บริจาคแต่จะเก็บไว้ให้น้อง หรือเอาให้ญาติ

36. ทางโรงเรียนของกัญญาได้จัดผ้าป่าหนังสือขึ้น และเชิญชวนให้นักเรียนร่วมบริจาคหนังสือเรียนที่ให้อ่านแล้วเพื่อนำไปให้เด็กในชนบทที่ห่างไกลได้นำไปใช้เรียน ถ้านักเรียนเป็นกัญญา จะทำอย่างไร
- คัดเฉพาะหนังสือเรียนที่เก่า ๆ ไปร่วมบริจาค
 - ไม่บริจาค แต่จะนำไปขายลดราคาให้กับรุ่นน้องคนอื่น
 - ไม่บริจาค เพราะจะเก็บไว้ให้ห้องใช้ต่อไป หรือเอาไว้ทบทวนต่อไป
 - ไม่บริจาค และบอกเพื่อนว่าตนเองมักจะเห็นเขานำหนังสือที่ได้รับบริจาคไปพับดูขาย
 - ร่วมบริจาคหนังสือเรียนที่มีอยู่ให้กับทางโรงเรียน และชวนเพื่อนให้ร่วมบริจาคด้วย
37. วันนี้อยู่ที่โรงเรียนได้แจกของผ้าป่าให้กับห้องเรียนทุกห้องเพื่อสมทบทุนซ่อมแซมวัดแห่งหนึ่ง ห้องละ 1 กอง ๆ ละ 100 บาท ภิญญาไม่รู้จำว่าวัดแห่งนี้อยู่ที่ไหน และเขายังไม่ได้บริจาคเงิน รวมทั้งพบว่าเงินบริจาคก็เกิน 100 บาทแล้ว ถ้านักเรียนเป็นภิญญา จะทำอย่างไร
- ถามเพื่อน ๆ ก่อนว่า วัดนี้อยู่ที่ไหนและเป็นอย่างไร แล้วค่อยตัดสินใจในการบริจาค
 - ไม่บริจาคอีก เพราะเงินที่ได้ก็เกินจากที่กำหนดแล้ว
 - ไม่บริจาคอีก และบอกเพื่อนที่ยังไม่ได้บริจาคว่า ได้เงินเกินแล้ว ไม่ต้องบริจาคอีกก็ได้
 - ร่วมบริจาคอีก เพื่อสมทบทุนซ่อมแซมวัด และชวนเพื่อนคนอื่นที่ยังไม่ได้บริจาคร่วมบริจาคเพิ่มอีก
 - ร่วมบริจาคอีกนิดหน่อย เพราะเพื่อน ๆ จะว่าได้ว่าไม่บริจาค
38. ขณะที่สุเทพจะเดินเข้าไปซื้อขนมในตลาด เขาเห็นขอทานพิการสองพ่อลูกนั่งขอทานอยู่ที่ทางเข้าตลาด เมื่อเห็นเขาก็อดที่จะสงสารไม่ได้ แต่ถ้าเขาเอาเงินให้ขอทานเขาก็จะได้รับประทานขนมน้อยลง ถ้านักเรียนเป็นสุเทพ จะทำอย่างไร
- ครั้งนี้อย่างไม่บริจาค คราวต่อไปค่อยเตรียมเงินมาด้วย
 - แบ่งเงินบางส่วนบริจาคให้ขอทาน
 - ไปซื้อขนมก่อน ถ้ามีเงินเหลือค่อยกลับมาบริจาค
 - ไม่ให้เงินขอทาน เพราะเป็นการสนับสนุนขอทานให้มีมากขึ้น
 - ไม่ให้เงินขอทาน เพราะเราจะได้รับประทานขนมน้อยลง

39. วันนี้ดิเรกซื้อปากกาสีน้ำเงินมาใหม่ 2 ด้าม ในขณะที่นั่งเรียนอยู่นั้น สมคิดเพื่อนในชั้นเรียนไม่ได้เอาปากกา มา จึงขอยืมเพื่อน ๆ ในห้อง ซึ่งดิเรกก็อยู่ในเหตุการณ์นั้นด้วย ถ้านักเรียนเป็นดิเรก จะทำอย่างไร
- ก. ทำเฉย ๆ ไว้ ไม่ให้ยืมเพราะเพิ่งซื้อมาใหม่
 - ข. แบ่งขายให้สมคิดซื้อต่อจากตนเองไป 1 ด้าม
 - ค. รอจนกระทั่งสมคิดขอยืมจากเพื่อนไม่ได้จริงๆ ถึงจะให้ยืม
 - ง. ให้สมคิดยืมปากกา แล้วพรุ่งนี้ให้ซื้อด้ามใหม่มาคืน
 - จ. ให้สมคิดยืมปากกา และให้นำมาคืนหลังเลิกเรียน
40. ตอนกลางวันหลังรับประทานอาหารแล้ว เวทินได้ซื้อขนมหลายอย่างที่เขชอบไปนั่งรับประทาน ขณะที่รับประทานอยู่นั้นก็มีเพื่อนในชั้นเรียนเดินผ่านมา ถ้านักเรียนเป็นเวทิน จะทำอย่างไร
- ก. เก็บขนมซ่อนไว้ก่อน แล้วค่อยเอาขึ้นมารับประทานเมื่อเพื่อนเดินผ่านไปแล้ว
 - ข. เฉย ๆ ไม่พูดอะไร นั่งรับประทานขนมไปเรื่อย
 - ค. ชวนเพื่อน ๆ ที่ผ่านมาให้มารับประทานขนมด้วยกัน
 - ง. ถ้าเพื่อนไม่หันมาทางนี้ ก็ไม่ต้องชวนมารับประทาน
 - จ. ทักทายเพื่อนตามปกติ แต่ไม่ชวนมารับประทานขนม
-

ภาคผนวก ข

ค่าน้ำหนักถ่วง และค่าความสัมพันธ์ของแบบวัดแต่ละข้อที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ
ของคุณธรรมในแต่ละด้าน

ด้านความกตัญญูทศเวที

ข้อ	ค่าน้ำหนักถ่วงในองค์ประกอบที่				ค่า ความสัมพันธ์
	1	2	3	4	
1.	.00760	.02050	.09088	.27195	.08269
2.	.16295	.02743	.30061	.32957	.22629
3.	.07141	.06569	.40722 ⁺	.23460	.23028
4.	.24947	.05948	.14725	.27777	.16461
5.	.55713	.00694	.33137	.00663	.42029
6.	-.09137	.20771	.34323 ⁺	.02805	.17008
7.	.28544	.15157	.02557	.57647	.43742
8.	.02576	.04623	.39632 ⁺	-.06464	.16405
9.	.12814	.47667	.23511	.08125	.30552
10.	-.19796	.47738	.16391	-.00135	.29395
11.	.07181	-.00878	.17906	.25676	.10322
12.	.21397	.09994	.31280	.39674	.31102
13.	.18343	.04046	.47964 ⁺	.02962	.26622
14.	.29566	.12903	.37335 ⁺	.03529	.24470
15.	.37657	.05667	.28623	-.10645	.23827
16.	-.01643	.13716	.32426 ⁺	.32083	.22716
17.	.14433	.22778	.30045 ⁺	.11815	.17694
18.	.13881	.09178	-.27664	.25838	.17098
19.	.09436	.43173	.21804	.17055	.27192
20.	.24396	.50247	-.05523	.26126	.38331

ด้านความมกัตัญญกตเวที (ต่อ)

ข้อ	ค่าน้ำหนักถ่วงในองค์ประกอบที่				ค่า ความร่วมมือกัน
	1	2	3	4	
21.	.04539	-.09771	.06974	.30034	.10667
22.	.01649	-.05759	.02909	.31277	.10226
23.	.21819	.16105	.51395 ⁺	.17511	.36835
24.	.39257	.08544	.40438 ⁺	-.00803	.32500
25.	.69964	.08272	.06250	.09257	.50881
26.	.08808	.18289	.38017 ⁺	.27994	.26411
27.	.21079	.00081	.03216	.27902	.12332
28.	.13019	.48228	.31037	.11638	.35941
29.	.13251	.36367	-.04974	.06264	.15621
30.	-.00091	.69457	.08119	.06479	.49322
31.	.12303	-.00097	.12938	.49592	.27781
32.	.05692	.03699	.03840	.25027	.06872
33.	.25538	.10569	.40912 ⁺	.24449	.30354
34.	.57660	.09894	.23302	.12013	.41099
35.	.54655	.12972	.16469	.03975	.34425
36.	.08575	.22920	.29697	.25780	.21454
37.	.22518	.36761	.04505	.41981	.36411
38.	.16840	.09385	.10220	.25581	.11305
39.	.15998	.34838	.17098	-.03138	.17718
40.	.04380	.52938	-.00777	.40280	.44447

⁺ น้ำหนักถ่วงขององค์ประกอบด้านความมกัตัญญกตเวทีที่คัดเลือกไปใช้

ด้านการพึ่งตนเอง

ชื่อ	ค่าน้ำหนักถ่วงในองค์ประกอบที่				ค่า ความร่วมกัน
	1	2	3	4	
1.	-.01150	-.00640	-.02297	.28689	.08301
2.	.11964	-.00715	.12991	.33369	.14259
3.	.27798	.12894	.48250	.07916	.33298
4.	.48053 ⁺	.12307	.39444	-.06523	.40589
5.	.52793 ⁺	.08924	.17815	.19712	.35727
6.	-.02319	.25428	.44486	.28931	.34680
7.	-.06962	.25369	.17838	.18999	.13712
8.	.23261	.24079	-.11466	.30508	.21831
9.	.13679	.49892	.08922	.08711	.28318
10.	.16483	.39215	.07671	.20666	.22954
11.	.11026	.02979	.07183	.14753	.03997
12.	.32949	.00888	.06411	.38967	.26460
13.	.00561	.04660	.35931	-.04371	.13322
14.	.36828 ⁺	.01703	.32323	.07296	.24573
15.	.60004 ⁺	.11247	.08444	.10705	.39128
16.	.08731	.29277	.35500	.38644	.36870
17.	-.06117	.28098	.37043	.15636	.24436
18.	-.05071	.13107	.32932	.02235	.12870
19.	.00309	.53739	.11647	-.15912	.32768
20.	.19875	.34619	-.16860	.25492	.25276
21.	-.02908	.15351	.27953	.25972	.17000
22.	-.01481	.02283	.15915	.13525	.04436
23.	.27785	.00630	.46715	.11346	.30834
24.	.41627 ⁺	.12836	.35241	.07294	.31927
25.	.35426 ⁺	.01535	.07399	.01888	.13157

ด้านการพึ่งตนเอง (ต่อ)

ข้อ	ค่าน้ำหนักถ่วงในองค์ประกอบที่				ค่า ความร่วมมือกัน
	1	2	3	4	
26.	.01756	.28279	.34882	.20063	.24221
27.	-.06643	.26261	.11314	.50394	.34014
28.	.07412	.15990	-.02324	.23767	.08809
29.	.37514 ⁺	.29723	.03301	.03451	.23135
30.	.09559	.35133	.32172	-.11513	.24933
32.	.10438	.20950	.44779	.31813	.35651
33.	.22320	.15551	.45691	-.02741	.28352
34.	.17944	.09535	.23452	-.21280	.14157
35.	.49970 ⁺	.07685	.07924	.04038	.26351
36.	.11862	.15071	.02932	-.12134	.05237
37.	.10535	.26786	.33081	.35212	.31626
38.	.17259	-.01277	-.07397	.06175	.03923
40.	.22002	.38353	-.06627	.22767	.25173

⁺ น้ำหนักถ่วงขององค์ประกอบด้านการพึ่งตนเองที่คัดเลือกไปใช้
หมายเหตุ ตัดข้อ 31 และข้อ 39 ออก เนื่องจากไม่มีอำนาจจำแนก

ด้านการรู้จักประมาณตน

ข้อ	ค่าน้ำหนักถ่วงในองค์ประกอบที่				ค่า ความร่วมกัน
	1	2	3	4	
1.	.13540	-.02953	.11454	.24302	.09138
2.	.11575	.04751	.36841	.21298	.19674
3.	.23274	-.04593	.29266	.08951	.14994
4.	.24380	-.02651	.15246	-.03618	.08469
5.	.09311	.04614	.18687	-.17836	.07753
6.	.22034	-.05660	.06390	.37405 ⁺	.19575
7.	.00559	.18535	-.11696	.52314 ⁺	.32174
8.	.19351	.15459	-.10339	.30049 ⁺	.16233
9.	.07944	.41917	.24131	-.18469	.27435
10.	.04617	.53409	.05007	-.04723	.29212
11.	.08698	.00787	.18253	.28088	.11983
12.	.14350	.08692	.28648	.10110	.12044
13.	.02971	.09911	.23131	.22031	.11274
14.	.41712	.05053	.11602	.10191	.20039
15.	.49171	.16509	.15224	.15374	.31585
16.	.20138	.18812	.36171	.13370	.22466
17.	.20608	.24080	-.09479	.46139 ⁺	.32232
18.	.32386	.34053	.09427	.45187 ⁺	.43392
19.	.17746	.24390	.00908	.06473	.09526
20.	-.06742	.39696	-.05869	.15611	.18994
21.	.07677	-.12522	.24061	.45037 ⁺	.28230
23.	.29895	.03436	.62301	.17095	.50792
24.	.42472	.06597	.34319	.09845	.31221
25.	.46081	.01552	-.08521	.19826	.25915
26.	.08282	.06653	.26189	-.03685	.08123

ด้านการรู้จักประมาณตน (ต่อ)

ข้อ	ค่าน้ำหนักถ่วงในองค์ประกอบที่				ค่า ความร่วมกัน
	1	2	3	4	
27.	.21814	.27116	.03047	.41234 ⁺	.29206
28.	.13050	.41037	.21472	.05582	.23465
29.	.44879	.40717	-.06456	.10226	.38182
30.	.03115	.13867	-.04775	.16657	.05023
31.	.17614	-.03587	.30292	.39199 ⁺	.27773
32.	.06409	.02204	.37779	.23927	.20457
33.	.16250	.26746	.22134	-.05510	.14997
34.	.41430	.08239	.18921	.07166	.21937
35.	.49869	.12764	.02876	.21074	.31023
36.	.01950	.13243	.11884	.03183	.03305
37.	.13396	.29763	.18492	.24686	.20166
38.	.07417	.36871	.24793	-.07027	.20786
39.	.28582	.32928	-.06221	.10100	.20419
40.	.15245	.30350	.02361	-.20409	.15757

⁺ น้ำหนักถ่วงขององค์ประกอบด้านการรู้จักประมาณตนที่ตัดเลือกไปใช้

หมายเหตุ ตัดข้อ 22 ออก เนื่องจากไม่มีอำนาจจำแนก

ด้านความเอื้อเพื่อผู้เผยแพร่

ข้อ	ค่าน้ำหนักถ่วงในองค์ประกอบที่				ค่า ความร่วมมือกัน
	1	2	3	4	
1.	.02298	-.09741	.25063	.31303	.17082
2.	.31822	.04826	.37214	.29795	.33085
3.	.37707	.14680	.42106	.14110	.36093
4.	.59024	.08103	.14598	.13895	.39557
5.	.61318	.16158	.03211	.10485	.41413
6.	.16357	.36368	.39645	.03454	.31739
7.	.07449	.29174	.32729	.08889	.20568
8.	.30657	.42502 ⁺	.21750	.04053	.32358
9.	.01700	.26232	-.16505	.27074	.16964
10.	-.05440	.49615 ⁺	.16345	-.07304	.28118
11.	-.05238	.14668	.05380	.26548	.09763
12.	.23379	.02288	.20575	.25081	.16042
13.	.18681	.06473	.34507	.01792	.15848
14.	.56048	.08841	.21780	.12531	.38510
15.	.49976	.16873	.12443	.15492	.31771
16.	.16890	.17380	.30021	.30876	.24419
17.	.09632	.28177	.00723	.44421	.28605
18.	.13383	.25154	.09201	-.05153	.09230
19.	-.08304	.39762 ⁺	.07192	.16164	.19630
20.	.05931	.67655 ⁺	.07995	.01195	.46777
21.	-.01563	-.09793	.29173	.33253	.20552
22.	.23597	.06455	.33413	.12047	.18600
23.	.31046	.08405	.48666	.14509	.36134
24.	.42446	.04478	.07120	.12345	.20248
25.	.65985	.13712	.08171	.18419	.49480

ด้านความเอื้อเพื่อพ่อแม่ (ต่อ)

ข้อ	ค่าน้ำหนักถ่วงในองค์ประกอบที่				ค่า ความร่วมกัน
	1	2	3	4	
26.	.18307	.36121 ⁺	.16615	.32313	.29601
27.	.00782	.30450 ⁺	.03523	.20810	.13733
28.	.07480	.54842 ⁺	.28294	-.02925	.38727
29.	.16745	.32033 ⁺	.20837	.08835	.18188
30.	.19493	.31028 ⁺	.12688	.03995	.15197
31.	.03504	.03442	.28849	.44350	.28233
32.	.21325	.12011	.48329	.21865	.34128
33.	.34269	.11804	.54174	.19515	.46293
34.	.56496	.13227	.31812	.06094	.44159
35.	.56761	.08901	.13338	.11631	.36142
36.	.25502	.30931	.16428	.49190	.42966
37.	.20161	.33160	.18802	.34146	.30255
38.	.00612	.42708 ⁺	.33985	.09453	.30687
39.	.10774	.57058 ⁺	-.09000	.35142	.46877
40.	.02883	.52578 ⁺	.20774	.02931	.32129

⁺ น้ำหนักถ่วงขององค์ประกอบด้านความเอื้อเพื่อพ่อแม่ที่คัดเลือกไปใช้

ภาคผนวก ข

แบบวัดคุณธรรม จริยธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
(นักเรียนประเมินตนเอง)

คำชี้แจง

1. แบบวัดคุณธรรม จริยธรรมฉบับนี้ ต้องการทราบการปฏิบัติของนักเรียนต่อสถานการณ์ที่กำหนด เพื่อใช้เป็นประโยชน์สำหรับสร้างแบบวัดคุณธรรม จริยธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเท่านั้น คำตอบของนักเรียนในแต่ละข้อ ไม่มีถูกหรือผิดที่แท้จริง และไม่มีผลต่อการเรียนของนักเรียนแต่อย่างใด ดังนั้นคำตอบที่ดีที่สุด คือคำตอบที่ตรงกับการปฏิบัติของนักเรียนมากที่สุด
2. แบบวัดคุณธรรม จริยธรรมฉบับนี้มี 14 หน้า รวม 39 ข้อ ประกอบด้วยแบบวัดคุณธรรม จริยธรรม 4 ด้าน ขอให้นักเรียนตอบให้ครบทุกข้อ ดังนี้
 - 2.1 แบบวัดคุณธรรม จริยธรรมด้านความกตัญญูกตเวที จำนวน 11 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 ถึง ข้อ 11
 - 2.2 แบบวัดคุณธรรม จริยธรรมด้านการพึ่งตนเอง จำนวน 8 ข้อ ได้แก่ ข้อ 12 ถึง ข้อ 19
 - 2.3 แบบวัดคุณธรรม จริยธรรมด้านการรู้จักประมาณตน จำนวน 8 ข้อ ได้แก่ ข้อ 20 ถึง ข้อ 27
 - 2.4 แบบวัดคุณธรรม จริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จำนวน 12 ข้อ ได้แก่ ข้อ 28 ถึง ข้อ 39
3. วิธีการตอบ ให้นักเรียนอ่านข้อความซึ่งเป็นสถานการณ์สมมุติที่สามารถเกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวัน แล้วให้นักเรียนเลือกตัวเลือก ที่แสดงถึงการปฏิบัติของนักเรียนในแต่ละสถานการณ์นั้น โดยเขียนเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในช่องตัวเลือก ก. ข. ค. ง. หรือ จ. ของกระดาษคำตอบ เพียงข้อละ 1 ตัวเลือกเท่านั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง

- (0) กมลฝากสมุดฤกษ์ซื้อสิ่งของมาให้อย่างหนึ่ง แต่เมื่อสมุดฤกษ์ซื้อมาแล้ว ปรากฏว่าสิ่งของที่ซื้อไปไม่เป็นที่พอใจของกมล ถ้านักเรียนเป็นกมล จะทำอย่างไร
- รับของมาและแสดงให้เห็นว่าถูกใจทั้งคำพูดและสีหน้า
 - บอกสมุดฤกษ์ว่า ไม่ถูกใจและให้เอาไปคืน
 - รับของมาทั้ง ๆ ที่ไม่ถูกใจ แต่ไม่ต่อว่าอะไร
 - รับของมาพร้อมต่อว่านิดหน่อย
 - รับของมาและแสดงให้รู้ทางสีหน้าว่าไม่ถูกใจ

ถ้านักเรียนต้องการตอบในข้อ ก. ให้ทำดังนี้

ข้อ	ก.	ข.	ค.	ง.	จ.
0	X				

ถ้านักเรียนต้องการเปลี่ยนคำตอบ จากข้อ ก.

เป็น ค. ให้ทำดังนี้

ข้อ	ก.	ข.	ค.	ง.	จ.
0	X		X		

4. กรุณาอย่าขีดเขียน หรือทำเครื่องหมายใด ๆ ลงในแบบวัดคุณธรรม จริยธรรมฉบับนี้
-

แบบวัดคุณธรรม จริยธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

(นักเรียนประเมินตนเอง)

1. ในคาบป่ายของวันนี้ เอกชัยมีเรียนวิชาภาษาไทย ในขณะที่เรียนเขาไม่รู้สี่ก้งวงนอน และเขาก็เห็นเพื่อนบางคนเอาหนังสือการ์ตูนออกมาอ่าน บางคนคุยกับเพื่อน ถ้านักเรียนเป็นเอกชัย จะทำอย่างไร
- พยายามตั้งใจเรียนต่อไปจนหมดคาบ ส่วนเพื่อนจะทำอย่างไรก็แล้วแต่เขา
 - ขอยืมการ์ตูนเพื่อนมาอ่าน หรือชวนเพื่อนที่นั่งข้าง ๆ คุยบ้าง
 - สะบัดหน้าไล่ความง่วง และกระซิบบอกเพื่อน ๆ ให้ตั้งใจเรียนหนังสือ
 - หากกระดาษมาขีดเขียนเล่น แต่ก็ฟังครูสอนไปด้วย
 - นำงานหรือการบ้านวิชาอื่นขึ้นมาทำ
2. วันนี้นักเรียนและเพื่อน ๆ เดินผ่านสวนมะม่วงแห่งหนึ่ง ซึ่งกำลังออกผลอยู่ในช่วงที่นำรับประทานพอดี เพื่อน ๆ จึงชวนคนนัยสอยผลมะม่วงลงมารับประทานกัน ซึ่งเขาก็อยากจะรับประทานเหมือนกัน แต่เจ้าของสวนมะม่วงเป็นคนที่ดูมาก ถ้าถูกจับได้ก็จะทำให้เดือดร้อนไปถึงพ่อแม่ ถ้านักเรียนเป็นคนนัย จะทำอย่างไร
- สอยมะม่วงมากินเพียงไม่กี่ลูกคงไม่เป็นอะไร
 - ปฏิเสธเพื่อน และห้ามเพื่อนไม่ให้สอยมะม่วง ไปหาซื้อในตลาดยังจะดีกว่า
 - บอกให้เพื่อนสอยมะม่วงโดยเลือกลูกโต ๆ ส่วนตนเองจะไปดูต้นทางให้
 - บอกให้เพื่อนมาสอยมะม่วงตอนที่เจ้าของสวนไม่อยู่ จะได้ไม่ถูกจับ
 - ชวนเพื่อนไปขอมะม่วงจากเจ้าของสวน ถ้าเขาไม่ให้ก็ไม่เอา

3. หลังจากพักรับประทานอาหารกลางวันแล้ว มานีพบว่ากระเป๋าสตางค์ของเธอได้หล่นหายไป จึงไปขอให้ประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน ช่วยประกาศให้ผู้ที่พบกระเป๋าสตางค์นำมาคืนให้ด้วย เพราะมีเอกสารสำคัญและเงินจำนวนหนึ่ง ต่อมาภารโรงของโรงเรียนได้นำกระเป๋าสตางค์ของมานีมาคืนให้แต่ภายในกระเป๋าเหลือแต่เอกสารเท่านั้น ถ้านักเรียนเป็นมานี จะทำอย่างไร
 - ก. ขอบคุณภารโรง และถามว่าเห็นเงินที่อยู่ในกระเป๋าหรือไม่
 - ข. ขอบคุณภารโรงที่นำกระเป๋าเงินมาคืนให้ โดยไม่พูดถึงเรื่องเงินที่หายไป
 - ค. ขอบคุณภารโรงและถามว่าเจอกระเป๋าที่ไหน หรือรู้ไหมว่าใครเป็นคนเอาไป
 - ง. เฉย ๆ ไม่พูดว่าอะไร สำหรับเงินถือว่าเป็นคำตอบแทนในการหากระเป๋า
 - จ. บอภารโรงว่าถ้าเป็นคนเอาเงินไปก็ให้เอามาคืนแล้วจะให้สิ่งของอย่างอื่นแทน
4. ระหว่างทางที่ชาติรีเดินไปตลาดเพื่อซื้อรองเท้าแก่นักเรียนนั้น เขาได้พบกระเป๋าเงินใบหนึ่งตกอยู่ และพบว่ามียเงินในกระเป๋าจำนวน 1,000 บาท และบัตรประจำตัวของเจ้าของกระเป๋า แต่ชาติรีไม่รู้จักเจ้าของกระเป๋าคนนี้ ถ้านักเรียนเป็นชาติรี จะทำอย่างไร
 - ก. วางกระเป๋าและเงินไว้บริเวณนั้นแต่ให้ลับตาคนพอสมควร ถ้ากลับมาและพบว่ายังไม่มีใครเอาไป ก็จะเก็บกระเป๋าและเงินไว้
 - ข. นำกระเป๋าและเงินดังกล่าว ไปให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อตามหาเจ้าของ
 - ค. เก็บกระเป๋าและเงินไว้ ถ้าพบเจ้าของก็จะคืนให้ ถ้าไม่พบก็จะเก็บเงินนั้นไว้ใช้เอง
 - ง. เอากระเป๋าและเงินดังกล่าว วางไว้ที่เดิมเพื่อเจ้าของกระเป๋าจะกลับมาหา
 - จ. นำเงินนั้นไปซื้อรองเท้า เพราะถึงเราไม่เอาเงิน คนอื่นที่มาเห็นก็ต้องเอาไปอยู่ดี
5. เกียรติศักดิ์คือนักฟุตบอลที่เก่งของโรงเรียน วันพรุ่งนี้มีการแข่งขันระหว่างโรงเรียนของเกียรติศักดิ์กับโรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียง ทางโรงเรียนที่เป็นคู่แข่งได้มาติดต่อให้เขาไม่ต้องลงแข่งขันในครั้งนี้ ซึ่งถ้าเขาทำตามข้อตกลงนี้เขาจะได้รับค่าตอบแทนจำนวนหนึ่ง ซึ่งเพียงพอให้เขาจะนำไปซื้อรองเท้าฟุตบอลคู่ใหม่ได้ ถ้านักเรียนเป็นเกียรติศักดิ์ จะทำอย่างไร
 - ก. ไม่ตกลงตามข้อเสนอ และแจ้งให้ทางโรงเรียนทราบเพื่อจะได้ดำเนินการกับโรงเรียนคู่แข่ง
 - ข. ขอเปลี่ยนเงื่อนไขข้อตกลงว่า จะลงแข่งตามปกติ แต่จะไม่พยายามครองบอล
 - ค. ไม่ตกลงตามข้อเสนอ และลงแข่งขันตามปกติ แต่ก็ไม่บอกใครว่ามีเรื่องแบบนี้
 - ง. ไม่ลงแข่งในครั้งนี้ เพราะถึงเราไม่ลงแข่ง เพื่อน ๆ ในทีมก็สามารถเอาชนะได้
 - จ. ปรีกษาเพื่อน ๆ ในทีม ถ้าเพื่อน ๆ ขอมเราก็ไม่ต้องลงแข่ง

6. วันเสาร์นี้ทางโรงเรียนของสุชาติได้จัดให้มีกิจกรรมการพัฒนาโรงเรียน และได้เชิญชวนให้นักเรียนมาช่วยกันโดยไม่ได้บังคับ ปรากฏว่าเมื่อถึงวันเสาร์เพื่อนของสุชาติก็มาชวนเขาไปเที่ยว ถ้านักเรียนเป็นสุชาติ จะทำอย่างไร
- ถามความคิดเห็นของเพื่อนก่อนว่าจะทำอย่างไร แล้วก็ทำตามนั้น
 - ปฏิเสธไม่ไปเที่ยวกับเพื่อน แต่จะไปร่วมพัฒนาโรงเรียน และชวนเพื่อนไปด้วย
 - ไปช่วยพัฒนาโรงเรียนสักครู่ แล้วค่อยขอตัวไปเที่ยวกับเพื่อน
 - ไปเที่ยวกับเพื่อน เพราะทางโรงเรียนก็ไม่ได้บังคับ และคนก็คงมีมากแล้ว
 - ไม่ไปไหน จะอยู่บ้านทำงานของตนเอง
7. ในตอนเย็นเวลา 18.00 น. ขณะที่ภาสกรกำลังเดินเพื่อไปซื้อของที่ร้านค้าในหมู่บ้าน ทางเสียงตามสายของหมู่บ้านก็ได้เปิดเพลงชาติ เขาสังเกตเห็นว่าชาวบ้านส่วนใหญ่ก็ยังทำกิจกรรมของตนตามปกติ ถ้านักเรียนเป็นภาสกร จะทำอย่างไร
- เดินไปตามปกติ เพราะชาวบ้านก็ยังทำกิจกรรมตามปกติ
 - ยืนตรงเคารพธงชาติสักครู่ไม่ต้องรอให้จบเพลง แล้วก็เดินต่อไป
 - รีบวิ่งหลบเข้าไปในบ้านใกล้ ๆ รอจนเพลงชาติจบค่อยออกมา
 - หยุดยืนตรงเคารพธงชาติ และบอกให้ชาวบ้านยืนตรงด้วย
 - หยุดยืนตรงเคารพธงชาติ ส่วนชาวบ้านแล้วแต่ว่าเขาจะทำหรือไม่
8. สมรักษ์เลี้ยงแมวไว้ตัวหนึ่ง ตอนที่แมวตัวนี้ยังหนุ่มมันสามารถจับหนูได้เป็นอย่างดี เขาจึงเลี้ยงดูมันอย่างดี แต่ทุกวันนี้มันแก่ตัวลงและไม่สามารถจับหนูได้เหมือนแต่ก่อน ถ้านักเรียนเป็นสมรักษ์ จะทำอย่างไร
- เลี้ยงดูแมวตัวนั้นตามปกติอย่างที่เคยทำ
 - เอาแมวไปปล่อยนอกบ้านหรือปล่อยที่วัด
 - ให้มันอาศัยอยู่ในบ้านแต่ปล่อยให้มันหาอาหารกินเอง
 - เอาไปให้คนอื่นที่ต้องการ ให้เขาเลี้ยงแทน
 - ให้อาหารทุกมื้อ แต่ลดปริมาณอาหารลง

9. มารศรีเลี้ยงสุนัขไว้ตัวหนึ่ง สุนัขของมารศรีมักจะเห่าเมื่อมีคนแปลกหน้าเข้ามาในบ้าน ดังนั้นเธอจึงมักจะให้อาหารแก่สุนัขตัวนี้อย่างเต็มที่ แต่ต่อมาสุนัขของเธอมักจะไม่เห่าคนแปลกหน้าเหมือนที่เคย ถ้านักเรียนเป็นมารศรี จะทำอย่างไร
- ลดปริมาณอาหารที่ให้แก่สุนัขในแต่ละมื้อลง
 - สังเกตว่าสุนัขเป็นอะไรหรือไม่ และนำไปหาสัตวแพทย์เพื่อดูแลรักษา
 - เลี้ยงพอให้พิน ไปด้วยวัน ๆ และหาสุนัขตัวใหม่มาเพิ่มเพื่อใช้เฝ้าบ้าน
 - เลี้ยงดูสุนัขตัวนี้ตามปกติที่เคยทำต่อไป แม้มันจะไม่เห่าคนแปลกหน้าอีกก็ช่างมัน
 - นำไปปล่อยนอกบ้านหรือที่วัด และหาสุนัขตัวใหม่มาแทน
10. วิภาคเลี้ยงสุนัขไว้ตัวหนึ่งซึ่งเฝ้าบ้านได้ดีมาก วันหนึ่งสุนัขตัวนี้ได้พยายามเล็ดลอดออกจากบ้านและได้รับบาดเจ็บกลับมา บาดแผลที่ได้รับทำให้มันไม่สามารถเดินได้อย่างสะดวก ถ้านักเรียนเป็นวิภาค จะทำอย่างไร
- ปล่อยไว้อย่างนั้น เคียวก็หายเองเป็นเรื่องธรรมดา
 - พาสุนัขไปหาสัตวแพทย์เพื่อทำการรักษา
 - มัดหรือขังไว้ไม่ให้ไปไหน และคอยดูอาการไปเรื่อย ๆ
 - ไล่สุนัขออกจากบ้าน หรือเอาไปปล่อยที่วัด เพราะมันไม่รักดี
 - หายมารักษาแผลของสุนัขด้วยตนเอง
11. ในการเข้าค่ายพักแรมในครั้งนี้ ทางโรงเรียน ได้ให้นักเรียนเตรียมอุปกรณ์ไปสร้างค่ายด้วย วันชนะเพื่อนของวิจิตออกความเห็นว่าการสร้างที่เป็นไม้นั้นสามารถใช้ไม้ที่อยู่ในป่าที่จะไปพักได้ เพราะเขารู้ว่าบริเวณที่จะไปพักแรมนั้นมีต้นไม้อยู่หลายชนิด ถ้านักเรียนเป็นวิจิต จะทำอย่างไร
- เอาไม้ไปเองบ้างบางส่วนเพื่อไม่ให้หน้าเกลียด ที่เหลือก็ค่อยไปเอาที่ตั้งค่าย
 - ถามเพื่อนในกลุ่ม ถ้าเสียงส่วนใหญ่เห็นด้วยกับความคิดนี้ ก็จะทำตามนั้น
 - บอกให้เพื่อน ๆ ที่อยู่กลุ่มอื่นทราบด้วยว่าบริเวณที่เข้าค่ายมีไม้อยู่มาก จะได้ไม่ต้องเตรียมไม้ไปจากบ้าน
 - เตรียมไม้ในส่วนของเราไปจากบ้าน สำหรับเพื่อนก็แล้วแต่เขาจะทำ
 - บอกวันชนะและเพื่อน ๆ ว่าเราควรเตรียมไม้ไปจากบ้าน ไม่ควรไปตัดไม้ในป่า

12. ในวิชาการงาน ครูได้ให้นักเรียนประดิษฐ์สิ่งของจากวัสดุที่เหลือใช้มา 1 ชิ้น และให้ส่งภายในสิ้นเดือน พงษ์เทพได้พยายามคิดและทำมาตลอด แต่ก็ได้ชิ้นงานไม่เป็นที่พอใจสำหรับตนเองในขณะที่เพื่อนหลายคนสามารถประดิษฐ์ได้สวยงามและแปลกใหม่ จนกระทั่งเหลือเวลาอีกเพียง 1 สัปดาห์ก็จะถึงเวลาที่ต้องส่งงาน ถ้านักเรียนเป็นพงษ์เทพ จะทำอย่างไร
- ไปหาซื้อจากร้านค้า เพราะปัจจุบันมักจะมีการนำวัสดุเหลือใช้มาประดิษฐ์ขาย
 - ขอให้เพื่อนช่วยทำชิ้นงานให้ โดยอาจจะให้สิ่งของเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นการตอบแทน
 - พยายามทำด้วยตนเองอีกครั้ง ถ้ายังไม่เป็นที่น่าพอใจ ก็ขอให้เพื่อน หรือผู้ปกครองทำให้
 - ขอให้เพื่อนช่วยแนะนำว่าควรจะทำอย่างไรจึงจะได้ชิ้นงานที่สวยงามและแปลกใหม่
 - นำชิ้นงานที่ทำแล้วมาตกแต่งเพิ่มเติม หรือประดิษฐ์ใหม่อีกครั้งหนึ่ง และเลือกเอาชิ้นที่ดีที่สุดไปส่ง
13. เมธิและวุฒิกเป็นเพื่อนที่รักกันมาก เมธิเก่งในวิชาคณิตศาสตร์ ส่วนวุฒิกไม่เก่งในวิชานี้ และอาจจะสอบไม่ผ่านในวิชาดังกล่าว ดังนั้นในการสอบปลายภาค เมธิจึงบอกวุฒิกว่าเขาจะส่งคำตอบวิชาคณิตศาสตร์ให้วุฒิก ถ้านักเรียนเป็นวุฒิก จะทำอย่างไร
- บอกเมธิว่าไม่เป็นไร จะพยายามทำข้อสอบด้วยตนเอง
 - บอกเมธิว่าจะรับคำตอบไว้ เพื่อนำมาเทียบกับคำตอบของตนเอง
 - บอกเมธิว่าจะพยายามทำด้วยตนเองก่อน ถ้าทำไม่ได้จริงๆ ก็ขอคำตอบ
 - บอกเมธิว่าจะขอคำตอบเฉพาะข้อที่ยาก ๆ เท่านั้น
 - ตกลงตามนั้น และบอกว่าจะรอคำตอบคณิตศาสตร์จากเมธิ และให้รางวัลครูด้วย
14. เปรมจิตเห็นว่าเพื่อน ๆ ในกลุ่มสั่งซื้อเสื้อกีฬาดัวใหม่ เธอก็รู้สึกอยากได้เพราะเสื้อกีฬาคือเธอมีอยู่เริ่มเก่าแล้วแต่ก็ยังใช้ได้อยู่ ถ้านักเรียนเป็นเปรมจิต จะทำอย่างไร
- ขอเงินผู้ปกครองซื้อเสื้อกีฬาดัวใหม่ และบอกว่าเพื่อน ๆ เขาก็ซื้อกันใหม่ทั้งนั้น
 - ไปขอเงินผู้ปกครอง และบอกว่าทางโรงเรียนให้ซื้อเสื้อกีฬาดัวใหม่
 - กลับไปปรึกษาผู้ปกครองว่าจะซื้อเสื้อกีฬาคือใหม่ได้หรือไม่ ถ้าได้ ก็จะซื้อ
 - ใช้เสื้อกีฬาดัวเก่าตัวนั้น เพราะยังไ้ก็ยังใช้ได้อยู่
 - ขอเงินผู้ปกครองซื้อเสื้อกีฬาดัวใหม่ และบอกว่าจะให้สลับกับเสื้อตัวเก่า

15. กำนจรได้เงินมาใช้จ่ยที่โรงเรียนวันละ 20 บาท ถ้าหักค่าใช้จ่ายเฉพาะค่าอาหารกลางวัน เขาจะเหลือเงิน 10 บาท ซึ่งเขากำลังคิดว่าจะทำอย่างไรกับเงินที่เหลือนี้จึงจะเกิดประโยชน์กับเขามากที่สุด ถ้านักเรียนเป็นกำจร จะทำอย่างไร
- เอาไว้ไปเล่นเกมในวันหยุดเพื่อเป็นการคลายเครียด
 - เอาไว้ซื้อขนมที่ตนเองชอบ จะได้ไม่ต้องขอเงินจากผู้ปกครองอีก
 - แบ่งใส่ออมสิน 5 บาท ซื้อขนม 5 บาท
 - นำไปคืนให้ผู้ปกครอง เพื่อใช้ในวันต่อไปเพื่อลดภาระครอบครัว
 - เก็บสะสมไว้ เพื่อใช้ในคราวจำเป็นต่อไป
16. ในวันขึ้นปีใหม่ เพื่อน ๆ ในกลุ่มของนิพนธ์ได้ปรึกษาหารือกันว่า ในงานเลี้ยงที่จะจัดขึ้นที่โรงเรียนจะแอบเอาสุรารเข้ามาดื่มโดยไม่ให้ครูทราบ ถ้านักเรียนเป็นนิพนธ์ จะทำอย่างไร
- สนับสนุนความคิดนี้และบอกว่าจะเอากับแก้มมาร่วมด้วย
 - บอกเพื่อนว่าเราไม่ควรทำแบบนี้ เพราะถ้าครูทราบจะถูกลงโทษ
 - เฉย ๆ ปล่อยให้เพื่อนเอามา แต่จะไม่ร่วมดื่มสุราที่เพื่อนนำมา
 - ชวนเพื่อน ๆ ไปดื่มนอกบริเวณโรงเรียนหลังงานเลี้ยงเลิกคิดว่า
 - เตือนหรือห้ามเพื่อนว่าสิ่งที่จะทำเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและเหมาะสม และจะไม่ร่วมกระทำด้วย
17. กมลและคมเดช ชวนกันไปซื้อเสื้อในตลาด กมลเห็นเสื้อตัวหนึ่งมีสีส้นและลวดลายที่ ถูกใจ ก็คิดจะซื้อ แต่คมเดชบอกว่าอีกตัวหนึ่งสวยกว่าและเหมาะกับกมล ถ้านักเรียนเป็น กมล จะทำอย่างไร
- เลือกซื้อเสื้อตัวที่ถูกใจและคิดว่าดีในสายตาของตน
 - ไปดูเสื้อตัวที่คมเดชบอก ถ้าดูแล้วคิดว่าเหมาะสมจริงก็จะซื้อตัวนั้น
 - ตกลงใจว่าวันนี้ยังไม่ซื้อ ขอกลับไปทบทวนดูก่อนว่าจะทำอย่างไร
 - ซื้อเสื้อทั้งสองตัว เพราะเพื่อนจะได้ไม่เสียความรู้สึก และเราก็จะได้เสื้อตัวที่ชอบด้วย
 - ซื้อเสื้อตัวที่เพื่อนบอก เพราะเพื่อนจะรู้ดีว่าถ้าเราใส่แล้วจะเป็นอย่างไร

18. วันหนึ่งเสื้อกีฬาของนพดลหายไป คนัยได้บอกกับนพดลว่าสงสัยชาติชายเป็นคนเอาไป เพราะเขาเห็นเสื้ออยู่ในกระเป๋าหนังสือของชาติชาย รวมทั้งนพดลและชาติชายก็เคยมีเรื่องกันมาก่อน ถ้านักเรียนเป็นนพดล จะทำอย่างไร
- ขอคืนกระเป๋าหนังสือของชาติชาย
 - ถามชาติชายว่าเสื้อกีฬานั้นเป็นของใคร
 - ไปต่อว่าชาติชาย และเอาเสื้อตัวนั้นคืนมา
 - ไปถามชาติชายว่าเห็นเสื้อของตนเองหรือเปล่า
 - พยายามสืบให้แน่ชัดก่อน ถ้าใช่จริงค่อยเข้าไปถาม
19. ในวันหยุดเสาร์ อาทิตย์นี้ ปกรณ์คิดว่าเขาจะทำความสะอาดห้องนอนของเขา แต่เมื่อดู ๆ แล้วเขาคิดว่างานนี้ค่อนข้างหนักทีเดียวเพราะมีฝุ่นและหยากไย่ค่อนข้างมาก เขาอาจจะใช้เวลาเกือบทั้งวันถ้าทำคนเดียว ถ้านักเรียนเป็นปกรณ์ จะทำอย่างไร
- รีบทำให้เสร็จ ๆ ไป ถึงไม่สะอาดเท่าไรก็ยิ่งดีกว่าไม่ทำ
 - ฝากให้ผู้ปกครองช่วยทำให้ในวันอื่นที่ผู้ปกครองว่าง
 - บอกให้น้อง หรือขอให้เพื่อนมาช่วยทำความสะอาด
 - ทำคนเดียวไปเรื่อย ๆ ทั้งวันหรือแบ่งทำวันละนิดละหน่อย
 - จ้างคนมาทำความสะอาดห้องนอนให้
20. วรเดชและเพื่อน ๆ กำลังคุยกันถึงรายการโทรทัศน์ที่ชอบ เพื่อน ๆ ได้ถามวรเดชว่าถ้าให้วรเดชเลือกชมรายการโทรทัศน์เพียงรายการเดียวที่ชอบที่สุด วรเดชจะเลือกชมรายการเกี่ยวกับอะไร ถ้านักเรียนเป็นวรเดช จะบอกเพื่อน ๆ ว่าอย่างไร
- รายการสารคดีต่าง ๆ ที่ให้ความรู้เชิงวิชาการ
 - รายการบันเทิง ละคร หรือเกมโชว์ต่าง
 - รายการถ่ายทอดกีฬาต่าง ๆ
 - รายการแข่งขันการตอบปัญหาทางวิชาการ
 - รายการข่าวประจำวัน

21. ตอนพัก 10 นาที เพ็ญศรีและเพื่อน ๆ เดินผ่านโรงอาหาร เห็นแม่ค้านำขนมพวกลูกกวาด และของหมักคองต่าง ๆ มาขาย ดูแล้วท่าทางน่าจะอร่อย พวกเพื่อน ๆ จึงชวนกันไปซื้อ ถ้านักเรียนเป็นเพ็ญศรี จะทำอย่างไร
- สนับสนุนความคิดนี้ และถ้าอร่อยจริงคราวหน้าจะชวนเพื่อนมาซื้ออีก
 - ไม่ซื้อ เพราะอีกไม่กี่ชั่วโมงก็จะรับประทานอาหารกลางวันแล้ว
 - บอกเพื่อนว่าเดี๋ยวตอนพักเที่ยงค่อยกลับมาซื้อดีกว่า
 - ดูก่อนว่าสะอาดหรือไม่ ถ้าสะอาดก็จะลองซื้อมากินจำนวนน้อย ๆ
 - ซื้อตามเพื่อน เพราะเพื่อนซื้อรับประทานแล้วถ้าเราไม่ซื้อก็น่าเกลียด
22. รัตนาและเพื่อน ๆ เดินผ่านร้านขายพิซซ่าแห่งหนึ่ง เพื่อน ๆ บอกว่าพิซซ่าร้านนี้อร่อยมาก แต่ราคาก่อนข้างแพง รัตนามองเข้าไปในร้านก็เห็นสีส้มของพิซซ่าที่น่ารับประทาน และเห็นคนที่รับประทานอยู่ก็มีท่าทางที่เอร็ดอร่อยมาก ถ้านักเรียนเป็นรัตนา จะทำอย่างไร
- ขอเดินคิดดูก่อน ถ้ายังต้องการรับประทาน ก็ค่อยกลับมาก็ได้
 - เข้าไปรับประทาน นาน ๆ จะมีโอกาส แพงหน่อยก็คุ้มกับความอร่อย
 - เดินผ่านไป และบอกเพื่อนว่าไม่ต้องรับประทาน เพราะมีราคาแพงเกินไป
 - ถามเพื่อนว่าต้องการรับประทานหรือไม่ ถ้ายังไงก็มาเฉลี่ยเงินกันจ่าย
 - บอกเพื่อนว่า ไปรับประทานพิซซ่าร้านอื่นที่ขายถูกกว่านี้
23. วันนี้ที่ห้องเรียนของอุทิศได้ซองผ้าป่ามา 1 ซอง เพื่อน ๆ ในห้องช่วยกันบริจาคคนละ 5 บาท อุทิศรู้ว่าถ้าเขาบริจาค 5 บาท จะทำให้เขามีเงินไม่พอที่จะซื้ออาหารรับประทาน ตอนกลางวัน ถ้านักเรียนเป็นอุทิศ จะทำอย่างไร
- ไม่บริจาคเลย เพราะเงินจะไม่พอซื้ออาหารกลางวันและค่าขนม
 - บริจาคน้อยกว่า 5 บาท ให้เหลือเงินพอรับประทานอาหาร
 - บริจาคไป 5 บาท สำหรับอาหารกลางวันก็รับประทานให้น้อยลง
 - ยืมเงินเพื่อนมาสมทบกับของตนให้ครบ 5 บาท แล้วนำไปบริจาค
 - ยืมเงินเพื่อนบริจาคไปก่อน 5 บาท ให้เท่ากับเพื่อนคนอื่น

24. กุศุมมาเก็บเงินค่าขนมสะสมไว้ครบ 500 บาท และตั้งใจว่าจะนำไปฝากธนาคาร บังเอิญเธอเห็นเพื่อนซื้อกางเกงยีนส์มาสวมใส่ ก็มีความต้องการอยากได้เหมือนเพื่อน ถ้านักเรียนเป็นกุศุมมา จะทำอย่างไร
- ซื้อกางเกงยีนส์ก่อน แล้วค่อยออมเงินไปฝากธนาคารในคราวต่อไป
 - ซื้อกางเกงยีนส์ที่มีราคาถูกใส่ แล้วเงินที่เหลือก็นำไปฝากธนาคาร
 - ซื้อกางเกงยีนส์มาใส่ เพราะเงินของเรา เรามีสิทธิ์ที่จะใช้ทำอะไรก็ได้
 - ตัดสินใจไม่ซื้อ นำเงินไปฝากธนาคารตามที่ตั้งใจไว้
 - เอาเงินไปฝากธนาคารก่อน ถ้ามีเงินฝากมากแล้วค่อยถอนเงินมาซื้อกางเกงยีนส์
25. ขณะที่เพิ่มศักดิ์นั่งระบายสีงานศิลปะอยู่นั้น สุรชัยได้วิ่งมาชนเพิ่มศักดิ์ ทำให้สีที่เพิ่มศักดิ์กำลังระบายอยู่เลอะไปโดนส่วนอื่นของภาพ สุรชัยจึงได้ขอโทษเพิ่มศักดิ์ ถ้านักเรียนเป็นเพิ่มศักดิ์ จะทำอย่างไร
- บอกเขาว่าไม่เป็นไร และยกโทษให้สุรชัยเพราะเขาคงไม่ได้ตั้งใจ
 - ยกโทษให้สุรชัย แต่เตือนเขาว่าคราวต่อไปให้ระวังด้วย
 - วาดภาพและระบายสีใหม่ แต่ให้สุรชัยช่วยทำ
 - ต่อว่าสุรชัย และให้เขาทำงานชิ้นนี้ให้เราเพื่อเป็นการแสดงความรับผิดชอบ
 - ยังไม่ขอฟังเหตุผล แต่ขอชกหรือตี ให้หายเจ็บใจก่อน
26. วิภาดาเป็นนักเรียนใหม่ที่เพิ่งย้ายมาอยู่ห้องเดียวกับหฤทัย ในการทำงานกลุ่มครั้งนี้หฤทัยได้ทำงานร่วมกับวิภาดา แต่หฤทัยได้ยินมาว่าวิภาดาเป็นคนนิสัยไม่ดี ถ้านักเรียนเป็นหฤทัย จะทำอย่างไร
- เฉย ๆ ไม่ต้องสนใจต่างคนก็ต่างทำงานที่ตนเองได้รับมอบหมาย
 - บอกวิภาดาว่าถ้าจะทำงานด้วยกัน ก็ให้ปรับนิสัยเสียใหม่ อย่าเอานิสัยเดิมมาใช้ที่นี่
 - พยายามทำใจ เพราะยังไงเราก็ต้องทำงานร่วมกับเขาอยู่แล้ว แต่ก็จับตามองไปเรื่อย ๆ
 - พูดและทำงานร่วมกับวิภาดาเหมือนที่ปฏิบัติกับเพื่อนคนอื่น เพราะอาจจะไม่เป็นดังที่รับรู้มาก็ได้
 - ยินดีรับวิภาดาทำงานร่วมด้วย เพราะคงจะมีนิสัยที่ดีอยู่บ้าง

27. ในช่วงโมงสังคัมศึกษา ครูได้ให้นักเรียนทำรายงานเป็นกลุ่ม ประธานกลุ่มของนารีเห็นว่า นารีเป็นผู้มีความสามารถจึงแบ่งงานให้มากกว่าคนอื่น ถ้านักเรียนเป็นนารี จะทำอย่างไร
- เฉย ๆ ไม่สนใจไม่ต้องทำ เพราะเป็นการเอาเปรียบกันเกินไป
 - รับงานนั้นมา และทำพอให้เสร็จ เพราะไม่ใช่หน้าที่ของเราคนเดียว
 - โต้แย้งว่าไม่ยุติธรรม ควรแบ่งงานให้เท่า ๆ กัน และให้แบ่งงานใหม่
 - รับงานนั้นมาทำ และขอให้เพื่อนคนอื่นมาช่วยงานในบางส่วน
 - รับงานนั้นมาทำด้วยความเต็มใจ และทำอย่างเต็มความสามารถ
28. ขณะที่ไตรภพกำลังเล่นตะกร้ออยู่ที่สนาม ได้มีนักเรียนรุ่นน้องวิ่งมาที่สนามตะกร้อแล้ว สะดุดหกล้ม ทำให้ได้รับบาดเจ็บบริเวณหัวเข่าและข้อศอก ซึ่งต้องพาไปทำความสะอาด แผลและใส่ยาที่ห้องพยาบาล ถ้านักเรียนเป็นไตรภพ จะทำอย่างไร
- เข้าไปพุงรุ่นน้องคนนั้น และถามว่าไปห้องพยาบาลไหวหรือไม่ ถ้าไม่ไหวก็จะไปส่ง
 - บอกให้เพื่อนที่ไม่ได้เล่น พารุ่นน้องคนนั้นไปห้องพยาบาล
 - บอกให้รุ่นน้องคนนั้นไปห้องพยาบาล เพราะเดี๋ยวแผลจะอักเสบ
 - เล่นตามเดิม ไม่ต้องสนใจ อยากร่วมชมเอง
 - หยุดเล่นตะกร้อ และช่วยพารุ่นน้องคนนั้นไปห้องพยาบาล
29. พรุ่งนี้วันอาทิตย์เพื่อนบ้านของสุพจน์จะมีการแต่งงาน วันนี้จึงมีคนมาช่วยจัดเตรียมงาน สำหรับพรุ่งนี้มากมาย ถ้านักเรียนเป็นสุพจน์ จะทำอย่างไร
- ดูก่อนว่ามีธุระหรือการบ้านที่ต้องทำหรือไม่ ถ้าไม่มีก็จะไปช่วยเขาจัดเตรียมงาน
 - ไปช่วยเขาจัดเตรียมงานในวันนี้ เพราะจะมีสิ่งที่จะต้องทำมากกว่าวันงานจริง ๆ
 - ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับช่วย เพราะไม่ใช่หน้าที่ของเรา
 - วันนี้ยังไม่ไปเพราะมีคนมากแล้ว แต่จะไปช่วยในวันงาน
 - อยู่เฉย ๆ ถ้าเขามาชวนหรือมาเรียกก็จะไปช่วย

30. วุฒิชัยกับชัชววัฒน์เป็นเพื่อนร่วมชั้นแต่ไม่ค่อยสนิทกันมากนัก วันหนึ่งชัชววัฒน์ทราบว่า วุฒิชัยติดสิ่งเสพติดชนิดหนึ่งและกำลังจะหาทางเลิกสิ่งเสพติดนั้นแต่ก็ยังเลิกไม่ได้ ถ้า นักเรียนเป็นชัชววัฒน์ จะทำอย่างไร
- บอกวุฒิชัยว่า ถ้าต้องการให้ช่วยเหลืออะไรก็ให้บอก
 - บอกวุฒิชัยว่า พยายามต่อไปอย่าท้อใจ ต้องเลิกได้แน่นอน
 - บอกวุฒิชัยว่า เพื่อนาคด วุฒิชัยจะต้องเลิกสิ่งเสพติดนี้ให้ได้
 - บอกวุฒิชัยว่า เห็นมาเยอะแล้ว ไม่เห็นมีใครเลิกได้จริง ๆ สักที
 - อยู่เฉย ๆ ไม่เข้าไปยุ่งดีกว่า เดี่ยวจะพลอยเสียไปด้วย
31. เชดศักดิ์และอุเทนเป็นเพื่อนที่เรียนห้องเดียวกัน วันพุธที่จะถึงนี้อุเทนจะต้องได้ออกไปพูดหน้าห้อง เชดศักดิ์รู้ว่าอุเทนเป็นคนที่ไม่ค่อยกล้าพูดและมีความกังวลที่จะออกไปพูดหน้าห้อง ถ้านักเรียนเป็นเชดศักดิ์ จะทำอย่างไร
- บอกให้อุเทนทำใจซะ เพราะยังไงทุกคนก็ต้องได้ออกไปพูดเหมือนกัน
 - บอกอุเทนว่าถ้าไม่กล้าก็ไม่ต้องออกไปพูด
 - พูดถากถางให้อุเทนเกิดความโกรธ และกล้าออกไปพูดเพื่อลบคำสบประมาท
 - พูดให้อุเทนเกิดความมั่นใจที่จะออกไปพูดหน้าห้อง
 - อยู่เฉย ๆ ไม่ต้องทำอะไร เอาตัวของเราให้รอดก่อน
32. ในการทำโครงการวิทยาศาสตร์เพื่อประกวดในระดับชั้น กลุ่มของเอกวิทย์กำลังมีปัญหาในเรื่องการลงข้อสรุปของโครงการ และได้มาขอให้นักเรียนซึ่งอยู่อีกกลุ่มหนึ่งช่วยเสนอแนะความคิดเห็น นักเรียนจะทำอย่างไร
- ช่วยเสนอความคิดเห็นให้ แต่ก็แสดงท่าทางที่ไม่เต็มใจเท่าไร
 - บอกเอกวิทย์ว่า ของแบบนี้เขาไม่ช่วยกันหรอก ใครฉลาดกว่าคนนั้นก็ชนะ
 - ไม่ช่วยเสนอความคิดเห็น และบอกให้เพื่อน ไปปรึกษาครูหรือเพื่อนคนอื่น
 - เสนอแนะความคิดเห็นของตนให้กลุ่มของเอกวิทย์ฟังด้วยความเต็มใจ
 - เสนอแนะพอเป็นแนวทางให้เขาเท่านั้น ที่เหลือให้คิดกันเอง

33. ในวันจันทร์ที่จะถึงนี้จะมีการสอบกลางภาค เพื่อน ๆ ในห้องได้นัดกันมาที่โรงเรียนในวันเสาร์ก่อนที่จะถึงวันสอบเพื่อทบทวนวิชาที่จะต้องใช้สอบ และขอให้เพื่อนที่มีความสามารถในวิชาต่าง ๆ มาช่วยกันทบทวน ถ้านักเรียนเป็นคนที่เก่งในวิชาคณิตศาสตร์ จะทำอย่างไร
- เตรียมตัวมาให้ดี และมาช่วยทบทวนวิชาคณิตศาสตร์ให้กับเพื่อน
 - ถ้าเพื่อนมาขอให้ตนช่วยทบทวนโดยตรง ก็จะมาช่วยทบทวนให้
 - ถ้ามีเพื่อนที่เก่งในวิชาอื่นมาช่วยทบทวน ตนเองก็จะมาช่วยทบทวนเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้กัน
 - มา แต่รอฟังเพื่อนคนอื่นทบทวนก่อน แล้วช่วยพูดเสริมให้ในส่วนที่ตนเองทราบ
 - ไม่มา จะอ่านหนังสืออยู่ที่บ้าน เพราะคนมากมักจะชวนกันพูดเรื่องอื่น
34. สัปดาห์หน้าจะมีการสอบอ่านภาษาอังกฤษ มาณพซึ่งมีปัญหาในการออกเสียงภาษาอังกฤษไม่ถูกต้อง ได้มาขอให้อุทัยซึ่งอ่านภาษาอังกฤษได้ดีมากช่วยสอนวิธีการออกเสียง ขณะนั้นอุทัยกำลังจะไปเล่นกีฬาอยู่พอดี ถ้านักเรียนเป็นอุทัย จะทำอย่างไร
- งดไปเล่นกีฬา เพื่ออยู่สอนการอ่านภาษาอังกฤษให้มาณพ
 - แนะนำให้มาณพไปหาเพื่อนคนอื่นช่วยสอนแทน หรือถ้ายังไม่กล้าให้มาหาตอนเย็น
 - บ่นบ้างเล็กน้อย แต่ก็สอนการอ่านภาษาอังกฤษให้มาณพ
 - บอกมาณพว่าตนเองไม่ว่าง จะไปเล่นกีฬาให้หัดอ่านเอาเอง
 - สอนพื้นฐานให้มาณพก่อน ที่เหลือให้ไปฝึกต่อ ถ้ามีปัญหาก็ก่อไว้คราวต่อไป
35. ในชั่วโมงภาษาไทย ครูได้ถามความหมายของราชาศัพท์ที่ได้สอนไปเมื่อคราวที่แล้วและให้โสภิตลุกขึ้นตอบ แต่โสภิตตอบไม่ได้ ครูจึงไม่อนุญาตให้นั่งจนกว่าจะมีใครคนใดคนหนึ่งในห้องที่ตอบถูก แต่ครูท่านนี้เป็นคนที่ดูมากทำให้นักเรียนไม่กล้าตอบ อุดมเป็นคนหนึ่งที่ทราบความหมายของคำราชาศัพท์คำนี้ ถ้านักเรียนเป็นอุดม จะทำอย่างไร
- บอกคำตอบให้เพื่อนที่นั่งข้าง ๆ รู้ และให้เขาตอบครูแทนตนเอง
 - บอกคำตอบให้เพื่อนที่นั่งข้าง ๆ รู้ และให้เขาบอกโสภิตแทนตนเอง
 - ลุกขึ้นตอบคำถามเรื่องนี้แทนโสภิต
 - อยู่เฉย ๆ รอให้คนอื่นตอบ หรือรองจนกว่าครูจะเรียกให้ตอบ
 - แอบบอกคำตอบให้โสภิตทราบ และให้โสภิตเป็นผู้ตอบ

36. มาลีเป็นคนที่มีความฝีมือในการทำกล้วยบวชชีมาก จวีวรรณซึ่งเป็นเพื่อนของมาลีก็ชอบรับประทานกล้วยบวชชีแต่ทำไม่เป็น จึงขอให้มาลีช่วยสอนวิธีการทำกล้วยบวชชีให้ที่บ้าน ในวันหยุดที่จะถึงนี้ ซึ่งตามปกติในวันหยุดมาลีจะคอยดูรายการโทรทัศน์ที่ชอบอยู่ที่บ้าน ถ้านักเรียนเป็นมาลี จะทำอย่างไร
- ขอเลื่อนการสอนไปเป็นวันอื่น หรือเวลาอื่นที่ว่าง
 - เขียนวิธีทำและอธิบายขั้นตอนให้จวีวรรณ ไปหัดทำเอง
 - ไปดูโทรทัศน์ที่บ้านจวีวรรณ และสอนเพื่อนไปด้วย
 - ไปสอนจวีวรรณทำกล้วยบวชชี ไม่ต้องดูโทรทัศน์สักวันหนึ่งก็ได้
 - ไม่ไปสอน และบอกจวีวรรณว่าตนเองไม่มีเวลาว่าง
37. ขณะที่สุเทพจะเดินเข้าไปซื้อขนมในตลาด เขาเห็นขอทานพิการสองพ่อลูกนั่งขอทานอยู่ที่ทางเข้าตลาด เมื่อเห็นเขาก็อดที่จะสงสารไม่ได้ แต่ถ้าเขาเอาเงินให้ขอทานเขาก็จะได้รับการขมมน้อยลง ถ้านักเรียนเป็นสุเทพ จะทำอย่างไร
- ครั้งนี้ยังไม่บริจาค คราวต่อไปค่อยเตรียมเงินมาด้วย
 - แบ่งเงินบางส่วนบริจาคให้ขอทาน
 - ไปซื้อขนมก่อน ถ้ามีเงินเหลือค่อยกลับมาบริจาค
 - ไม่ให้เงินขอทาน เพราะเป็นการสนับสนุนขอทานให้มีมากขึ้น
 - ไม่ให้เงินขอทาน เพราะเราจะได้รับการขมมน้อยลง
38. วันนี้ดิเรกซื้อปากกาสีน้ำเงินมาใหม่ 2 ด้าม ในขณะที่นั่งเรียนอยู่นั้น สมคิดเพื่อนในชั้นเรียนไม่ได้เอาปากกา มา จึงขอยืมเพื่อน ๆ ในห้อง ซึ่งดิเรกก็อยู่ในเหตุการณ์นั้นด้วย ถ้านักเรียนเป็นดิเรก จะทำอย่างไร
- ทำเฉย ๆ ไว้ ไม่ให้ยืมเพราะเพิ่งซื้อมาใหม่
 - แบ่งขายให้สมคิดซื้อต่อจากตนเองไป 1 ด้าม
 - รอดูจนกระทั่งสมคิดขอยืมจากเพื่อนไม่ได้จริง ๆ ถึงจะให้ยืม
 - ให้สมคิดยืมปากกา แล้วพຽງนี้ให้ซื้อด้ามใหม่มาคืน
 - ให้สมคิดยืมปากกา และให้นำมาคืนหลังเลิกเรียน

39. ตอนกลางวันหลังรับประทานอาหารแล้ว เวทินได้ซื้อขนมหลายอย่างที่เขชอบไปนั่งรับประทาน ขณะที่รับประทานอยู่นั้นก็มีเพื่อนในชั้นเรียนเดินผ่านมา ถ้านักเรียนเป็นเวทิน จะทำอย่างไร
- ก. เก็บขนมซ่อนไว้ก่อน แล้วค่อยเอามารับประทานเมื่อเพื่อนเดินผ่านไปแล้ว
 - ข. เฉยๆ ไม่พูดอะไร นั่งรับประทานขนมไปเรื่อย
 - ค. ชวนเพื่อน ๆ ที่ผ่านมาให้มารับประทานขนมด้วยกัน
 - ง. ถ้าเพื่อนไม่หันมาทางนี้ ก็ไม่ต้องชวนมารับประทาน
 - จ. ทักทายเพื่อนตามปกติ แต่ไม่ชวนมารับประทานขนม
-

ภาคผนวก ฉ

**แบบวัดคุณธรรม จริยธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
(เพื่อนสนิทเป็นผู้ประเมิน)**

คำชี้แจง

1. แบบวัดคุณธรรม จริยธรรมฉบับนี้ ต้องการทราบการปฏิบัติของเพื่อนสนิทของนักเรียนต่อสถานการณ์ที่กำหนด เพื่อใช้เป็นประโยชน์สำหรับสร้างแบบวัดคุณธรรม จริยธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเท่านั้น คำตอบของนักเรียนในแต่ละข้อ ไม่มีถูกหรือผิดที่แท้จริง และไม่มีผลต่อการเรียนของเพื่อนสนิทของนักเรียนแต่อย่างใด ดังนั้นคำตอบที่ดีที่สุดคือคำตอบที่ตรงกับการปฏิบัติของเพื่อนสนิทของนักเรียนมากที่สุด

2. แบบวัดคุณธรรม จริยธรรมฉบับนี้มี 14 หน้า รวม 39 ข้อ ประกอบด้วยแบบวัดคุณธรรม จริยธรรม 4 ด้าน ขอให้นักเรียนตอบให้ครบทุกข้อ ดังนี้

2.1 แบบวัดคุณธรรม จริยธรรมด้านความกตัญญูทวดเวที่ จำนวน 11 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 ถึง ข้อ 11

2.2 แบบวัดคุณธรรม จริยธรรมด้านการพึ่งตนเอง จำนวน 8 ข้อ ได้แก่ ข้อ 12 ถึง ข้อ 19

2.3 แบบวัดคุณธรรม จริยธรรมด้านการรู้จักประมาณตน จำนวน 8 ข้อ ได้แก่ ข้อ 20 ถึง ข้อ 27

2.4 แบบวัดคุณธรรม จริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จำนวน 12 ข้อ ได้แก่ ข้อ 28 ถึง ข้อ 39

3. วิธีการตอบ ให้นักเรียนอ่านข้อความซึ่งเป็นสถานการณ์สมมุติที่สามารถเกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวัน แล้วให้นักเรียนเลือกตัวเลือก ที่แสดงถึงการปฏิบัติของเพื่อนสนิทของนักเรียนในแต่ละสถานการณ์นั้น โดยเขียนเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในช่องตัวเลือก ก. ข. ค. ง. หรือ จ. ของกระดาษคำตอบ เพียงข้อละ 1 ตัวเลือกเท่านั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง

- (0) กมลฝากสมุดฤกษ์ซื้อสิ่งของมาให้อย่างหนึ่ง แต่เมื่อสมุดฤกษ์ซื้อมาแล้ว ปรากฏว่าสิ่งของที่ซื้อมาไม่เป็นที่ถูกใจของกมล ถ้าเพื่อนสนิทของนักเรียนเป็นกมล เขาจะอย่างไร
- ก. รับของมาและแสดงให้เห็นว่าถูกใจทั้งคำพูดและสีหน้า
- ข. บอกสมุดฤกษ์ว่า ไม่ถูกใจและให้เอาไปคืน
- ค. รับของมาทั้ง ๆ ที่ไม่ถูกใจ แต่ไม่ต่อว่าอะไร
- ง. รับของมาพร้อมต่อว่านิดหน่อย
- จ. รับของมาและแสดงให้รู้ทางสีหน้าว่าไม่ถูกใจ

ถ้านักเรียนต้องการตอบในข้อ ก. ให้ทำดังนี้

ข้อ	ก.	ข.	ค.	ง.	จ.
0	X				

ถ้านักเรียนต้องการเปลี่ยนคำตอบ จากข้อ ก. เป็น ค. ให้ทำดังนี้

ข้อ	ก.	ข.	ค.	ง.	จ.
0	X		X		

4. กรุณาอย่าขีดเขียน หรือทำเครื่องหมายใด ๆ ลงในแบบวัดคุณธรรม จริยธรรมฉบับนี้
-

แบบวัดคุณธรรม จริยธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
(เพื่อนสนิทเป็นผู้ประเมิน)

1. ในคาบปายของวันนี้ เอกชัยมีเรียนวิชาภาษาไทย ในขณะที่เรียนเขารู้สึกง่วงนอน และเขาก็เห็นเพื่อนบางคนเอาหนังสือการ์ตูนออกมาอ่าน บางคนคุยกับเพื่อน ถ้าเพื่อนสนิทของนักเรียนเป็นเอกชัย เขาจะอย่างไร
 - ก. พยายามตั้งใจเรียนต่อไปจนหมดคาบ ส่วนเพื่อนจะอย่างไรก็แล้วแต่เขา
 - ข. ขอยืมการ์ตูนเพื่อนมาอ่าน หรือชวนเพื่อนที่นั่งข้างๆ คุยบ้าง
 - ค. สะบัดหน้าไล่ความง่วง และกระซิบบอกเพื่อน ๆ ให้ตั้งใจเรียนหนังสือ
 - ง. หากกระดาศมาขีดเขียนเล่น แต่ก็ฟังครูสอนไปด้วย
 - จ. นำงานหรือการบ้านวิชาอื่นขึ้นมาทำ
2. วันนี้ดนัยและเพื่อน ๆ เดินผ่านสวนมะม่วงแห่งหนึ่ง ซึ่งกำลังออกผลอยู่ในช่วงที่นำรับประทานพอดี เพื่อน ๆ จึงชวนดนัยสอยผลมะม่วงลงมารับประทานกัน ซึ่งเขาก็ออยากจะได้รับประทานเหมือนกัน แต่เจ้าของสวนมะม่วงเป็นคนที่ดีมาก ถ้าถูกจับได้ก็จะทำให้เดือดร้อนไปถึงพ่อแม่ ถ้าเพื่อนสนิทของนักเรียนเป็นดนัย เขาจะอย่างไร
 - ก. สอยมะม่วงมากินเพียงไม่กี่ลูกคงไม่เป็นอะไร
 - ข. ปฏิเสธเพื่อน และห้ามเพื่อนไม่ให้สอยมะม่วง ไปหาซื้อในตลาดยังจะดีกว่า
 - ค. บอกให้เพื่อนสอยมะม่วงโดยเลือกลูกโตๆ ส่วนตนเองจะไปคุ้ยดินทางให้
 - ง. บอกให้เพื่อนมาสอยมะม่วงตอนที่เจ้าของสวนไม่อยู่ จะได้ไม่ถูกจับ
 - จ. ชวนเพื่อนไปขอมะม่วงจากเจ้าของสวน ถ้าเขาไม่ให้ก็ไม่เอา

3. หลังจากพักรับประทานอาหารกลางวันแล้ว มานีพบว่ากระเป๋าสตางค์ของเธอได้หล่นหายไป จึงไปขอให้ประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน ช่วยประกาศให้ผู้ที่พบกระเป๋าสตางค์นำมาคืนให้ด้วย เพราะมีเอกสารสำคัญและเงินจำนวนหนึ่ง ต่อมาภารโรงของโรงเรียนได้นำกระเป๋าสตางค์ของมานีมาคืนให้แต่ภายในกระเป๋าเหลือแต่เอกสารเท่านั้น ถ้าเพื่อนสนิทของนักเรียนเป็นมานี เขาจะอย่างไร
- ก. ขอบคุณการโรง และถามว่าเห็นเงินที่อยู่ในกระเป๋าหรือไม่
 - ข. ขอบคุณการโรงที่นำกระเป๋ามาคืนให้ โดยไม่พูดถึงเรื่องเงินที่หายไป
 - ค. ขอบคุณการโรงและถามว่าเจอกระเป๋าที่ไหน หรือรู้ไหมว่าใครเป็นคนเอาไป
 - ง. เฉยๆ ไม่พูดว่าอะไร สำหรับเงินถือว่าเป็นค่าตอบแทนในการหากระเป๋า
 - จ. บอการโรงว่าถ้าเป็นคนเอาเงินไปก็ให้อามาคืนแล้วจะให้สิ่งของอย่างอื่นแทน
4. ระหว่างทางที่ชาตรีเดินไปตลาดเพื่อซื้อรองเท้าแก่นักเรียนนั้น เขาได้พบกระเป๋าเงินใบหนึ่งตกอยู่ และพบว่าเงินในกระเป๋ามีจำนวน 1,000 บาท และบัตรประจำตัวของเจ้าของกระเป๋า แต่ชาตรีไม่รู้จักเจ้าของกระเป๋าคนนี้ ถ้าเพื่อนสนิทของนักเรียนเป็นชาตรี เขาจะอย่างไร
- ก. วางกระเป๋าและเงินไว้บริเวณนั้นแต่ให้ลับตาคนพอสมควร ถ้ากลับมาและพบว่ายังไม่มีใครเอาไป ก็จะเก็บกระเป๋าและเงินไว้
 - ข. นำกระเป๋าและเงินดังกล่าว ไปให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อตามหาเจ้าของ
 - ค. เก็บกระเป๋าและเงินไว้ ถ้าพบเจ้าของก็จะคืนให้ ถ้าไม่พบก็จะเก็บเงินนั้นไว้ใช้เอง
 - ง. เอากระเป๋าและเงินดังกล่าว วางไว้ที่เดิมเพื่อเจ้าของกระเป๋าจะกลับมาหา
 - จ. นำเงินนั้นไปซื้อรองเท้า เพราะถึงเราไม่เอาเงิน คนอื่นที่มาเห็นก็ต้องเอาไปอยู่ดี

5. เกียรติศักดิ์คือนักฟุตบอลที่เก่งของโรงเรียน วันพรุ่งนี้มีการแข่งขันระหว่างโรงเรียนของ เกียรติศักดิ์กับโรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียง ทางโรงเรียนที่เป็นคู่แข่งได้มาติดต่อให้เขาไม่ต้องลง แข่งขันในครั้งนี ซึ่งถ้าเขาทำตามข้อตกลงนี้เขาจะได้รับค่าตอบแทนจำนวนหนึ่ง ซึ่ง เพียงพอให้เขาจะนำไปซื้อรองเท้าฟุตบอลคู่ใหม่ได้ ถ้าเพื่อนสนิทของนักเรียนเป็น เกียรติศักดิ์ เขาจะอย่างไร
- ไม่ตกลงตามข้อเสนอ และแจ้งให้ทาง โรงเรียนทราบเพื่อจะได้ดำเนินการกับโรงเรียน คู่แข่ง
 - ขอเปลี่ยนเงื่อนไขข้อตกลงว่า จะลงแข่งตามปกติ แต่จะไม่พยายามครองบอล
 - ไม่ตกลงตามข้อเสนอ และลงแข่งขันตามปกติ แต่ก็ไม่บอกใครว่ามีเรื่องแบบนี้
 - ไม่ลงแข่งในครั้งนี เพราะถึงเราไม่ลงแข่ง เพื่อน ๆ ในทีมก็สามารถเอาชนะได้
 - ปรึกษาเพื่อน ๆ ในทีม ถ้าเพื่อน ๆ ยอมเราก็ไม่ต้องลงแข่ง
6. วันเสาร์นี้ทางโรงเรียนของสุชาติได้จัดให้มีกิจกรรมการพัฒนาโรงเรียน และได้เชิญชวนให้ นักเรียนมาช่วยกันโดยไม่ได้บังคับ ปรากฏว่าเมื่อถึงวันเสาร์เพื่อนของสุชาติก็มาชวนเขาไป เทียว ถ้าเพื่อนสนิทของนักเรียนเป็นสุชาติ เขาจะอย่างไร
- ถามความคิดเห็นของเพื่อนก่อนว่าจะทำอย่างไร แล้วก็ทำตามนั้น
 - ปฏิเสธไม่ไปเที่ยวกับเพื่อน แต่จะไปร่วมพัฒนาโรงเรียน และชวนเพื่อนไปด้วย
 - ไปช่วยพัฒนาโรงเรียนสักครู่ แล้วค่อยขอตัวไปเที่ยวกับเพื่อน
 - ไปเที่ยวกับเพื่อน เพราะทางโรงเรียนก็ไม่ได้บังคับ และคนก็คงมีมากแล้ว
 - ไม่ไปไหน จะอยู่บ้านทำงานของตนเอง
7. ในตอนเย็นเวลา 18.00 น. ขณะที่ภัสกรกำลังเดินเพื่อไปซื้อของที่ร้านค้าในหมู่บ้าน ทาง เสียงตามสายของหมู่บ้านก็ได้เปิดเพลงชาติ เขาสังเกตเห็นว่าชาวบ้านส่วนใหญ่ก็ยังทำ กิจกรรมของตนตามปกติ ถ้าเพื่อนสนิทของนักเรียนเป็นภัสกร เขาจะอย่างไร
- เดินไปตามปกติ เพราะชาวบ้านก็ยังทำกิจกรรมตามปกติ
 - ยืนตรงเคารพธงชาติสักครู่ไม่ต้องรอให้จบเพลง แล้วก็เดินต่อไป
 - รีบวิ่งหลบเข้าไปในบ้านใกล้ ๆ รอจนเพลงชาติจบค่อยออกมา
 - หยุดยืนตรงเคารพธงชาติ และบอกให้ชาวบ้านยืนตรงด้วย
 - หยุดยืนตรงเคารพธงชาติ ส่วนชาวบ้านแล้วแต่ว่าเขาจะทำหรือไม่

8. สมรักษ์เลี้ยงแมวไว้ตัวหนึ่ง ตอนที่แมวตัวนี้ยังหนุ่มมันสามารถจับหนูได้เป็นอย่างดี เขาจึงเลี้ยงดูมันอย่างดี แต่ทุกวันนี้มันแก่ตัวลงและไม่สามารถจับหนูได้เหมือนแต่ก่อน ถ้าเพื่อนสนิทของนักเรียนเป็นสมรักษ์ เขาจะอย่างไร
- เลี้ยงดูแมวตัวนั้นตามปกติอย่างที่เคยทำ
 - เอาแมวไปปล่อยนอกบ้านหรือปล่อยที่วัด
 - ให้มันอาศัยอยู่ในบ้านแต่ปล่อยให้มันหาอาหารกินเอง
 - เอาไปให้คนอื่นที่ต้องการ ให้เขาเลี้ยงแทน
 - ให้อาหารทุกมื้อ แต่ลดปริมาณอาหารลง
9. มารศรีเลี้ยงสุนัขไว้ตัวหนึ่ง สุนัขของมารศรีมักจะเห่าเมื่อมีคนแปลกหน้าเข้ามาในบ้าน ดังนั้นเธอจึงมักจะให้อาหารแก่สุนัขตัวนี้อย่างเต็มที่ แต่ต่อมาสุนัขของเธอมักจะไม่เห่าคนแปลกหน้าเหมือนที่เคย ถ้าเพื่อนสนิทของนักเรียนเป็นมารศรี เขาจะอย่างไร
- ลดปริมาณอาหารที่ให้แก่สุนัขในแต่ละมื้อลง
 - สังเกตว่าสุนัขเป็นอะไรหรือไม่ และนำไปหาสัตวแพทย์เพื่อดูแลรักษา
 - เลี้ยงพอให้พินไปวัน ๆ และหาสุนัขตัวใหม่มาเพิ่มเพื่อใช้เฝ้าบ้าน
 - เลี้ยงดูสุนัขตัวนี้ตามปกติที่เคยทำต่อไป แม้มันจะไม่เห่าคนแปลกหน้าอีกก็ช่างมัน
 - นำไปปล่อยนอกบ้านหรือที่วัด และหาสุนัขตัวใหม่มาแทน
10. วิภาคเลี้ยงสุนัขไว้ตัวหนึ่งซึ่งเฝ้าบ้านได้ดีมาก วันหนึ่งสุนัขตัวนี้ได้พยายามเล็ดลอดออกจากบ้านและได้รับบาดเจ็บกลับมา บาดแผลที่ได้รับทำให้มันไม่สามารถเดินได้อย่างสะดวก ถ้าเพื่อนสนิทของนักเรียนเป็นวิภาค เขาจะอย่างไร
- ปล่อยไว้อย่างนั้น เดียวก็หายเองเป็นเรื่องธรรมดา
 - พาสุนัขไปหาสัตวแพทย์เพื่อทำการรักษา
 - มัดหรือขังไว้ไม่ให้ไปไหน และคอยดูอาการไปเรื่อย ๆ
 - ไล่สุนัขออกจากบ้าน หรือเอาไปปล่อยที่วัด เพราะมันไม่รักดี
 - หายมารักษาแผลของสุนัขด้วยตนเอง

11. ในการเข้าค่ายพักแรมในครั้งนี้ ทางโรงเรียนได้ให้นักเรียนเตรียมอุปกรณ์ไปสร้างค่ายด้วย วันชนะเพื่อนของวิชิตออกความเห็นว่โครงสร้างที่เป็นไม้ นั้นสามารถใช้ไม้ที่อยู่ในป่าที่จะไปพักได้ เพราะเขารู้ดีว่าบริเวณที่จะไปพักแรมนั้นมีต้นไม้อยู่หลายชนิด ถ้าเพื่อนสนิทของนักเรียนเป็นวิชิต เขาจะอย่างไร
- เอาไม้ไปเองบ้างบางส่วนเพื่อไม่ให้หน้าเกลียด ที่เหลือก็ค่อยไปเอาที่ตั้งค่าย
 - ถามเพื่อนในกลุ่ม ถ้าเสียงส่วนใหญ่เห็นด้วยกับความคิดนี้ ก็จะทำตามนั้น
 - บอกให้เพื่อน ๆ ที่อยู่กลุ่มอื่นทราบด้วยว่าบริเวณที่เข้าค่ายมีไม้อยู่มาก จะได้ไม่ต้องเตรียมไม้ไปจากบ้าน
 - เตรียมไม้ในส่วนของเราไปจากบ้าน สำหรับเพื่อนก็แล้วแต่เขาจะทำ
 - บอกวันชนะและเพื่อน ๆ ว่าเราควรเตรียมไม้ไปจากบ้าน ไม่ควรไปตัดไม้ในป่า
12. ในวิชาการงาน ครูได้ให้นักเรียนประดิษฐ์สิ่งของจากวัสดุที่เหลือใช้มา 1 ชิ้น และให้ส่งภายในสิ้นเดือน พงษ์เทพได้พยายามคิดและทำมาตลอด แต่ก็ได้ชิ้นงานไม่เป็นที่พอใจสำหรับตนเองในขณะที่เพื่อนหลายคนสามารถประดิษฐ์ได้สวยงามและแปลกใหม่ จนกระทั่งเหลือเวลาอีกเพียง 1 สัปดาห์ก็จะถึงเวลาที่ต้องส่งงาน ถ้าเพื่อนสนิทของนักเรียนเป็นพงษ์เทพ เขาจะอย่างไร
- ไปหาซื้อจากร้านค้า เพราะปัจจุบันมักจะมีการนำวัสดุเหลือใช้มาประดิษฐ์ขาย
 - ขอให้เพื่อนช่วยทำชิ้นงานให้ โดยอาจจะให้สิ่งของเด็ก ๆ น้อย ๆ เป็นการตอบแทน
 - พยายามทำด้วยตนเองอีกครั้ง ถ้ายังไม่เป็นที่น่าพอใจ ก็จะขอให้เพื่อน หรือผู้ปกครองทำให้
 - ขอให้เพื่อนช่วยแนะนำว่าควรจะทำอย่างไรจึงจะได้ชิ้นงานที่สวยงามและแปลกใหม่
 - นำชิ้นงานที่ทำแล้วมาตกแต่งเพิ่มเติม หรือประดิษฐ์ใหม่อีกครั้งหนึ่งและเลือกเอาชิ้นที่ดีที่สุดไปส่ง

13. เมธีและวุฒิกกรเป็นเพื่อนที่รักกันมาก เมธีเก่งในวิชาคณิตศาสตร์ ส่วนวุฒิกกรไม่เก่งในวิชานี้ และอาจจะสอบไม่ผ่านในวิชาดังกล่าว ดังนั้นในการสอบปลายภาค เมธีจึงบอกวุฒิกกรว่าเขาจะส่งคำตอบวิชาคณิตศาสตร์ให้วุฒิกกร ถ้าเพื่อนสนิทของนักเรียนเป็นวุฒิกกร เขาจะทำอย่างไร
- บอกเมธีว่าไม่เป็นไร จะพยายามทำข้อสอบด้วยตนเอง
 - บอกเมธีว่าจะรับคำตอบไว้ เพื่อนำมาเทียบกับคำตอบของตนเอง
 - บอกเมธีว่าจะพยายามทำด้วยตนเองก่อน ถ้าทำไม่ได้จริงๆ ก็จะขอดูคำตอบ
 - บอกเมธีว่าจะขอดูคำตอบเฉพาะข้อที่ยาก ๆ เท่านั้น
 - ตกลงตามนั้น และบอกว่าจะรอคำตอบคณิตศาสตร์จากเมธี และให้ระวังครูด้วย
14. เปรมจิตเห็นว่าเพื่อน ๆ ในกลุ่มสั่งซื้อเสื้อกีฬาคู่ใหม่ เธอก็รู้สึกอยากได้เพราะเสื้อกีฬาคู่เธอมีอยู่เริ่มเก่าแล้วแต่ก็ยังใช้ได้อยู่ ถ้าเพื่อนสนิทของนักเรียนเป็นเปรมจิต เขาจะทำอย่างไร
- ขอเงินผู้ปกครองซื้อเสื้อกีฬาคู่ใหม่ และบอกว่าเพื่อน ๆ เขาก็ซื้อกันใหม่ทั้งนั้น
 - ไปขอเงินผู้ปกครอง และบอกว่าทางโรงเรียนให้ซื้อเสื้อกีฬาคู่ใหม่
 - กลับไปปรึกษาผู้ปกครองว่าจะซื้อเสื้อกีฬาใหม่ได้หรือไม่ ถ้าได้ ก็จะซื้อ
 - ใช้เสื้อกีฬาคู่เก่าตัวนั้น เพราะยังใช้ได้
 - ขอเงินผู้ปกครองซื้อเสื้อกีฬาคู่ใหม่ และบอกว่าจะให้สลับกับเสื้อตัวเก่า
15. กำนจได้เงินมาใช้จ่ายที่โรงเรียนวันละ 20 บาท ถ้าหักค่าใช้จ่ายเฉพาะค่าอาหารกลางวัน เขาจะเหลือเงิน 10 บาท ซึ่งเขากำลังคิดว่าจะทำอย่างไรกับเงินที่เหลือนี้จึงจะเกิดประโยชน์กับเขามากที่สุด ถ้าเพื่อนสนิทของนักเรียนเป็นกำจร เขาจะทำอย่างไร
- เอาไว้ไปเล่นเกมในวันหยุดเพื่อเป็นการคลายเครียด
 - เอาไว้ซื้อขนมที่ตนเองชอบ จะได้ไม่ต้องขอเงินจากผู้ปกครองอีก
 - แบ่งใส่ออมสิน 5 บาท ซื้อขนม 5 บาท
 - นำไปคืนให้ผู้ปกครอง เพื่อใช้ใน วันต่อไปเพื่อลดภาระครอบครัว
 - เก็บสะสมไว้ เพื่อใช้ในคราวจำเป็นต่อไป

16. ในวันขึ้นปีใหม่ เพื่อน ๆ ในกลุ่มของนิพนธ์ได้ปรึกษากันว่า ในงานเลี้ยงที่จะจัดขึ้นที่โรงเรียนจะแอบเอาสุราเข้ามาดื่มโดยไม่ให้ครูทราบ ถ้าเพื่อนสนิทของนักเรียนเป็นนิพนธ์ เขาจะทำอย่างไร
- สนับสนุนความคิดนี้และบอกว่าจะเอากับแก้มมาร่วมด้วย
 - บอกเพื่อนว่าเราไม่ควรทำแบบนี้ เพราะถ้าครูทราบจะถูกลงโทษ
 - เฉย ๆ ปล่อยให้เพื่อนเอามา แต่จะไม่ร่วมดื่มสุราที่เพื่อนนำมา
 - ชวนเพื่อน ๆ ไปดื่มนอกบริเวณโรงเรียนหลังงานเลี้ยงเลิกดีกว่า
 - เตือนหรือห้ามเพื่อนว่าสิ่งที่ทำเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและเหมาะสม และจะไม่ร่วมกระทำด้วย
17. กมลและคมเดช ชวนกันไปซื้อเสื้อในตลาด กมลเห็นเสื้อตัวหนึ่งมีสีสวยและลวดลายที่ดูใจก็คิดจะซื้อ แต่คมเดชบอกว่าอีกตัวหนึ่งสวยกว่าและเหมาะกับกมล ถ้าเพื่อนสนิทของนักเรียนเป็นกมล เขาจะทำอย่างไร
- เลือกซื้อเสื้อตัวที่ดูใจและคิดว่าดีในสายตาของตน
 - ไปดูเสื้อตัวที่คมเดชบอก ถ้าดูแล้วคิดว่าเหมาะสมจริงก็จะซื้อตัวนั้น
 - ตกลงใจว่าวันนี้ยังไม่ซื้อ ขอกลับไปทบทวนดูก่อนว่าจะทำอย่างไร
 - ซื้อเสื้อทั้งสองตัว เพราะเพื่อนจะได้ไม่เสียความรู้สึก และเราก็จะได้เสื้อตัวที่ชอบด้วย
 - ซื้อเสื้อตัวที่เพื่อนบอก เพราะเพื่อนจะรู้ว่าถ้าเราใส่แล้วจะเป็นอย่างไร
18. วันหนึ่งเสื้อกีฬาของนพพลหายไป ดนัยได้บอกกับนพพลว่าสงสัยชาติชายเป็นคนเอาไป เพราะเขาเห็นเสื้ออยู่ในกระเป๋าหนังสือของชาติชาย รวมทั้งนพพลและชาติชายก็เคยมีเรื่องกันมาก่อน ถ้าเพื่อนสนิทของนักเรียนเป็นนพพล เขาจะทำอย่างไร
- ขอคืนกระเป๋าหนังสือของชาติชาย
 - ถามชาติชายว่าเสื้อกีฬานั้นเป็นของใคร
 - ไปต่อว่าชาติชาย และเอาเสื้อตัวนั้นคืนมา
 - ไปถามชาติชายว่าเห็นเสื้อของตนเองหรือเปล่า
 - พยายามสืบให้แน่ชัดก่อน ถ้าใช่จริงค่อยเข้าไปถาม

19. ในวันหยุดเสาร์ อาทิตย์นี้ ปกรณ์คิดว่าเขาจะทำความสะอาดห้องนอนของเขา แต่เมื่อดู ๆ แล้วเขาคิดว่างานนี้ค่อนข้างหนักทีเดียวเพราะมีฝุ่นและหยากไย่ค่อนข้างมาก เขาอาจจะใช้เวลาเกือบทั้งวันถ้าทำคนเดียว ถ้าเพื่อนสนิทของนักเรียนเป็นปกรณ์ เขาจะทำอย่างไร
- รีบทำให้เสร็จ ๆ ไป ถึงไม่สะอาดเท่าไรก็ยังดีกว่าไม่ทำ
 - ฝากให้ผู้ปกครองช่วยทำให้ในวันอื่นที่ผู้ปกครองว่าง
 - บอกให้น้อง หรือขอให้เพื่อนมาช่วยทำความสะอาด
 - ทำคนเดียวไปเรื่อย ๆ ทั้งวันหรือแบ่งทำวันละนิดละหน่อย
 - จ้างคนมาทำความสะอาดห้องนอนให้
20. วรเดชและเพื่อน ๆ กำลังคุยกันถึงรายการโทรทัศน์ที่ชอบ เพื่อน ๆ ได้ถามวรเดชว่าถ้าให้วรเดชเลือกชมรายการโทรทัศน์เพียงรายการเดียวที่ชอบที่สุด วรเดชจะเลือกชมรายการเกี่ยวกับอะไร ถ้าเพื่อนสนิทของนักเรียนเป็นวรเดช เขาจะบอกเพื่อน ๆ ว่าอย่างไร
- รายการสารคดีต่าง ๆ ที่ให้ความรู้เชิงวิชาการ
 - รายการบันเทิง ละคร หรือเกมโชว์ต่าง
 - รายการถ่ายทอดกีฬาต่าง ๆ
 - รายการแข่งขันการตอบปัญหาทางวิชาการ
 - รายการข่าวประจำวัน
21. ตอนพัก 10 นาที เพ็ญศรีและเพื่อน ๆ เดินผ่านโรงอาหาร เห็นแม่ค้านำขนมพวกลูกกวาดและของหมักดองต่าง ๆ มาขาย ดูแล้วทำทางน่าจะอร่อย พวกเพื่อน ๆ จึงชวนกันไปซื้อ ถ้าเพื่อนสนิทของนักเรียนเป็นเพ็ญศรี เขาจะทำอย่างไร
- สนับสนุนความคิดนี้ และถ้าอร่อยจริงคราวหน้าจะชวนเพื่อนมาซื้ออีก
 - ไม่ซื้อ เพราะอีกไม่กี่ชั่วโมงก็จะรับประทานอาหารกลางวันแล้ว
 - บอกเพื่อนว่าเดี๋ยวตอนพักเที่ยงค่อยกลับมาซื้อดีกว่า
 - ดูก่อนว่าสะอาดหรือไม่ ถ้าสะอาดก็จะลองซื้อมากินจำนวนน้อย ๆ
 - ซื้อตามเพื่อน เพราะเพื่อนซื้อรับประทานแล้วถ้าเราไม่ซื้อก็น่าเกลียด

22. รัตนาและเพื่อน ๆ เดินผ่านร้านขายพิซซ่าแห่งหนึ่ง เพื่อน ๆ บอกว่าพิซซ่าร้านนี้อร่อยมาก แต่ราคาค่อนข้างแพง รัตนามองเข้าไปในร้านก็เห็นสีส้มของพิซซ่าที่น่ารับประทาน และเห็นคนที่รับประทานอยู่ก็มีท่าทางที่เอร็ดอร่อยมาก ถ้าเพื่อนสนิทของนักเรียนเป็นรัตนา เขาจะอย่างไร
- ขอเดินคิดดูก่อน ถ้ายังต้องการรับประทาน ก็ค่อยกลับมาก็ได้
 - เข้าไปรับประทาน นาน ๆ จะมีโอกาส แพงหน่อยก็คุ้มกับความอร่อย
 - เดินผ่านไป และบอกเพื่อนว่าไม่ต้องรับประทาน เพราะมีราคาแพงเกินไป
 - ถามเพื่อนว่าต้องการรับประทานหรือไม่ ถ้ายังไม่ก็มาเฉลี่ยเงินกันจ่าย
 - บอกเพื่อนว่า ไปรับประทานพิซซ่าร้านอื่นที่ขายถูกกว่านี้
23. วันนี้ที่ห้องเรียนของอุทิศได้ของผ้าป่ามา 1 ซอง เพื่อน ๆ ในห้องช่วยกันบริจาคคนละ 5 บาท อุทิศรู้ว่าถ้าเขาบริจาค 5 บาท จะทำให้เขามีเงินไม่พอที่จะซื้ออาหารรับประทาน ตอนกลางวัน ถ้าเพื่อนสนิทของนักเรียนเป็นอุทิศ เขาจะอย่างไร
- ไม่บริจาคเลย เพราะเงินจะไม่พอซื้ออาหารกลางวันและค่าขนม
 - บริจacksonน้อยกว่า 5 บาท ให้เหลือเงินพอรับประทานอาหาร
 - บริจาคไป 5 บาท สำหรับอาหารกลางวันก็รับประทานให้น้อยลง
 - ยืมเงินเพื่อนมาสมทบกับของตนให้ครบ 5 บาท แล้วนำไปบริจาค
 - ยืมเงินเพื่อนบริจาคไปก่อน 5 บาท ให้เท่ากับเพื่อนคนอื่น
24. กุศุม่าเก็บเงินค่าขนมสะสมไว้ครบ 500 บาท และตั้งใจจะนำไปฝากธนาคาร บังเอิญเธอเห็นเพื่อนซื้อกางเกงยีนส์มาสวยใส่ ก็มีความต้องการอยากได้เหมือนเพื่อน ถ้าเพื่อนสนิทของนักเรียนเป็นกุศุม่า เขาจะอย่างไร
- ซื้อกางเกงยีนส์ก่อน แล้วค่อยออมเงินไปฝากธนาคารในคราวต่อไป
 - ซื้อกางเกงยีนส์ที่มีราคาถูกใส่ แล้วเงินที่เหลือก็นำไปฝากธนาคาร
 - ซื้อกางเกงยีนส์มาใส่ เพราะเงินของเรา เรามีสิทธิ์ที่จะใช้ทำอะไรก็ได้
 - ตัดสินใจไม่ซื้อ นำเงินไปฝากธนาคารตามที่ตั้งใจไว้
 - เอาเงินไปฝากธนาคารก่อน ถ้ามีเงินฝากมากแล้วค่อยถอนเงินมาซื้อกางเกงยีนส์

25. ขณะที่เพิ่มศักดิ์นั่งระบายสีงานศิลปะอยู่นั้น สุรชัยได้วิ่งมาชนเพิ่มศักดิ์ ทำให้สีที่เพิ่มศักดิ์กำลังระบายอยู่เลอะไปโดนส่วนอื่นของภาพ สุรชัยจึงได้ขอโทษเพิ่มศักดิ์ ถ้าเพื่อนสนิทของนักเรียนเป็นเพิ่มศักดิ์ เขาจะอย่างไร
- บอกเขาว่าไม่เป็นไร และยกโทษให้สุรชัยเพราะเขาคงไม่ได้ตั้งใจ
 - ยกโทษให้สุรชัย แต่เตือนเขาว่าคราวต่อไปให้ระวังด้วย
 - วาดภาพและระบายสีใหม่ แต่ให้สุรชัยช่วยทำ
 - ต่อว่าสุรชัย และให้เขาทำงานชิ้นนี้ให้เราเพื่อเป็นการแสดงความรับผิดชอบ
 - ยังไม่ขอฟังเหตุผล แต่ขอชกหรือตี ให้หายเจ็บใจก่อน
26. วิภาดาเป็นนักเรียนใหม่ที่เพิ่งย้ายมาอยู่ห้องเดียวกับหฤทัย ในการทำงานกลุ่มครั้งนี้หฤทัยได้ทำงานร่วมกับวิภาดา แต่หฤทัยได้ยินมาว่าวิภาดาเป็นคนนิสัยไม่ดี ถ้าเพื่อนสนิทของนักเรียนเป็นหฤทัย เขาจะอย่างไร
- เฉย ๆ ไม่ต้องสนใจต่างคนก็ต่างทำงานที่ตนเองได้รับผิดชอบ
 - บอกวิภาดาว่าถ้าจะทำงานด้วยกัน ก็ให้ปรับนิสัยเสียใหม่ อย่าเอานิสัยเดิมมาใช้ที่นี่
 - พยายามทำใจ เพราะยังไงเราก็ต้องทำงานร่วมกับเขาอยู่แล้ว แต่ก็จับตาดูไปเรื่อย ๆ
 - พูดและทำงานร่วมกับวิภาดาเหมือนที่ปฏิบัติกับเพื่อนคนอื่น เพราะอาจจะไม่เป็นดังที่รับรู้มาก็ได้
 - ยินดีรับวิภาดาทำงานร่วมด้วย เพราะคงจะมีนิสัยที่ดีอยู่บ้าง
27. ในชั่วโมงสังคมศึกษา ครูได้ให้นักเรียนทำรายงานเป็นกลุ่ม ประธานกลุ่มของนารีเห็นว่านารีเป็นผู้มีความสามารถจึงแบ่งงานให้มากกว่าคนอื่น ถ้าเพื่อนสนิทของนักเรียนเป็นนารี เขาจะอย่างไร
- เฉย ๆ ไม่สนใจไม่ต้องทำ เพราะเป็นการเอาเปรียบกันเกินไป
 - รับงานนั้นมา และทำพอให้เสร็จ เพราะไม่ใช่หน้าที่ของเราคนเดียว
 - โต้แย้งว่าไม่ยุติธรรม ควรแบ่งงานให้เท่า ๆ กัน และให้แบ่งงานใหม่
 - รับงานนั้นมาทำ และขอให้เพื่อนคนอื่นมาช่วยงานในบางส่วน
 - รับงานนั้นมาทำด้วยความเต็มใจ และทำอย่างเต็มความสามารถ

28. ขณะที่ไตรภพกำลังเล่นตะกร้ออยู่ที่สนาม ได้มีนักเรียนรุ่นน้องวิ่งมาที่สนามตะกร้อแล้วสะดุดหกล้ม ทำให้ได้รับบาดเจ็บบริเวณหัวเข่าและข้อศอก ซึ่งต้องพาไปทำแผลและใส่ยาที่ห้องพยาบาล ถ้าเพื่อนสนิทของนักเรียนเป็นไตรภพ เขาจะอย่างไร
- เข้าไปพุงรุ่นน้องคนนั้น และถามว่าไปห้องพยาบาลไหวหรือไม่ ถ้าไม่ไหวก็จะไปส่ง
 - บอกให้เพื่อนที่ไม่ได้เล่น พารุ่นน้องคนนั้นไปห้องพยาบาล
 - บอกให้รุ่นน้องคนนั้นไปห้องพยาบาล เพราะเดี๋ยวแผลจะอักเสบ
 - เล่นตามเดิม ไม่ต้องสนใจ อยากร่วมชมเอง
 - หยุดเล่นตะกร้อ และช่วยพารุ่นน้องคนนั้นไปห้องพยาบาล
29. พรุ่งนี้วันอาทิตย์เพื่อนบ้านของสุพจน์จะมีการแต่งงาน วันนี้จึงมีคนมาช่วยจัดเตรียมงานสำหรับพรุ่งนี้มากมาย ถ้าเพื่อนสนิทของนักเรียนเป็นสุพจน์ เขาจะอย่างไร
- ดูก่อนว่ามีธุระหรือการบ้านที่ต้องทำหรือไม่ ถ้าไม่มีก็จะไปช่วยเขาจัดเตรียมงาน
 - ไปช่วยเขาจัดเตรียมงานในวันนี้ เพราะจะมีสิ่งที่ต้องทำมากกว่าวันงานจริง ๆ
 - ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับ เพราะไม่ใช่หน้าที่ของเรา
 - วันนี้ยังไม่ไปเพราะมีคนมากแล้ว แต่จะไปช่วยในวันงาน
 - อยู่เฉย ๆ ถ้าเขามาชวนหรือมาเรียกก็จะไปช่วย
30. วุฒิชัยกับชัยวัฒน์เป็นเพื่อนร่วมชั้นแต่ไม่ค่อยสนิทกันมากนัก วันหนึ่งชัยวัฒน์ทราบว่าวุฒิชัยคิดถึงเสพย์ติคชนิดหนึ่งและกำลังจะหาทางเลิกสิ่งเสพย์ตินั้นแต่ก็ยังเลิกไม่ได้ ถ้าเพื่อนสนิทของนักเรียนเป็นชัยวัฒน์ เขาจะอย่างไร
- บอกวุฒิชัยว่า ถ้าต้องการให้ช่วยเหลืออะไรก็ให้บอก
 - บอกวุฒิชัยว่า พยายามต่อไปอย่างตั้งใจ ต้องเลิกได้แน่นอน
 - บอกวุฒิชัยว่า เพื่ออนาคต วุฒิชัยจะต้องเลิกสิ่งเสพย์ตินี้ให้ได้
 - บอกวุฒิชัยว่า เห็นมาเยอะแล้ว ไม่เห็นมีใครเลิกได้จริง ๆ ลักที่
 - อยู่เฉย ๆ ไม่เข้าไปยุ่งดีกว่า เดี่ยวจะพลอยเสียไปด้วย

31. เชดส์กคี่และอุเทนเป็นเพื่อนที่เรียนห้องเดียวกัน วันพุธที่จะถึงนี้อุเทนจะต้องได้ออกไปพูดหน้าห้อง เชดส์กคี่รู้ว่าอุเทนเป็นคนที่ไม่ค่อยกล้าพูดและมีความกังวลที่จะออกไปพูดหน้าห้อง ถ้าเพื่อนสนิทของนักเรียนเป็นเชดส์กคี่ เขาจะทำอะไร
- บอกให้อุเทนทำใจซะ เพราะยังไงทุกคนก็ต้องได้ออกไปพูดเหมือนกัน
 - บอกอุเทนว่าถ้าไม่กล้าก็ไม่ต้องออกไปพูด
 - พูดถากถางให้อุเทนเกิดความโกรธ และกล้าออกไปพูดเพื่อลบคำสบประมาท
 - พูดให้อุเทนเกิดความมั่นใจที่จะออกไปพูดหน้าห้อง
 - อยู่เฉยๆ ไม่ต้องทำอะไร เอาตัวของเราให้รอดก่อน
32. ในการทำโครงการวิทยาศาสตร์เพื่อประกวดในระดับชั้น กลุ่มของเอกวิทย์กำลังมีปัญหาในเรื่องการลงข้อสรุปของโครงการ และได้มาขอให้เพื่อนสนิทของนักเรียนซึ่งอยู่อีกกลุ่มหนึ่งช่วยเสนอแนะความคิดเห็น เพื่อนสนิทของนักเรียนจะทำอย่างไร
- ช่วยเสนอความคิดเห็นให้ แต่ก็แสดงท่าทางที่ไม่เต็มใจเท่าไร
 - บอกเอกวิทย์ว่า ของแบบนี้เขาไม่ช่วยกันหรอก ใครฉลาดกว่าคนนั้นก็ชนะ
 - ไม่ช่วยเสนอความคิดเห็น และบอกให้เพื่อน ไปปรึกษาครูหรือเพื่อนคนอื่น
 - เสนอแนะความคิดเห็นของคนให้กลุ่มของเอกวิทย์ฟังด้วยความเต็มใจ
 - เสนอแนะพอเป็นแนวทางให้เขาทำนั่น ที่เหลือให้คิดกันเอง
33. ในวันจันทร์ที่จะถึงนี้จะมีการสอบกลางภาค เพื่อน ๆ ในห้องได้นัดกันมาที่โรงเรียนในวันเสาร์ก่อนที่จะถึงวันสอบเพื่อทบทวนวิชาที่จะต้องใช้สอบ และขอให้เพื่อนที่มีความสามารถในวิชาต่าง ๆ มาช่วยกันทบทวน ถ้าเพื่อนสนิทของนักเรียนเป็นคนที่เก่งในวิชาคณิตศาสตร์ เขาจะทำอะไร
- เตรียมตัวมาให้ดี และมาช่วยทบทวนวิชาคณิตศาสตร์ให้กับเพื่อน
 - ถ้าเพื่อนมาขอให้ตนช่วยทบทวนโดยตรง ก็จะมาช่วยทบทวนให้
 - ถ้ามีเพื่อนที่เก่งในวิชาอื่นมาช่วยทบทวน ตนเองก็จะมาช่วยทบทวนเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้กัน
 - มา แต่รอฟังเพื่อนคนอื่นทบทวนก่อน แล้วช่วยพูดเสริมให้ในส่วนที่ตนเองทราบ
 - ไม่มา จะอ่านหนังสืออยู่ที่บ้าน เพราะคนมากมักจะชวนกันพูดเรื่องอื่น

34. สัปดาห์หน้าจะมีการสอบอ่านภาษาอังกฤษ มานพซึ่งมีปัญหาในการออกเสียงภาษาอังกฤษ ไม่ถูกต้อง ได้มาขอให้อุทัยซึ่งอ่านภาษาอังกฤษได้ดีมากช่วยสอนวิธีการออกเสียง ขณะนั้น อุทัยกำลังจะไปเล่นกีฬาอยู่พอดี ถ้าเพื่อนสนิทของนักเรียนเป็นอุทัย เขาจะอย่างไร
- งดไปเล่นกีฬา เพื่ออยู่สอนการอ่านภาษาอังกฤษให้มานพ
 - แนะนำให้มานพไปหาเพื่อนคนอื่นช่วยสอนแทน หรือถ้ายัง ใจก็ให้มาหาตอนเย็น
 - บ่นบ้างเล็กน้อย แต่ก็สอนการอ่านภาษาอังกฤษให้มานพ
 - บอกมานพว่าตนเองไม่ว่าง จะไปเล่นกีฬาให้หัดอ่านเอาเอง
 - สอนพื้นฐานให้มานพก่อน ที่เหลือให้ไปฝึกต่อ ถ้ามีปัญหา ก็เอาไว้คราวต่อไป
35. ในช่วงโมงภาษาไทย ครูได้ถามความหมายของราชาศัพท์ที่ได้สอนไปเมื่อคราวที่แล้วและให้ โสภิตลุกขึ้นตอบ แต่โสภิตตอบไม่ได้ ครูจึงไม่อนุญาตให้นั่งจนกว่าจะมีใครคนใดคนหนึ่ง ในห้องที่ตอบถูก แต่ครูท่านนี้เป็นคนที่ดูมากทำให้นักเรียนไม่กล้าตอบ อุดมเป็นคนหนึ่งที่ทราบความหมายของคำราชาศัพท์คำนี้ ถ้าเพื่อนสนิทของนักเรียนเป็นอุดม เขาจะทำอย่างไร
- บอกคำตอบให้เพื่อนที่นั่งข้าง ๆ รู้ และให้เขาตอบครูแทนตนเอง
 - บอกคำตอบให้เพื่อนที่นั่งข้าง ๆ รู้ และให้เขาบอกโสภิตแทนตนเอง
 - ลุกขึ้นตอบคำถามเรื่องนี้แทนโสภิต
 - อยู่เฉย ๆ รอให้คนอื่นตอบ หรือรอจนกว่าครูจะเรียกให้ตอบ
 - แอบบอกคำตอบให้โสภิตทราบ และให้โสภิตเป็นผู้ตอบ
36. มาลีเป็นคนที่ฝีมือในการทำกล้วยบวชชีมาก จวีวรรณซึ่งเป็นเพื่อนของมาลียกชอบรับประทานกล้วยบวชชีแต่ทำไม่เป็น จึงขอให้มาลีช่วยสอนวิธีการทำกล้วยบวชชีให้ที่บ้าน ในวันหยุดที่จะถึงนี้ ซึ่งตามปกติในวันหยุดมาลียะคอยดูรายการโทรทัศน์ที่ชอบอยู่ที่บ้าน ถ้าเพื่อนสนิทของนักเรียนเป็นมาลี เขาจะอย่างไร
- ขอลื่อนการสอนไปเป็นวันอื่น หรือเวลาอื่นที่ว่าง
 - เขียนวิธีทำและอธิบายขั้นตอนให้จวีวรรณไปหัดทำเอง
 - ไปดูโทรทัศน์ที่บ้านจวีวรรณ และสอนเพื่อนไปด้วย
 - ไปสอนจวีวรรณทำกล้วยบวชชี ไม่ต้องดูโทรทัศน์สักวันหนึ่งก็ได้
 - ไม่ไปสอน และบอกจวีวรรณว่าตนเองไม่มีเวลาว่าง

37. ขณะที่สุเทพจะเดินเข้าไปซื้อขนมในตลาด เขาเห็นขอทานพิการสองพ่อลูกนั่งขอทานอยู่ที่ทางเข้าตลาด เมื่อเห็นเขาก็อดที่จะสงสารไม่ได้ แต่ถ้าเขาเอาเงินให้ขอทานเขาก็จะได้รับประทานขนมน้อยลง ถ้าเพื่อนสนิทของนักเรียนเป็นสุเทพ เขาจะอย่างไร
- ครั้งนี้ยังไม่บริจาค คราวต่อไปค่อยเตรียมเงินมาด้วย
 - แบ่งเงินบางส่วนบริจาคให้ขอทาน
 - ไปซื้อขนมก่อน ถ้ามีเงินเหลือค่อยกลับมาบริจาค
 - ไม่ให้เงินขอทาน เพราะเป็นการสนับสนุนขอทานให้มีมากขึ้น
 - ไม่ให้เงินขอทาน เพราะเราจะได้รับประทานขนมน้อยลง
38. วันนี้ดิเรกซื้อปากกาสีน้ำเงินมาใหม่ 2 ด้าม ในขณะที่นั่งเรียนอยู่นั้น สมคิดเพื่อนในชั้นเรียนไม่ได้เอาปากกา มา จึงขอยืมเพื่อน ๆ ในห้อง ซึ่งดิเรกก็อยู่ในเหตุการณ์นั้นด้วย ถ้าเพื่อนสนิทของนักเรียนเป็นดิเรก เขาจะอย่างไร
- ทำเฉย ๆ ไว้ ไม่ให้ยืมเพราะเพิ่งซื้อมาใหม่
 - แบ่งขายให้สมคิดซื้อต่อจากตนเองไป 1 ด้าม
 - รอดูจนกระทั่งสมคิดขอยืมจากเพื่อนไม่ได้จริงๆ ถึงจะให้ยืม
 - ให้สมคิดยืมปากกา แล้วพรงนี้ให้ซื้อด้ามใหม่มาคืน
 - ให้สมคิดยืมปากกา และให้นำมาคืนหลังเลิกเรียน
39. ตอนกลางวันหลังรับประทานอาหารแล้ว เวทินได้ซื้อขนมหลายอย่างที่เขารับไปนั่งรับประทาน ขณะที่รับประทานอยู่นั้นก็มีเพื่อนในชั้นเรียนเดินผ่านมา ถ้าเพื่อนสนิทของนักเรียนเป็นเวทิน เขาจะอย่างไร
- เก็บขนมซ่อนไว้ก่อน แล้วค่อยเอาขึ้นมารับประทานเมื่อเพื่อนเดินผ่านไปแล้ว
 - เฉย ๆ ไม่พูดอะไร นั่งรับประทานขนมไปเรื่อย
 - ชวนเพื่อน ๆ ที่ผ่านมาให้มารับประทานขนมด้วยกัน
 - ถ้าเพื่อนไม่หันมาทางนี้ ก็ไม่ต้องชวนมารับประทาน
 - ทักทายเพื่อนตามปกติ แต่ไม่ชวนมารับประทานขนม

ภาคผนวก ญ

แบบวัดคุณธรรม จริยธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
(ผู้ปกครองเป็นผู้ประเมิน)

คำชี้แจง

1. แบบวัดคุณธรรม จริยธรรมฉบับนี้ ต้องการทราบการปฏิบัติของนักเรียนที่อยู่ในความปกครองของท่านต่อสถานการณ์ที่กำหนด เพื่อใช้เป็นประโยชน์สำหรับสร้างแบบวัดคุณธรรม จริยธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเท่านั้น คำตอบของท่านในแต่ละข้อ ไม่มีถูกหรือผิดที่แท้จริง และไม่มีผลต่อการเรียนของนักเรียนที่อยู่ในความปกครองของท่านแต่อย่างใด ดังนั้นคำตอบที่ดีที่สุด คือคำตอบที่ตรงกับกรปฏิบัติของนักเรียนที่อยู่ในความปกครองของท่านมากที่สุด

2. แบบวัดคุณธรรม จริยธรรมฉบับนี้มี 14 หน้า รวม 39 ข้อ ประกอบด้วยแบบวัดคุณธรรม จริยธรรม 4 ด้าน ขอความกรุณาตอบให้ครบทุกข้อ ดังนี้

2.1 แบบวัดคุณธรรม จริยธรรมด้านความกตัญญูกตเวที จำนวน 11 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 ถึง ข้อ 11

2.2 แบบวัดคุณธรรม จริยธรรมด้านการพึ่งตนเอง จำนวน 8 ข้อ ได้แก่ ข้อ 12 ถึง ข้อ 19

2.3 แบบวัดคุณธรรม จริยธรรมด้านการรู้จักประมาณตน จำนวน 8 ข้อ ได้แก่ ข้อ 20 ถึง ข้อ 27

2.4 แบบวัดคุณธรรม จริยธรรมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จำนวน 12 ข้อ ได้แก่ ข้อ 28 ถึง ข้อ 39

3. วิธีการตอบ ขอให้ท่านอ่านข้อความซึ่งเป็นสถานการณ์สมมุติที่สามารถเกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวัน แล้วให้ท่านเลือกตัวเลือก ที่แสดงถึงการปฏิบัติของนักเรียนที่อยู่ในความปกครองของท่านในแต่ละสถานการณ์นั้น โดยเขียนเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในช่องตัวเลือก ก. ข. ค. ง. หรือ จ. ของกระดาษคำตอบ เพียงข้อละ 1 ตัวเลือกเท่านั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่าง

(0) กมลฝากสุกฤษฎีซื้อสิ่งของมาให้อย่างหนึ่ง แต่เมื่อสุกฤษฎีซื้อมาแล้ว ปรากฏว่าสิ่งของ
ที่ซื้อไปไม่เป็นที่พอใจของกมล ถ้านักเรียนในความปกครองของท่านเป็นกมล เขาจะทำ
อย่างไร

- ก. รับของมาและแสดงให้เห็นว่าพอใจทั้งคำพูดและสีหน้า
- ข. บอกสุกฤษฎีว่า ไม่พอใจและให้เอาไปคืน
- ค. รับของมาทั้ง ๆ ที่ไม่พอใจ แต่ไม่ต่อว่าอะไร
- ง. รับของมาพร้อมต่อว่านิดหน่อย
- จ. รับของมาและแสดงให้รู้ทางสีหน้าว่าไม่พอใจ

ถ้าท่านต้องการตอบในข้อ ก. ให้ทำดังนี้

ข้อ	ก.	ข.	ค.	ง.	จ.
0	X				

ถ้าท่านต้องการเปลี่ยนคำตอบ จากข้อ ก.
เป็น ค. ให้ทำดังนี้

ข้อ	ก.	ข.	ค.	ง.	จ.
0	X		X		

4. เมื่อท่านทำแบบวัดคุณธรรม จริยธรรม เสร็จเรียบร้อยแล้ว ขอความกรุณาฝาก
แบบวัดคุณธรรม จริยธรรมฉบับนี้ พร้อมกับกระดาษคำตอบ ให้นักเรียนที่อยู่ในความปกครอง
ของท่าน นำส่งอาจารย์ที่ปรึกษาของนักเรียน เพื่อเก็บรวบรวมต่อไป

5. กรุณาอย่าขีดเขียน หรือทำเครื่องหมายใด ๆ ลงในแบบวัดคุณธรรม จริยธรรม
ฉบับนี้

แบบวัดคุณธรรม จริยธรรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
(ผู้ปกครองเป็นผู้ประเมิน)

1. ในคาบปายของวันนี้ เอกชัยมีเรียนวิชาภาษาไทย ในขณะที่เรียนเขารู้สึกง่วงนอน และเขาก็เห็นเพื่อนบางคนเอาหนังสือการ์ตูนออกมาอ่าน บางคนคุยกับเพื่อน ถ้านักเรียนในความปกครองของท่านเป็นเอกชัย เขาจะอย่างไร
 - ก. พยายามตั้งใจเรียนต่อไปจนหมดคาบ ส่วนเพื่อนจะอย่างไรก็แล้วแต่เขา
 - ข. ขอยืมการ์ตูนเพื่อนมาอ่าน หรือชวนเพื่อนที่นั่งข้างๆ คุยบ้าง
 - ค. สะบัดหน้าไล่ความง่วง และกระซิบบอกเพื่อน ๆ ให้ตั้งใจเรียนหนังสือ
 - ง. หากกระดาษมาขีดเขียนเล่น แต่ก็ฟังครูสอนไปด้วย
 - จ. นำงานหรือการบ้านวิชาอื่นขึ้นมาทำ
2. วันนี้คณัยและเพื่อน ๆ เดินผ่านสวนมะม่วงแห่งหนึ่ง ซึ่งกำลังออกผลอยู่ในช่วงที่นำรับประทานพอดี เพื่อน ๆ จึงชวนคณัยสอยผลมะม่วงลงมารับประทานกัน ซึ่งเขาก็อยากจะรับประทานเหมือนกัน แต่เจ้าของสวนมะม่วงเป็นคนที่คุณมาก ถ้าถูกจับได้ก็จะทำให้เดือดร้อนไปถึงพ่อแม่ ถ้านักเรียนในความปกครองของท่านเป็นคณัย เขาจะอย่างไร
 - ก. สอยมะม่วงมากินเพียงไม่กี่ลูกคงไม่เป็นอะไร
 - ข. ปฏิเสธเพื่อน และห้ามเพื่อนไม่ให้สอยมะม่วง ไปหาซื้อในตลาดยังจะดีกว่า
 - ค. บอกให้เพื่อนสอยมะม่วงโดยเลือกลูกโต ๆ ส่วนตนเองจะไปดูต้นทางให้
 - ง. บอกให้เพื่อนมาสอยมะม่วงตอนที่เจ้าของสวนไม่อยู่ จะได้ไม่ถูกจับ
 - จ. ชวนเพื่อนไปขอมะม่วงจากเจ้าของสวน ถ้าเขาไม่ให้ก็ไม่เอา

3. หลังจากพักรับประทานอาหารกลางวันแล้ว มานีพบว่ากระเป๋าตังค์ของเธอได้หล่นหายไป จึงไปขอให้ประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน ช่วยประกาศให้ผู้ที่พบกระเป๋าตังค์นำมาคืนให้ด้วย เพราะมีเอกสารสำคัญและเงินจำนวนหนึ่ง ต่อมาภารโรงของโรงเรียนได้นำกระเป๋าตังค์ของมานีมาคืนให้แต่ภายในกระเป๋าเหลือแค่เอกสารเท่านั้น ถ้านักเรียนในความปกครองของท่านเป็นมานี เขาจะอย่างไร
- ขอบุคลากรโรง และถามว่าเห็นเงินที่อยู่ในกระเป๋าหรือไม่
 - ขอบุคลากรโรงที่นำกระเป๋าเงินมาคืนให้ โดยไม่พูดถึงเรื่องเงินที่หายไป
 - ขอบุคลากรโรงและถามว่าเจอกระเป๋าที่ไหน หรือรู้ไหมว่าใครเป็นคนเอาไป
 - เฉยๆ ไม่พูดว่าอะไร สำหรับเงินถือว่าเป็นค่าตอบแทนในการหากระเป๋า
 - บอกภารโรงว่าถ้าเป็นคนเอาเงินไปก็ให้อามาคืนแล้วจะให้สิ่งของอย่างอื่นแทน
4. ระหว่างทางที่ชาตรีเดินไปตลาดเพื่อซื้อรองเท้านักเรียนนั้น เขาได้พบกระเป๋าเงินใบหนึ่งตกอยู่ และพบว่าเงินในกระเป๋าจำนวน 1,000 บาท และบัตรประจำตัวของเจ้าของกระเป๋า แต่ชาตรีไม่รู้จักเจ้าของกระเป๋าคนนี้ ถ้านักเรียนในความปกครองของท่านเป็นชาตรี เขาจะอย่างไร
- วางกระเป๋าและเงินไว้บริเวณนั้นแต่ให้ลับตาคนพอสมควร ถ้ากลับมาและพบว่ายังไม่มีใครเอาไป ก็จะเก็บกระเป๋าและเงินไว้
 - นำกระเป๋าและเงินดังกล่าว ไปให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อตามหาเจ้าของ
 - เก็บกระเป๋าและเงินไว้ ถ้าพบเจ้าของก็จะคืนให้ ถ้าไม่พบก็จะเก็บเงินนั้นไว้ใช้เอง
 - เอากระเป๋าและเงินดังกล่าว วางไว้ที่เดิมเพื่อเจ้าของกระเป๋าจะกลับมาหา
 - นำเงินนั้นไปซื้อรองเท้า เพราะถึงเราไม่เอาเงิน คนอื่นที่มาเห็นก็ต้องเอาไปอยู่ดี

5. เกียรติศักดิ์เป็นนักฟุตบอลที่เก่งของโรงเรียน วันพรุ่งนี้มีการแข่งขันระหว่างโรงเรียนของ เกียรติศักดิ์กับโรงเรียนที่อยู่ใกล้เคียง ทางโรงเรียนที่เป็นคู่แข่งได้มาติดต่อให้เขาไม่ต้องลง แข่งขันในครั้งนี ซึ่งถ้าเขาทำตามข้อตกลงนี้เขาจะได้รับค่าตอบแทนจำนวนหนึ่ง ซึ่ง เพียงพอให้เขาจะนำไปซื้อรองเท้าฟุตบอลคู่ใหม่ได้ ถ้านักเรียนในความปกครองของท่าน เป็นเกียรติศักดิ์ เขาจะอย่างไร
- ไม่ตกลงตามข้อเสนอ และแจ้งให้ทางโรงเรียนทราบเพื่อจะได้ดำเนินการกับโรงเรียน คู่แข่ง
 - ขอเปลี่ยนเงื่อนไขข้อตกลงว่า จะลงแข่งตามปกติ แต่จะไม่พยายามครองบอล
 - ไม่ตกลงตามข้อเสนอ และลงแข่งขันตามปกติ แต่ก็ไม่บอกใครว่ามีเรื่องแบบนี้
 - ไม่ลงแข่งในครั้งนี เพราะถึงเราไม่ลงแข่ง เพื่อนๆ ในทีมก็สามารถเอาชนะได้
 - ปรึกษาเพื่อนๆ ในทีม ถ้าเพื่อนๆ ยอมเราก็ไม่ต้องลงแข่ง
6. วันเสาร์นี้ทางโรงเรียนของสุชาติได้จัดให้มีกิจกรรมการพัฒนาโรงเรียน และได้เชิญชวนให้ นักเรียนมาช่วยกันโดยไม่ได้บังคับ ปรากฏว่าเมื่อถึงวันเสาร์เพื่อนของสุชาติก็มาชวนเขาไป เทียว ถ้านักเรียนในความปกครองของท่านเป็นสุชาติ เขาจะอย่างไร
- ถามความคิดเห็นของเพื่อนก่อนว่าจะทำอย่างไร แล้วก็ทำตามนั้น
 - ปฏิเสธไม่ไปเที่ยวกับเพื่อน แต่จะไปร่วมพัฒนาโรงเรียน และชวนเพื่อนไปด้วย
 - ไปช่วยพัฒนาโรงเรียนสักครู่ แล้วค่อยขอตัวไปเที่ยวกับเพื่อน
 - ไปเที่ยวกับเพื่อน เพราะทางโรงเรียนก็ไม่ได้บังคับ และคนก็คงมีมากแล้ว
 - ไม่ไปไหน จะอยู่บ้านทำงานของตนเอง
7. ในตอนเย็นเวลา 18.00 น. ขณะที่ภัสกรกำลังเดินเพื่อไปซื้อของที่ร้านค้าในหมู่บ้าน ทาง เลียงตามสายของหมู่บ้านก็ได้เปิดเพลงชาติ เขาสังเกตเห็นว่าชาวบ้านส่วนใหญ่ก็ยังทำ กิจกรรมของตนตามปกติ ถ้านักเรียนในความปกครองของท่านเป็นภัสกร เขาจะทำ อย่างไร
- เดินไปตามปกติ เพราะชาวบ้านก็ยังทำกิจกรรมตามปกติ
 - ยืนตรงเคารพธงชาติสักครู่ไม่ต้องรอให้จบเพลง แล้วก็เดินต่อไป
 - รีบวิ่งหลบเข้าไปในบ้านใกล้ๆ รอจนเพลงชาติจบค่อยออกมา
 - หยุดยืนตรงเคารพธงชาติ และบอกให้ชาวบ้านยืนตรงด้วย
 - หยุดยืนตรงเคารพธงชาติ ส่วนชาวบ้านแล้วแต่ว่าเขาจะทำหรือไม่

8. สมรักษ์เลี้ยงแมวไว้ตัวหนึ่ง ตอนที่แมวตัวนี้ยังหนุ่มมันสามารถจับหนูได้เป็นอย่างดี เขาจึงเลี้ยงดูมันอย่างดี แต่ทุกวันนี้มันแก่ตัวลงและไม่สามารถจับหนูได้เหมือนแต่ก่อน ถ้านักเรียนในความปกครองของท่านเป็นสมรักษ์ เขาจะอย่างไร
- เลี้ยงดูแมวตัวนั้นตามปกติอย่างที่เคยทำ
 - เอาแมวไปปล่อยนอกบ้านหรือปล่อยที่วัด
 - ให้มันอาศัยอยู่ในบ้านแต่ปล่อยให้มันหาอาหารกินเอง
 - เอาไปให้คนอื่นที่ต้องการ ให้เขาเลี้ยงแทน
 - ให้อาหารทุกมื้อ แต่ลดปริมาณอาหารลง
9. มารศรีเลี้ยงสุนัขไว้ตัวหนึ่ง สุนัขของมารศรีมักจะเห่าเมื่อมีคนแปลกหน้าเข้ามาในบ้าน ดังนั้นเธอจึงมักจะให้อาหารแก่สุนัขตัวนี้อย่างเต็มที่ แต่ต่อมาสุนัขของเธอมักจะไม่เห่าคนแปลกหน้าเหมือนที่เคย ถ้านักเรียนในความปกครองของท่านเป็นมารศรี เขาจะอย่างไร
- ลดปริมาณอาหารที่ให้แก่สุนัขในแต่ละมื้อลง
 - สังเกตว่าสุนัขเป็นอะไรหรือไม่ และนำไปหาสัตวแพทย์เพื่อดูแลรักษา
 - เลี้ยงพอให้พ้นไปวัน ๆ และหาสุนัขตัวใหม่มาเพิ่มเพื่อใช้เฝ้าบ้าน
 - เลี้ยงดูสุนัขตัวนี้ตามปกติที่เคยทำต่อไป แม้มันจะไม่เห่าคนแปลกหน้าอีกก็ช่างมัน
 - นำไปปล่อยนอกบ้านหรือที่วัด และหาสุนัขตัวใหม่มาแทน
10. วิภาคเลี้ยงสุนัขไว้ตัวหนึ่งซึ่งเฝ้าบ้านได้ดีมาก วันหนึ่งสุนัขตัวนี้ได้พยายามเล็ดลอดออกจากบ้านและได้รับบาดเจ็บกลับมา บาดแผลที่ได้รับทำให้มันไม่สามารถเดินได้อย่างสะดวก ถ้านักเรียนในความปกครองของท่านเป็นวิภาค เขาจะอย่างไร
- ปล่อยไว้อย่างนั้น เดียวก็หายเองเป็นเรื่องธรรมดา
 - พาสุนัขไปหาสัตวแพทย์เพื่อทำการรักษา
 - มัดหรือขังไว้ไม่ให้ไปไหน และคอยดูอาการไปเรื่อย ๆ
 - ไล่สุนัขออกจากบ้าน หรือเอาไปปล่อยที่วัด เพราะมันไม่รักดี
 - หายามารักษาแผลของสุนัขด้วยตนเอง

11. ในการเข้าค่ายพักแรมในครั้งนี้ ทางโรงเรียน ได้ให้นักเรียนเตรียมอุปกรณ์ไปสร้างค่ายด้วย วันชนะเพื่อนของวิจิตออกความเห็นว่โครงสร้างที่เป็นไม้ นั้นสามารถใช้ไม้ที่อยู่ในป่าที่จะไปพักได้ เพราะเขารู้ดีว่าบริเวณที่จะไปพักแรมนั้นมีต้นไม้อยู่หลายชนิด ถ้านักเรียนในความปกครองของท่านเป็นวิจิต เขาจะอย่างไร
- เอาไม้ไปเองบ้างบางส่วนเพื่อไม่ให้หน้าเกลียด ที่เหลือก็ค่อยไปเอาที่ตั้งค่าย
 - ถามเพื่อนในกลุ่ม ถ้าเสียงส่วนใหญ่เห็นด้วยกับความคิดนี้ ก็จะทำตามนั้น
 - บอกให้เพื่อน ๆ ที่อยู่กลุ่มอื่นทราบด้วยว่าบริเวณที่เข้าค่ายมีไม้อยู่มาก จะได้ไม่ต้องเตรียมไม้ไปจากบ้าน
 - เตรียมไม้ในส่วนของเราไปจากบ้าน สำหรับเพื่อนก็แล้วแต่เขาจะทำ
 - บอกวันชนะและเพื่อน ๆ ว่าเราควรเตรียมไม้ไปจากบ้าน ไม่ควรไปตัดไม้ในป่า
12. ในวิชาการงาน ครูได้ให้นักเรียนประดิษฐ์สิ่งของจากวัสดุที่เหลือใช้มา 1 ชิ้น และให้ส่งภายในสิ้นเดือน พงษ์เทพได้พยายามคิดและทำมาตลอด แต่ก็ได้ชิ้นงานไม่เป็นที่พอใจสำหรับตนเอง ในขณะที่เพื่อนหลายคนสามารถประดิษฐ์ได้สวยงามและแปลกใหม่ จนกระทั่งเหลือเวลาอีกเพียง 1 สัปดาห์ก็จะถึงเวลาที่ต้องส่งงาน ถ้านักเรียนในความปกครองของท่านเป็นพงษ์เทพ เขาจะอย่างไร
- ไปหาซื้อจากร้านค้า เพราะปัจจุบันมักจะมีการนำวัสดุเหลือใช้มาประดิษฐ์ขาย
 - ขอให้เพื่อนช่วยทำชิ้นงานให้ โดยอาจจะให้สิ่งของเล็ก ๆ น้อย ๆ เป็นการตอบแทน
 - พยายามทำด้วยตนเองอีกครั้ง ถ้ายังไม่เป็นที่น่าพอใจ ก็จะขอให้เพื่อน หรือผู้ปกครองทำให้
 - ขอให้เพื่อนช่วยแนะนำว่าควรจะทำอย่างไรจึงจะได้ชิ้นงานที่สวยงามและแปลกใหม่
 - นำชิ้นงานที่ทำแล้วมาตกแต่งเพิ่มเติม หรือประดิษฐ์ใหม่อีกครั้งหนึ่งและเลือกเอาชิ้นที่ดีที่สุดไปส่ง

13. เมธีและวุฒิกกรเป็นเพื่อนที่รักกันมาก เมธีเก่งในวิชาคณิตศาสตร์ ส่วนวุฒิกกรไม่เก่งในวิชานี้ และอาจจะสอบไม่ผ่านในวิชาดังกล่าว ดังนั้นในการสอบปลายภาค เมธีจึงบอกวุฒิกกรว่าเขาจะส่งคำตอบวิชาคณิตศาสตร์ให้วุฒิกกร ถ้านักเรียนในความปกครองของท่านเป็นวุฒิกกร เขาจะอย่างไร
- บอกเมธีว่าไม่เป็นไร จะพยายามทำข้อสอบด้วยตนเอง
 - บอกเมธีว่าจะรับคำตอบไว้ เพื่อนำมาเทียบกับคำตอบของตนเอง
 - บอกเมธีว่าจะพยายามทำด้วยตนเองก่อน ถ้าทำไม่ได้จริงๆ ก็จะขอดูคำตอบ
 - บอกเมธีว่าจะขอดูคำตอบเฉพาะข้อที่ยาก ๆ เท่านั้น
 - ตกลงตามนั้น และบอกว่าจะรอคำตอบคณิตศาสตร์จากเมธี และให้รางวัลครูด้วย
14. เปรมจิตเห็นว่าเพื่อน ๆ ในกลุ่มสั่งซื้อเสื้อกีฬาทัวใหม่ เธอก็รู้สึกอยากได้เพราะเสื้อกีฬาก็เธอมีอยู่เริ่มเก่าแล้วแต่ก็ยังใช้ได้อยู่ ถ้านักเรียนในความปกครองของท่านเป็นเปรมจิต เขาจะอย่างไร
- ขอเงินผู้ปกครองซื้อเสื้อกีฬาทัวใหม่ และบอกว่าเพื่อน ๆ เขาก็ซื้อกันใหม่ทั้งนั้น
 - ไปขอเงินผู้ปกครอง และบอกว่าทางโรงเรียนให้ซื้อเสื้อกีฬาทัวใหม่
 - กลับไปปรึกษาผู้ปกครองว่าจะซื้อเสื้อกีฬาทัวใหม่ได้หรือไม่ ถ้าได้ ก็จะซื้อ
 - ใช้เสื้อกีฬาทัวเก่าตัวนั้น เพราะยังใช้ได้
 - ขอเงินผู้ปกครองซื้อเสื้อกีฬาทัวใหม่ และบอกว่าจะใส่สลับกับเสื้อตัวเก่า
15. กำจรได้เงินมาใช้จ่ายที่โรงเรียนวันละ 20 บาท ถ้าหักค่าใช้จ่ายเฉพาะค่าอาหารกลางวัน เขาจะเหลือเงิน 10 บาท ซึ่งเขากำลังคิดว่าจะทำอย่างไรกับเงินที่เหลือนี้จึงจะเกิดประโยชน์กับเขามากที่สุด ถ้านักเรียนในความปกครองของท่านเป็นกำจร เขาจะอย่างไร
- เอาไปเล่นเกมในวันหยุดเพื่อเป็นการคลายเครียด
 - เอาไปซื้อขนมที่ตนเองชอบ จะได้ไม่ต้องขอเงินจากผู้ปกครองอีก
 - แบ่งใส่ออมสิน 5 บาท ซื้อขนม 5 บาท
 - นำไปคืนให้ผู้ปกครอง เพื่อใช้ในวันต่อไปเพื่อลดภาระครอบครัว
 - เก็บสะสมไว้ เพื่อใช้ในคราวจำเป็นต่อไป

16. ในวันขึ้นปีใหม่ เพื่อน ๆ ในกลุ่มของนิพนธ์ได้ปรึกษาหารือกันว่า ในงานเลี้ยงที่จะจัดขึ้นที่โรงเรียนจะแอบเอาสุราเข้ามาดื่มโดยไม่ให้ครูทราบ ถ้านักเรียนในความปกครองของท่านเป็นนิพนธ์ เขาจะอย่างไร
- สนับสนุนความคิดนี้และบอกว่าจะเอากับแก้มมาร่วมด้วย
 - บอกเพื่อนว่าเราไม่ควรทำแบบนี้ เพราะถ้าครูทราบจะถูกลงโทษ
 - เฉย ๆ ปลดปล่อยให้เพื่อนเอามา แต่จะไม่ร่วมดื่มสุราที่เพื่อนนำมา
 - ชวนเพื่อน ๆ ไปดื่มนอกบริเวณ โรงเรียนหลังงานเลี้ยงเลิกดีกว่า
 - เตือนหรือห้ามเพื่อนว่าสิ่งที่จะทำเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องและเหมาะสม และจะไม่ร่วมกระทำด้วย
17. กมลและคมเดช ชวนกันไปซื้อเสื้อในตลาด กมลเห็นเสื้อตัวหนึ่งมีสีสันและลวดลายที่ดูใจก็คิดจะซื้อ แต่คมเดชบอกว่าอีกตัวหนึ่งสวยกว่าและเหมาะกับกมล ถ้านักเรียนในความปกครองของท่านเป็นกมล เขาจะอย่างไร
- เลือกซื้อเสื้อตัวที่ดูใจและคิดว่าดีในสายตาของตน
 - ไปดูเสื้อตัวที่คมเดชบอก ถ้าดูแล้วคิดว่าเหมาะสมจริงก็จะซื้อตัวนั้น
 - ตกลงใจว่าวันนี้ยังไม่ซื้อ ขอกลับไปทบทวนดูก่อนว่าจะทำอย่างไร
 - ซื้อเสื้อทั้งสองตัว เพราะเพื่อนจะได้ไม่เสียความรู้สึก และเราก็จะได้เสื้อตัวที่ชอบด้วย
 - ซื้อเสื้อตัวที่เพื่อนบอก เพราะเพื่อนจะรู้ว่าถ้าเราใส่แล้วจะเป็นอย่างไร
18. วันหนึ่งเสื้อกีฬาของนพดลหายไป คนัยได้บอกกับนพดลว่าสงสัยชาติชายเป็นคนเอาไป เพราะเขาเห็นเสื้ออยู่ในกระเป๋าหนังสือของชาติชาย รวมทั้งนพดลและชาติชายก็เคยมีเรื่องกันมาก่อน ถ้านักเรียนในความปกครองของท่านเป็นนพดล เขาจะอย่างไร
- ขอคืนกระเป๋าหนังสือของชาติชาย
 - ถามชาติชายว่าเสื้อกีฬานั้นเป็นของใคร
 - ไปต่อว่าชาติชาย และเอาเสื้อตัวนั้นคืนมา
 - ไปถามชาติชายว่าเห็นเสื้อของตนเองหรือเปล่า
 - พยายามสืบให้แน่ชัดก่อน ถ้าใช่จริงค่อยเข้าไปถาม

19. ในวันหยุดเสาร์ อาทิตย์นี้ ปกรณ์คิดว่าเขาจะทำความสะอาดปิดกวาดห้องนอนของเขา แต่เมื่อดู ๆ แล้วเขาคิดว่างานนี้ค่อนข้างหนักทีเดียวเพราะมีฝุ่นและหยากไย่ค่อนข้างมาก เขาอาจจะใช้เวลาเกือบทั้งวันถ้าทำคนเดียว ถ้านักเรียนในความปกครองของท่านเป็นปกรณ์ เขาจะอย่างไร
- รีบทำให้เสร็จ ๆ ไป ถึงไม่สะอาดเท่าไรก็ยังดีกว่าไม่ทำ
 - ฝากให้ผู้ปกครองช่วยทำให้ในวันอื่นที่ผู้ปกครองว่าง
 - บอกให้น้อง หรือขอให้เพื่อนมาช่วยทำความสะอาด
 - ทำคนเดียวไปเรื่อย ๆ ทั้งวันหรือแบ่งทำวันละนิดละหน่อย
 - จ้างคนมาทำความสะอาดห้องนอนให้
20. วรเดชและเพื่อน ๆ กำลังคุยกันถึงรายการโทรทัศน์ที่ชอบ เพื่อน ๆ ได้ถามวรเดชว่าถ้าให้วรเดชเลือกชมรายการโทรทัศน์เพียงรายการเดียวที่ชอบที่สุด วรเดชจะเลือกชมรายการเกี่ยวกับอะไร ถ้านักเรียนในความปกครองของท่านเป็นวรเดช เขาจะบอกเพื่อน ๆ ว่าอย่างไร
- รายการสารคดีต่าง ๆ ที่ให้ความรู้เชิงวิชาการ
 - รายการบันเทิง ละคร หรือเกมโชว์ต่าง
 - รายการถ่ายทอดกีฬาต่าง ๆ
 - รายการแข่งขันการตอบปัญหาทางวิชาการ
 - รายการข่าวประจำวัน
21. ตอนพัก 10 นาที เพ็ญศรีและเพื่อน ๆ เดินผ่านโรงอาหาร เห็นแม่ค้านำขนมพวกลูกกวาดและของหมักคองต่าง ๆ มาขาย ดูแล้วทำทางน่าจะอร่อย พวกเพื่อน ๆ จึงชวนกันไปซื้อ ถ้านักเรียนในความปกครองของท่านเป็นเพ็ญศรี เขาจะอย่างไร
- สนับสนุนความคิดนี้ และถ้าอร่อยจริงคราวหน้าจะชวนเพื่อนมาซื้ออีก
 - ไม่ซื้อ เพราะอีกไม่กี่ชั่วโมงก็จะรับประทานอาหารกลางวันแล้ว
 - บอกเพื่อนว่าเดี๋ยวตอนพักเที่ยงค่อยกลับมาซื้อดีกว่า
 - ดูก่อนว่าสะอาดหรือไม่ ถ้าสะอาดก็จะลองซื้อมากินจำนวนน้อย ๆ
 - ซื้อตามเพื่อน เพราะเพื่อนซื้อรับประทานแล้วถ้าเราไม่ซื้อก็น่าเกลียด

22. รัตนาและเพื่อน ๆ เดินผ่านร้านขายพิซซ่าแห่งหนึ่ง เพื่อน ๆ บอกว่าพิซซ่าร้านนี้อร่อยมาก แต่ราคาค่อนข้างแพง รัตนามองเข้าไปในร้านก็เห็นสีส้มของพิซซ่าที่น่ารับประทาน และเห็นคนที่รับประทานอยู่ก็มีท่าทางที่เอร็ดอร่อยมาก ถ้านักเรียนในความปกครองของท่านเป็นรัตนา เขาจะทำอย่างไร
- ขอเดินคิดดูก่อน ถ้ายังต้องการรับประทาน ก็ค่อยกลับมาก็ได้
 - เข้าไปรับประทาน นาน ๆ จะมีโอกาส แพงหน่อยก็คุ้มกับความอร่อย
 - เดินผ่านไป และบอกเพื่อนว่าไม่ต้องรับประทาน เพราะมีราคาแพงเกินไป
 - ถามเพื่อนว่าต้องการรับประทานหรือไม่ ถ้ายังงั้นก็มาเฉลี่ยเงินกันจ่าย
 - บอกเพื่อนว่า ไปรับประทานพิซซ่าร้านอื่นที่ขายถูกกว่านี้
23. วันนี้ที่ห้องเรียนของอุทิศได้ซองผ้าป่ามา 1 ซอง เพื่อน ๆ ในห้องช่วยกันบริจาคคนละ 5 บาท อุทิศรู้ว่าถ้าเขาบริจาค 5 บาท จะทำให้เขามีเงินไม่พอที่จะซื้ออาหารรับประทาน ตอนกลางวัน ถ้านักเรียนในความปกครองของท่านเป็นอุทิศ เขาจะทำอย่างไร
- ไม่บริจาคเลย เพราะเงินจะไม่พอซื้ออาหารกลางวันและค่าขนม
 - บริจacksonน้อยกว่า 5 บาท ให้เหลือเงินพอรับประทานอาหาร
 - บริจาคไป 5 บาท สำหรับอาหารกลางวันก็รับประทานให้น้อยลง
 - ยืมเงินเพื่อนมาสมทบกับของคนให้ครบ 5 บาท แล้วนำไปบริจาค
 - ยืมเงินเพื่อนบริจาคไปก่อน 5 บาท ให้เท่ากับเพื่อนคนอื่น
24. กุสุมาเก็บเงินค่าขนมสะสมไว้ครบ 500 บาท และตั้งใจว่าจะนำไปฝากธนาคาร บังเอิญเธอเห็นเพื่อนซื้อกางเกงยีนส์มาสวยใส่ ก็มีความต้องการอยากได้เหมือนเพื่อน ถ้านักเรียนในความปกครองของท่านเป็นกุสุมา เขาจะทำอย่างไร
- ซื้อกางเกงยีนส์ก่อน แล้วค่อยออมเงินไปฝากธนาคารในคราวต่อไป
 - ซื้อกางเกงยีนส์ที่มีราคาถูกใส่ แล้วเงินที่เหลือก็นำไปฝากธนาคาร
 - ซื้อกางเกงยีนส์มาใส่ เพราะเงินของเรา เรามีสิทธิ์ที่จะใช้ทำอะไรก็ได้
 - ตัดสินใจไม่ซื้อ นำเงินไปฝากธนาคารตามที่ตั้งใจไว้
 - เอาเงินไปฝากธนาคารก่อน ถ้ามีเงินฝากมากแล้วค่อยถอนเงินมาซื้อกางเกงยีนส์

25. ขณะที่เพิ่มศักดิ์นั่งระบายสีงานศิลปะอยู่นั้น สุรชัยได้วิ่งมาชนเพิ่มศักดิ์ ทำให้สีที่เพิ่มศักดิ์กำลังระบายอยู่เลอะไปโดนส่วนอื่นของภาพ สุรชัยจึงได้ขอโทษเพิ่มศักดิ์ ถ้านักเรียนในความปกครองของท่านเป็นเพิ่มศักดิ์ เขาจะทำอย่างไร
- บอกเขาว่าไม่เป็นไร และยกโทษให้สุรชัยเพราะเขาคงไม่ได้ตั้งใจ
 - ยกโทษให้สุรชัย แต่เตือนเขาว่าคราวต่อไปให้ระวังด้วย
 - วาดภาพและระบายสีใหม่ แต่ให้สุรชัยช่วยทำ
 - ต่อว่าสุรชัย และให้เขาทำงานชิ้นนี้ให้เราเพื่อเป็นการแสดงความรับผิดชอบ
 - ยังไม่ขอฟังเหตุผล แต่ขอชกหรือตี ให้หายเจ็บใจก่อน
26. วิชาดาเป็นนักเรียนใหม่ที่เพิ่งย้ายมาอยู่ห้องเดียวกับหฤทัย ในการทำงานกลุ่มครั้งนี้หฤทัยได้ทำงานร่วมกับวิชาดา แต่หฤทัยได้ยื่นมาว่าวิชาดาเป็นคนนิสัยไม่ดี ถ้านักเรียนในความปกครองของท่านเป็นหฤทัย เขาจะทำอย่างไร
- เฉย ๆ ไม่ต้องสนใจต่างคนก็ต่างทำงานที่ตนเองได้รับผิดชอบ
 - บอกวิชาดาว่าถ้าจะทำงานด้วยกัน ก็ให้ปรับนิสัยเสียใหม่ อย่าเอานิสัยเดิมมาใช้ที่นี่
 - พยายามทำใจ เพราะยังงั้นเราก็ต้องทำงานร่วมกับเขาอยู่แล้ว แต่ก็จับตาดูไปเรื่อย ๆ
 - พูดและทำงานร่วมกับวิชาดาเหมือนที่ปฏิบัติกับเพื่อนคนอื่น เพราะอาจจะไม่เป็นดังที่รับรู้มาก็ได้
 - ยินดีรับวิชาดาทำงานร่วมด้วย เพราะคงจะมีนิสัยที่ดีอยู่บ้าง
27. ในช่วงโมงสังคมนาวิชา ครูได้ให้นักเรียนทำรายงานเป็นกลุ่ม ประธานกลุ่มของนารีเห็นว่านารีเป็นผู้มีความสามารถจึงแบ่งงานให้มากกว่าคนอื่น ถ้านักเรียนในความปกครองของท่านเป็นนารี เขาจะทำอย่างไร
- เฉย ๆ ไม่สนใจไม่ต้องทำ เพราะเป็นการเอาเปรียบกันเกินไป
 - รับงานนั้นมา และทำพอให้เสร็จ เพราะไม่ใช่หน้าที่ของเราคนเดียว
 - โต้แย้งว่าไม่ยุติธรรม ควรแบ่งงานให้เท่า ๆ กัน และให้แบ่งงานใหม่
 - รับงานนั้นมาทำ และขอให้เพื่อนคนอื่นมาช่วยงานในบางส่วน
 - รับงานนั้นมาทำด้วยความเต็มใจ และทำอย่างเต็มความสามารถ

28. ขณะที่ไตรภพกำลังเล่นตะกร้ออยู่ที่สนาม ได้มีนักเรียนรุ่นน้องวิ่งมาที่สนามตะกร้อแล้วสะดุดหกล้ม ทำให้ได้รับบาดเจ็บบริเวณหัวเข่าและข้อศอก ซึ่งต้องพาไปทำความสะอาดแผลและใส่ยาที่ห้องพยาบาล ถ้านักเรียนในความปกครองของท่านเป็นไตรภพ เขาจะทำอย่างไร
- เข้าไปพุงรุ่นน้องคนนั้น และถามว่าไปห้องพยาบาลไหวหรือไม่ ถ้าไม่ไหวก็จะไปส่ง
 - บอกให้เพื่อนที่ไม่ได้เล่น พารุ่นน้องคนนั้นไปห้องพยาบาล
 - บอกให้รุ่นน้องคนนั้นไปห้องพยาบาล เพราะเดี๋ยวแผลจะอักเสบ
 - เล่นตามเดิม ไม่ต้องสนใจ อยากซ้อมซ้อมเอง
 - หยุดเล่นตะกร้อ และช่วยพารุ่นน้องคนนั้นไปห้องพยาบาล
29. พรุ่งนี้วันอาทิตย์เพื่อนบ้านของสุพจน์จะมีการแต่งงาน วันนี้จึงมีคนมาช่วยจัดเตรียมงานสำหรับพรุ่งนี้มากมาย ถ้านักเรียนในความปกครองของท่านเป็นสุพจน์ เขาจะทำอย่างไร
- ดูก่อนว่ามีธุระหรือการบ้านที่ต้องทำหรือไม่ ถ้าไม่มีก็จะไปช่วยเขาจัดเตรียมงาน
 - ไปช่วยเขาจัดเตรียมงานในวันนี้ เพราะจะมีสิ่งที่ต้องทำมากกว่าวันงานจริง ๆ
 - ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับ เพราะไม่ใช่หน้าที่ของเขา
 - วันนี้ยังไม่ไปเพราะมีคนมากแล้ว แต่จะไปช่วยในวันงาน
 - อยู่เฉย ๆ ถ้าเขามาชวนหรือมาเรียกก็จะไปช่วย
30. วุฒิชัยกับชัยวัฒน์เป็นเพื่อนร่วมชั้นแต่ไม่ค่อยสนิทกันมากนัก วันหนึ่งชัยวัฒน์ทราบว่า วุฒิชัยติดสิ่งเสพติดชนิดหนึ่งและกำลังจะหาทางเลิกสิ่งเสพติดนั้นแต่ก็ยังเลิกไม่ได้ ถ้านักเรียนในความปกครองของท่านเป็นชัยวัฒน์ เขาจะทำอย่างไร
- บอกวุฒิชัยว่า ถ้าต้องการให้ช่วยเหลืออะไรก็ให้บอก
 - บอกวุฒิชัยว่า พยายามต่อไปอย่าทิ้งความตั้งใจ ต้องเลิกได้แน่นอน
 - บอกวุฒิชัยว่า เพื่อนอนาคต วุฒิชัยจะต้องเลิกสิ่งเสพติดนี้ให้ได้
 - บอกวุฒิชัยว่า เห็นมาเยอะแล้ว ไม่เห็นมีใครเลิกได้จริงๆ สักที
 - อยู่เฉย ๆ ไม่เข้าไปยุ่งดีกว่า เดี่ยวจะพลอยเสียไปด้วย

31. เชิดศักดิ์และอุเทนเป็นเพื่อนที่เรียนห้องเดียวกัน วันพุธที่จะถึงนี้อุเทนจะต้องได้ออกไปพูดหน้าห้อง เชิดศักดิ์รู้ว่าอุเทนเป็นคนที่ไม่ค่อยกล้าพูดและมีความกังวลที่จะออกไปพูดหน้าห้อง ถ้านักเรียนในความปกครองของท่านเป็นเชิดศักดิ์ เขาจะอย่างไร
- บอกให้อุเทนทำใจซะ เพราะยังงัยทุกคนก็ต้องได้ออกไปพูดเหมือนกัน
 - บอกอุเทนว่าถ้าไม่กล้าก็ไม่ต้องออกไปพูด
 - พูดถากถางให้อุเทนเกิดความโกรธ และกล้าออกไปพูดเพื่อลบคำสบประมาท
 - พูดให้อุเทนเกิดความมั่นใจที่จะออกไปพูดหน้าห้อง
 - อยู่เฉยๆ ไม่ต้องทำอะไร เอาตัวของเราให้รอดก่อน
32. ในการทำโครงการวิทยาศาสตร์เพื่อประกวดในระดับชั้น กลุ่มของเอกวิทย์กำลังมีปัญหาในเรื่องการลงข้อสรุปของโครงการ และได้มาขอให้นักเรียนในความปกครองของท่านซึ่งอยู่อีกกลุ่มหนึ่งช่วยเสนอแนะความคิดเห็น นักเรียนในความปกครองของท่านจะอย่างไร
- ช่วยเสนอความคิดเห็นให้ แต่ก็แสดงท่าทางที่ไม่เต็มใจเท่าไร
 - บอกเอกวิทย์ว่า ของแบบนี้เขาไม่ช่วยกันหรอก ใครฉลาดกว่าคนนั้นก็ชนะ
 - ไม่ช่วยเสนอความคิด และบอกให้เพื่อนไปปรึกษาครูหรือเพื่อนคนอื่น
 - เสนอแนะความคิดเห็นของตนให้กลุ่มของเอกวิทย์ฟังด้วยความเต็มใจ
 - เสนอแนะพอเป็นแนวทางให้เขาเท่านั้น ที่เหลือให้คิดกันเอง
33. ในวันจันทร์ที่จะถึงนี้จะมีการสอบกลางภาค เพื่อน ๆ ในห้องได้นัดกันมาที่โรงเรียนในวันเสาร์ก่อนที่จะถึงวันสอบเพื่อทบทวนวิชาที่จะต้องใช้สอบ และขอให้เพื่อนที่มีความสามารถในวิชาต่าง ๆ มาช่วยกันทบทวน ถ้านักเรียนในความปกครองของท่านเป็นคนที่เก่งในวิชาคณิตศาสตร์ เขาจะอย่างไร
- เตรียมตัวมาให้ดี และมาช่วยทบทวนวิชาคณิตศาสตร์ให้กับเพื่อน
 - ถ้าเพื่อนมาขอให้ตนช่วยทบทวนโดยตรง ก็จะมาช่วยทบทวนให้
 - ถ้ามีเพื่อนที่เก่งในวิชาอื่นมาช่วยทบทวน ตนเองก็จะมาช่วยทบทวนเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้กัน
 - มา แต่รอฟังเพื่อนคนอื่นทบทวนก่อน แล้วช่วยพูดเสริมให้ในส่วนที่ตนเองทราบ
 - ไม่มา จะอ่านหนังสืออยู่ที่บ้าน เพราะคนมากมักจะชวนกันพูดเรื่องอื่น

34. สตีฟคาร์ทเนอร์จะมีการสอบอ่านภาษาอังกฤษ ฆานพซึ่งมีปัญหในการออกเสียงภาษาอังกฤษ ไม่ถูกต้อง ได้มาขอให้อูทซ์ซึ่งอ่านภาษาอังกฤษได้ดีมากช่วยสอนวิธีการออกเสียง ขณะนั้น อูทซ์กำลังจะไปเล่นกีฬาอยู่พอดี ถ้านักเรียนในความปกครองของท่านเป็นอูทซ์ เขาจะทำอย่างไร
- งคไปเล่นกีฬา เพื่ออยู่สอนการอ่านภาษาอังกฤษให้ฆานพ
 - แนะนำให้ฆานพไปหาเพื่อนคนอื่นช่วยสอนแทน หรือถ้ายังงี้ก็ให้ฆานพทอนเอ็น
 - บ่นบ้างเล็กน้อย แต่ก็สอนการอ่านภาษาอังกฤษให้ฆานพ
 - บอกฆานพว่าตนเองไม่ว่าง จะไปเล่นกีฬาให้หัดอ่านเอาเอง
 - สอนพื้นฐานให้ฆานพก่อน ทีเหลือให้ไปฝึกต่อ ถ้ามีปัญหา ก็เอาไว้คราวต่อไป
35. ในชั่วโมงภาษาไทย ครูได้ถามความหมายของราชาศัพท์ที่ได้สอนไปเมื่อคราวที่แล้วและให้ โสภิตลุกขึ้นตอบ แต่โสภิตตอบไม่ได้ ครูจึงไม่อนุญาตให้นั่งจนกว่าจะมีใครคนใดคนหนึ่ง ในห้องที่ตอบถูก แต่ครูท่านนี้เป็นคนที่ดูมากทำให้นักเรียนไม่กล้าตอบ อุดมเป็นคนหนึ่งที่ ทราบความหมายของคำราชาศัพท์คำนี้ ถ้านักเรียนในความปกครองของท่านเป็นอุดม เขา จะทำอย่างไร
- บอกคำตอบให้เพื่อนที่นั่งข้าง ๆ ฐู และให้เขาตอบครูแทนตนเอง
 - บอกคำตอบให้เพื่อนที่นั่งข้าง ๆ ฐู และให้เขาบอกโสภิตแทนตนเอง
 - ลุกขึ้นตอบคำถามเรื่องนี้แทนโสภิต
 - อยู่เฉย ๆ รอให้คนอื่นตอบ หรือรองจนกว่าครูจะเรียกให้ตอบ
 - แอบบอกคำตอบให้โสภิตทราบ และให้โสภิตเป็นผู้ตอบ
36. มาลีเป็นคนที่ไม่มีฝีมือในการทำกล้วยบวชชีมาก จวีวรรณซึ่งเป็นเพื่อนของมาลิก็ชอบ รับประทานกล้วยบวชชีแต่ทำไม่เป็น จึงขอให้มาลีช่วยสอนวิธีการทำกล้วยบวชชีให้ที่บ้าน ในวันหยุดที่จะถึงนี้ ซึ่งตามปกติในวันหยุดมาลิจะคอยดูรายการโทรทัศน์ที่ชอบอยู่ที่บ้าน ถ้านักเรียนในความปกครองของท่านเป็นมาลี เขาจะทำอย่างไร
- ขอเลื่อนการสอนไปเป็นวันอื่น หรือเวลาอื่นที่ว่าง
 - เขียนวิธีทำและอธิบายขั้นตอนให้จวีวรรณไปหัดทำเอง
 - ไปดูโทรทัศน์ที่บ้านจวีวรรณ และสอนเพื่อนไปด้วย
 - ไปสอนจวีวรรณทำกล้วยบวชชี ไม่ต้องดูโทรทัศน์สักวันหนึ่งก็ได้
 - ไม่ไปสอน และบอกจวีวรรณว่าตนเองไม่มีเวลาว่าง

37. ขณะที่สุเทพจะเดินเข้าไปซื้อขนมในตลาด เขาเห็นขอทานพิการสองพ่อลูกนั่งขอทานอยู่ที่ทางเข้าตลาด เมื่อเห็นเขาก็อดที่จะสงสารไม่ได้ แต่ถ้าเขาเอาเงินให้ขอทานเขาก็จะได้รับการขมมน้อยลง ถ้านักเรียนในความปกครองของท่านเป็นสุเทพ เขาจะอย่างไร
- ครั้งนี้ยังไม่บริจาค คราวต่อไปค่อยเตรียมเงินมาด้วย
 - แบ่งเงินบางส่วนบริจาคให้ขอทาน
 - ไปซื้อขนมก่อน ถ้ามีเงินเหลือค่อยกลับมาบริจาค
 - ไม่ให้เงินขอทาน เพราะเป็นการสนับสนุนขอทานให้มีมากขึ้น
 - ไม่ให้เงินขอทาน เพราะเราจะได้รับการขมมน้อยลง
38. วันนี้ดิเรกซื้อปากกาสีน้ำเงินมาใหม่ 2 ด้าม ในขณะที่นั่งเรียนอยู่นั้น สมคิดเพื่อนในชั้นเรียนไม่ได้เอาปากกา มา จึงขอยืมเพื่อน ๆ ในห้อง ซึ่งดิเรกก็อยู่ในเหตุการณ์นั้นด้วย ถ้านักเรียนในความปกครองของท่านเป็นดิเรก เขาจะอย่างไร
- ทำเฉย ๆ ไว้ ไม่ให้ยืมเพราะเพิ่งซื้อมาใหม่
 - แบ่งขายให้สมคิดซื้อต่อจากตนเองไป 1 ด้าม
 - รอดูจนกระทั่งสมคิดขอยืมจากเพื่อนไม่ได้จริง ๆ ถึงจะให้ยืม
 - ให้สมคิดยืมปากกา แล้วพຽງนี้ให้ซื้อด้ามใหม่มาคืน
 - ให้สมคิดยืมปากกา และให้นำมาคืนหลังเลิกเรียน
39. ตอนกลางวันหลังรับประทานอาหารแล้ว เวทินได้ซื้อขนมหลายอย่างที่เขารับไปนั่งรับประทาน ขณะที่รับประทานอยู่นั้นก็มีเพื่อนในชั้นเรียนเดินผ่านมา ถ้านักเรียนในความปกครองของท่านเป็นเวทิน เขาจะอย่างไร
- เก็บขนมซ่อนไว้ก่อน แล้วค่อยเอาขึ้นมารับประทานเมื่อเพื่อนเดินผ่านไปแล้ว
 - เฉย ๆ ไม่พูดอะไร นั่งรับประทานขนมไปเรื่อย
 - ชวนเพื่อน ๆ ที่ผ่านมาให้มารับประทานขนมด้วยกัน
 - ถ้าเพื่อนไม่หันมาทางนี้ ก็ไม่ต้องชวนมารับประทาน
 - ทักทายเพื่อนตามปกติ แต่ไม่ชวนมารับประทานขนม

ภาคผนวก ฎ

คู่มือการใช้แบบวัดคุณธรรม จริยธรรมพื้นฐาน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

วัตถุประสงค์

แบบวัดคุณธรรม จริยธรรมพื้นฐาน สร้างขึ้นเพื่อนำไปใช้วัดและประเมินนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นว่ามีคุณธรรม จริยธรรมในแต่ละด้านอยู่ในระดับใด เพื่อเป็นประโยชน์ต่อบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือครู ในการที่จะส่งเสริม พัฒนา ปรับปรุง หรือแก้ไขให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมเป็นไปตามที่สังคมต้องการต่อไป

ลักษณะของแบบวัดคุณธรรม จริยธรรม

แบบวัดคุณธรรม จริยธรรมที่สร้างขึ้นนี้ เป็นแบบสถานการณ์ชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก โดยให้นักเรียนประเมินตนเอง ประกอบด้วย แบบวัดด้านความกตัญญูกตเวที จำนวน 11 ข้อ ด้านการพึ่งตนเอง จำนวน 8 ข้อ ด้านการรู้จักประมาณตน จำนวน 8 ข้อ และด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จำนวน 12 ข้อ

การเตรียมก่อนดำเนินการวัดคุณธรรม จริยธรรม

เพื่อให้การดำเนินการวัดคุณธรรม จริยธรรมเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ผู้ดำเนินการวัดคุณธรรม จริยธรรมควรมีการเตรียมการดังนี้

1. สถานที่ที่ใช้ในการวัดคุณธรรม จริยธรรม ควรเป็นห้องที่มีแสงสว่างเพียงพอ มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก ปราศจากเสียงดังรบกวน มีจำนวนโต๊ะ เก้าอี้ เพียงพอต่อผู้ที่เข้าวัดคุณธรรม จริยธรรมในแต่ละห้อง และไม่แออัดจนเกินไป
2. แจ้งให้นักเรียนผู้เข้าวัดคุณธรรม จริยธรรมทราบถึงวัน เวลา และสถานที่ที่ใช้ดำเนินการวัด และต้องเตรียมอุปกรณ์การเขียนให้พร้อม
3. เตรียมแบบวัดให้มากกว่านักเรียนผู้เข้าวัดคุณธรรม จริยธรรม ประมาณ 5%
4. เตรียมนาฬิกาเพื่อจับเวลา
5. ผู้ดำเนินการวัดคุณธรรม จริยธรรม ต้องอ่านคำชี้แจงของแบบวัดให้เข้าใจ ก่อนที่จะดำเนินการวัด

การดำเนินการวัดคุณธรรม จริยธรรม

ในการดำเนินการวัดคุณธรรม จริยธรรมพื้นฐาน สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งประกอบด้วย แบบวัดด้านความกตัญญูกตเวที ด้านการพึ่งตนเอง ด้านการรู้จักประมาณตน และด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จะใช้เวลาทั้งหมดประมาณ 50 นาที

ในการดำเนินการวัดคุณธรรม จริยธรรม ควรปฏิบัติตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. แบบวัดคุณธรรม จริยธรรม สามารถใช้วัดได้ทั้งรายบุคคล และเป็นกลุ่ม
2. ผู้ดำเนินการวัดคุณธรรม จริยธรรม แจกแบบวัด
3. ให้นักเรียนผู้ทำแบบวัด เขียนรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อ สกุล เลขที่ และห้องเรียน ให้ชัดเจน

4. ผู้ดำเนินการวัดคุณธรรม จริยธรรม อธิบายวิธีการตอบตามคำชี้แจงในแบบวัด พร้อมทั้งตอบข้อซักถามของผู้ตอบจนเป็นที่เข้าใจ โดยเน้นให้เห็นว่าแบบวัดคุณธรรม จริยธรรม นี้เป็นการประเมินพฤติกรรมของตัวนักเรียนเองตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เมื่ออ่านสถานการณ์ และตัวเลือกในแต่ละข้อแล้วให้นักบททวนพฤติกรรมของตนเองให้แน่ใจเสียก่อน แล้วจึงเลือกตัวเลือกที่ตรงหรือใกล้เคียงกับพฤติกรรมของนักเรียนมากที่สุด และตัวเลือกที่นักเรียนเลือกไม่มี ถูกหรือผิดอย่างแท้จริง รวมทั้งการทำแบบวัดในครั้งนี้ไม่มีผลต่อคะแนนของนักเรียนแต่อย่างใด เป็นเพียงการประเมินพฤติกรรมเท่านั้น

5. ผู้ดำเนินการวัดคุณธรรม จริยธรรม ให้สัญญาณเพื่อเริ่มการทำแบบวัด

6. การเตือนหมดเวลา กระทำ 2 ครั้ง ครั้งแรกเมื่อเวลาหมดไปครึ่งหนึ่งของเวลาที่กำหนด และครั้งที่ 2 เมื่อเวลาเหลืออีก 2 นาทีก่อนที่จะหมดเวลา

7. เมื่อหมดเวลา ผู้ดำเนินการวัดคุณธรรม จริยธรรม เก็บแบบวัด พร้อมทั้งตรวจสอบความเรียบร้อยในการตอบ ก่อนที่จะอนุญาตให้นักเรียนผู้เข้าวัดคุณธรรม จริยธรรม ออกจากห้อง

การตรวจนับคะแนน

แบบวัดคุณธรรม จริยธรรมที่สร้างขึ้นเป็นแบบสถานการณ์ชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก ซึ่งแต่ละตัวเลือกจะมีคะแนนประจำตัวเลือกกำกับอยู่ ดังนี้

ด้านความกตัญญูทเวที

ข้อ	คะแนนของตัวเลือก					ข้อ	คะแนนของตัวเลือก				
	ก.	ข.	ค.	ง.	จ.		ก.	ข.	ค.	ง.	จ.
1.	4	1	5	3	2	7.	2	3	1	5	4
2.	2	5	1	3	4	8.	5	1	2	4	3
3.	3	5	4	2	1	9.	3	5	2	4	1
4.	3	5	2	4	1	10.	2	5	3	1	4
5.	4	1	5	2	3	11.	2	3	1	4	5
6.	3	5	4	1	2						

ด้านการพึ่งตนเอง

ข้อ	คะแนนของตัวเลือก					ข้อ	คะแนนของตัวเลือก				
	ก.	ข.	ค.	ง.	จ.		ก.	ข.	ค.	ง.	จ.
1.	1	2	3	4	5	5.	1	4	3	2	5
2.	5	2	4	3	1	6.	5	4	3	2	1
3.	2	1	4	5	3	7.	2	3	1	4	5
4.	1	2	3	4	5	8.	4	2	3	5	1

ด้านการรู้จักประมาณตน

ข้อ	คะแนนของตัวเลือก					ข้อ	คะแนนของตัวเลือก				
	ก.	ข.	ค.	ง.	จ.		ก.	ข.	ค.	ง.	จ.
1.	5	1	2	4	3	5.	2	3	1	5	4
2.	1	5	4	3	2	6.	5	4	3	2	1
3.	3	1	5	2	4	7.	3	1	2	5	4
4.	1	5	4	3	2	8.	1	2	3	4	5

ด้านความเอื้อเพื่อพ่อแม่

ข้อ	คะแนนของตัวเลือก					ข้อ	คะแนนของตัวเลือก				
	ก.	ข.	ค.	ง.	จ.		ก.	ข.	ค.	ง.	จ.
1.	4	3	2	1	5	7.	5	2	3	1	4
2.	4	5	1	3	2	8.	2	3	5	1	4
3.	3	5	4	1	2	9.	2	3	4	5	1
4.	4	2	1	5	3	10.	3	5	4	2	1
5.	3	1	2	5	4	11.	1	2	3	4	5
6.	5	2	3	4	1	12.	1	3	5	4	2

การแปลผล

ผู้วิจัยได้สร้างเกณฑ์ปกติในรูปคะแนน ที่ ปกติ (Normalized T-score) เพื่อใช้เปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในแต่ละด้านจากคะแนนดิบให้เป็นหน่วยเดียวกัน ในการประเมินผลที่ได้จากการวัด ถ้าต้องการทราบระดับคุณธรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคลว่า อยู่ในเกณฑ์ที่สูงหรือต่ำเพียงใด ให้พิจารณาตามเกณฑ์ซึ่งตัดแปลงมาจากเกณฑ์ของ ชวาล แพร์ตกุล (2509, หน้า 362) เพื่อให้เหมาะสมกับแบบวัดที่สร้างขึ้น

ตั้งแต่คะแนน ที่ ปกติ 65 และสูงกว่า แปลว่า มีคุณธรรมในด้านนั้นสูงมาก

ตั้งแต่คะแนน ที่ ปกติ 55 ถึง 64 แปลว่า มีคุณธรรมในด้านนั้นสูง

ตั้งแต่คะแนน ที่ ปกติ 45 ถึง 54 แปลว่า มีคุณธรรมในด้านนั้นปานกลาง

ตั้งแต่คะแนน ที่ ปกติ 35 ถึง 44 แปลว่า มีคุณธรรมในด้านนั้นต่ำ

ตั้งแต่คะแนน ที่ ปกติ 34 และต่ำกว่า แปลว่า มีคุณธรรมในด้านนั้นต่ำมาก

ตัวอย่างในการเทียบคะแนนดิบเป็นคะแนน ที่ ปกติ เพื่อประเมินระดับคุณธรรมของนักเรียน พิจารณาได้ตามนี้ เช่น ถ้านักเรียนได้คะแนนพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวที่ 35 คะแนน เมื่อเทียบกับเกณฑ์ปกติที่สร้างดังตาราง 22 จะได้คะแนน ที่ ปกติ เป็น 30 จัดว่านักเรียนผู้นั้นมีคุณธรรมด้านความกตัญญูทเวที่ต่ำมาก ถ้านักเรียนได้คะแนนพฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านความกตัญญูทเวที่ 54 คะแนน จะได้คะแนน ที่ ปกติเป็น 71 จัดว่านักเรียนผู้นั้นมีคุณธรรมด้านความกตัญญูทเวที่สูงมาก

เมื่อนำคะแนนรวมที่นักเรียนได้จากการทำแบบวัดคุณธรรม จริยธรรมแต่ละด้านในการวิจัยครั้งนี้ เทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายของระดับคุณธรรมโดยอาศัยค่าคะแนน ที่ ปกติของชวาล แพร์ตกุล พบว่า คะแนนรวมด้านความกตัญญูกตเวที ตั้งแต่ 54 ถึง 55 คะแนน ถือว่านักเรียนมีคุณธรรมด้านนี้อยู่ในระดับสูงมาก 51 ถึง 53 คะแนน มีคุณธรรมด้านนี้อยู่ในระดับสูง 46 ถึง 50 คะแนน มีคุณธรรมด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง 40 ถึง 45 คะแนน มีคุณธรรมด้านนี้อยู่ในระดับต่ำ และคะแนนตั้งแต่ 39 คะแนนลงมา ถือว่ามีคุณธรรมด้านนี้ในระดับต่ำมาก

คะแนนรวมด้านการพึ่งตนเอง ตั้งแต่ 38 ถึง 40 คะแนน ถือว่านักเรียนมีคุณธรรมด้านนี้อยู่ในระดับสูงมาก 36 ถึง 37 คะแนน มีคุณธรรมด้านนี้อยู่ในระดับสูง 33 ถึง 35 คะแนน มีคุณธรรมด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง 27 ถึง 32 คะแนน มีคุณธรรมด้านนี้อยู่ในระดับต่ำ และคะแนนตั้งแต่ 26 คะแนนลงมา ถือว่ามีคุณธรรมด้านนี้ในระดับต่ำมาก

คะแนนรวมด้านการรู้จักประมาณตน ตั้งแต่ 37 ถึง 40 คะแนน ถือว่านักเรียนมีคุณธรรมด้านนี้อยู่ในระดับสูงมาก 33 ถึง 36 คะแนน มีคุณธรรมด้านนี้อยู่ในระดับสูง 29 ถึง 32 คะแนน มีคุณธรรมด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง 23 ถึง 28 คะแนน มีคุณธรรมด้านนี้อยู่ในระดับต่ำ และคะแนนตั้งแต่ 22 คะแนนลงมา ถือว่ามีคุณธรรมด้านนี้ในระดับต่ำมาก

คะแนนรวมด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ตั้งแต่ 58 ถึง 60 คะแนน ถือว่านักเรียนมีคุณธรรมด้านนี้อยู่ในระดับสูงมาก 54 ถึง 57 คะแนน มีคุณธรรมด้านนี้อยู่ในระดับสูง 46 ถึง 53 คะแนน มีคุณธรรมด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง 35 ถึง 45 คะแนน มีคุณธรรมด้านนี้อยู่ในระดับต่ำ และคะแนนตั้งแต่ 34 คะแนนลงมา ถือว่ามีคุณธรรมด้านนี้ในระดับต่ำมาก

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล ว่าที่ร้อยตรีคมกฤษ ใจคำป็น 4122122

วัน เดือน ปีเกิด 15 สิงหาคม 2509

ที่อยู่ปัจจุบัน 27/1 หมู่ 6 ตำบลดั้นเปา อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ 50130
โทรศัพท์ (053)960500

ที่ทำงาน โรงเรียนไชยปราการ อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่ 50320
โทรศัพท์ (053)457031 โทรสาร (053)457331

ประวัติการศึกษา
สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย
จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อปีการศึกษา 2526
สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี คุรุศาสตรบัณฑิต วิชาเอกวิทยาศาสตร์
ทั่วไป (เกียรตินิยมอันดับ 2) จากวิทยาลัยครูเชียงใหม่ เมื่อปีการศึกษา
2530

ประวัติการทำงาน
ปีการศึกษา 2531 - 2535 รับราชการครู ตำแหน่ง อาจารย์ 1 ระดับ 3
โรงเรียนปอพานพิทยาคมรัชมังคลาภิเษก อำเภอนาเชือก จังหวัด
มหาสารคาม
ปีการศึกษา 2536 - ปัจจุบัน รับราชการครู ตำแหน่ง อาจารย์ 2 ระดับ
6 โรงเรียนไชยปราการ อำเภอไชยปราการ จังหวัดเชียงใหม่